

คัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » ของท่านเหลาจื๋อ เป็นรากฐานแห่งการสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์

สาระสำคัญ

1. คำนำ
2. หัวใจของคัมภีร์เหลาจื๋อ « เต้าเต๋อจิง » คือ ความปรองดองสมานฉันท์
3. คัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » ทำให้จีนมีความโดดเด่นมากในสายตาของคนทั่วโลก
4. การเผยแผ่วัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื๋อสู่สังคมในเชิงปฏิบัติ
5. ขัอสรุป

1. คำนำ

คัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » ซึ่งท่านเหลาจื๋อเป็นผู้นิพนธ์ประดุจัญมณีที่เปล่งแสงแวววาวแห่งวัฒนธรรมจีน และเป็นวิญญาณแห่งสันติภาพของโลกด้วย

คัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » มีชื่อเสียงเลื่องลือในประเทศต่างๆ ทั่วโลก จากสถิติของส่วนที่เกี่ยวข้อง ปริมาณการพิมพ์จำหน่ายคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » ในทศวรรษที่ 9 แห่งปี 1990 เป็นที่สองของโลกรองจากคัมภีร์ « ไบเบิ้ล » แต่มาวันนี้ซึ่งเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 แล้ว ปริมาณการพิมพ์จำหน่ายคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » กลับเป็นอันดับหนึ่งเหนือกว่าคัมภีร์ « ไบเบิ้ล » เรื่องนี้เป็นเกียรติอย่างยิ่งสำหรับชาวจีน วัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื๋อมีเพียงมีประวัติมายาวนาน ยังเป็นข้อมูลการดำรงอยู่และการพัฒนาของชาวจีนอีกด้วย เมื่อศาสนาพุทธจากอินเดียแพร่สู่จีน ได้ประสานกับวัฒนธรรมเต้าเต๋อ (ศีลธรรมจริยธรรมและคุณธรรม) ของจีนพอดี และเป็นเพราะวัฒนธรรมเต้าเต๋อของจีนมีคุณธรรมเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ มีความอดทนจึงประสบความสำเร็จ มีจิตใจเสมอภาคที่เปิดเผยตรงไปตรงมาและให้อภัย จึงก่อเกิดเป็นพุทธศาสนาหนานกายที่มีลักษณะพิเศษของจีน

ทว่า วัฒนธรรมเต้าเต๋อซึ่งสืบสานมาของจีนได้ถูกละเลยมาเป็นเวลานานเท่าไรแล้ว แต่วันนี้เราดีใจที่เห็นผู้นำรุ่นใหม่ได้เสนอว่า “จะยึดถือการเมืองการปกครองเพื่อประชาชน มีนโยบายใช้คุณธรรมปกครองบ้านเมือง” นโยบายทางการเมืองเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า ตรงกับการปกครองบ้านเมืองด้วยความรักประชาชนซึ่งท่านเหลาจื๋ออธิบายไว้ในคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงได้รับความเคารพรักจากประชาชนโดยเป็นไปเองตามธรรมชาติ และได้รับการยอมรับทาง

สากลด้วย วัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหลาจื๋อเป็นรากฐานของชาวจีนมาแต่ไหนแต่ไร เป็นมรรควิธีพื้นฐานของการแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ ทั้งยังเป็นฐานศิลาแห่งสันติภาพของโลกอีกด้วย

ปัจจุบันวัฒนธรรมประเพณีในสังคมนับวันยิ่งเสื่อม สถานการณ์ทางสากลมีการเปลี่ยนแปลงและสลับซับซ้อนมาก ผู้คนต่างขาดศรัทธาต่อเต๋าเต๋อ (ศีลธรรมจริยธรรมและคุณธรรม) ดังนั้น ในฐานะที่เป็นประเทศใหญ่ หากสามารถนำเสนอให้ศึกษาวัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหลาจื๋อก่อน ให้ความนึกคิดเต๋าเต๋อหลอมอยู่ในสายเลือดของคนทั่วทั้งประเทศ จะก่อให้เกิดความหมายทางประวัติศาสตร์อันลึกซึ้งที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่มีอาจประเมินได้ หากมาศึกษาคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » กันทุกคน ประชาชนจะเป็นผู้มีความซื่อสัตย์และมีน้ำใจโอบอ้อมอารี ผู้คนจะให้ความสนใจการฝึกบำเพ็ญเต๋าเต๋อของตน และพัฒนาเป็นบรรยากาศที่ดั่งงามจนเป็นประเพณีนิยม อาทิ มีน้ำใจกว้างขวาง อ่อนน้อมอ่อนโยน รักษาสัจจะ มีมรรยาท ไม่เห็นแก่ตัว ละกิเลสตัณหา และยินดีช่วยเหลือผู้คน เป็นต้น

ประชาชาติใดที่ศรัทธาเต๋าเต๋อ ประเทศนั้นจะเจริญรุ่งเรืองไม่เสื่อม มีความสงบเรียบร้อยยาวนาน สังคมใดที่ศรัทธาเต๋าเต๋อ ประชาชนจะอยู่เย็นเป็นสุข มีชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความปรองดองสมานฉันท์ ผู้ใดที่ศรัทธาเต๋าเต๋อ จะเป็นผู้มีความรักเมตตาทำความดี มีความสุขอยู่ตลอดเวลา ดังกฎภาวีสัยที่ท่านเหลาจื๋อกล่าวไว้ในคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » บทที่ 25 ว่า “มนุษย์ต้องปฏิบัติตามกฎแห่งดิน ดินต้องปฏิบัติตามกฎแห่งฟ้า ฟ้าต้องปฏิบัติตามกฎแห่งเต๋า ‘เต๋า’ ย่อมต้องปฏิบัติตามกฎแห่งธรรมชาติ”

ประเทศจีนในปัจจุบันเป็นที่สนใจของชาวโลก หากวันนี้ประเทศจีนสามารถส่งเสริมให้ศึกษาวัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหลาจื๋อกันทั่วทั้งประเทศแล้ว

รัศมีมีความปรองดองสมานฉันท์แบบเต้าเต๋อจะสาดส่องไปทั่วผืนแผ่นดิน
เชื่อมั่นว่าผู้รอบรู้ในวงการต่างๆ ย่อมจะรอคอยการมาเยือนของพลังชีวิต
แห่งวัฒนธรรมเต้าเต๋อแน่นอน

2. หัวใจของคัมภีร์เหลาจื๋อ « เต้าเต๋อจิง » คือ ความปรองดองสมานฉันท์

หัวใจคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » ของท่านเหลาจื๋อคือความปรองดอง
สมานฉันท์ หมายถึง ความปรองดองสมานฉันท์โดยธรรมชาติ เป็น
ความปรองดองของโลก ประเทศ สังคม ครอบครัว รวมทั้งกายและใจ
ของมนุษย์ด้วย ความปรองดองสมานฉันท์เป็นพื้นฐานแห่งความสงบสุข
การสร้างหลักปักฐาน การปกครองบ้านเมือง และสันติภาพของโลก

ท่านเหลาจื๋อกล่าวไว้ในคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » บทที่ 39 ว่า “นับแต่
โบราณมา จะมีความปรองดองสมานฉันท์ต้องยึดมั่นเต้าเต๋อ ความปรองดอง
สมานฉันท์ก็คือการรักษาความเป็นเอกภาพ ฟ้ามีความสมดุลโลกจึงสดใส
มีความสงบสุข ดินมีความสมดุลสังคมจึงสงบมั่นคง จิตมีความสมดุล
การงานจึงประสบความสำเร็จสมดังใจหมาย ราษฎรมีความสมดุลจึงเก็บ
เกี่ยวได้อุดมสมบูรณ์ สรรพสิ่งมีความสมดุลจึงปรากฏร้อยบุปผาบาน
พร้อมพรั่ง อยู่ร่วมกันด้วยความรักใคร่กลมเกลียว ผู้นำมีความรักใคร่
กลมเกลียวจึงปรากฏสภาพบ้านเมืองปกครองด้วยความถูกต้อง ประชาชน
จึงมีศรีสุข บ้านเมืองมีความเข้มแข็งสงบสุข ตรงกันข้าม ฟ้าไม่
สมดุลจะทลาย ดินไม่สมดุลจะกินที่พัง เทพในจิตไม่สมดุลร่างกายจะขาด
เต้าเต๋อ ราษฎรไม่สมดุลจะเกิดภัยแล้ง สรรพสิ่งไม่สมดุลจะใกล้สูญพันธุ์

มนุษย์ไม่สมดุลจะเกิดภัยพิบัติเนื่องๆ ดังนั้น สูงศักดิ์ใช้ไพร่ต่ำเป็นฐาน บนมีล่างเป็นรากฐาน ผู้คนมีคำพูดและการกระทำที่อ่อนน้อมถ่อมตน มีน้ำใจโอบอ้อมอารี ให้อภัยและยินดีช่วยเหลือผู้คน เพื่อให้ตนไม่สูญเสียพื้นฐานความผาสุก 5 ประการ ได้แก่ สัมมาผล ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ มีคุณค่า ความสุข และมีอายุยืนมีไชหรือ ดังนั้น เกียรติยศสูงสุด คือไม่มียศศักดิ์ ความปรองดองสมานฉันท์สูงสุดคือ ไม่แสวงหาความสวดยหรูดั่งทองคำและหยกแต่ทรงคุณค่า ย่อมเป็นผู้มีความเรียบง่ายซื่อสัตย์จริงใจตั้งฐานศิลา นี่แหละคือสิ่งที่ท่านเหลาจื๋อบอกเราว่า ความล้ำค่าอยู่ที่การรักษาความเป็นเอกภาพ การรักษาความเป็นเอกภาพก็คือ ความกลมกลืน สูญเสียความเป็นเอกภาพจะเกิดวิกฤติไปทั่ว การดำเนินชีวิตของเรา เราทราบกันดีถึงด้านที่แข็ง ในเวลาเดียวกันก็รักษาด้านที่อ่อนไว้ การรักษาความเป็นเอกภาพในที่นี้คือ มีแต่ชัยไม่มีผิดพลาด

จุดเด่นของคัมภีร์เหลาจื๋อ « เต๋าเต๋อจิง » คือ ความเรียบง่ายและลึกซึ้ง โดยใช้ความสัมพันธ์ของเหตุและผลระหว่างได้กับเสีย สิ่งที่ท่านอรรถาธิบายและวิเคราะห์คือ ประวัติการพัฒนามของสถานการณ์ในโลกที่เกิดขึ้นระหว่างคนกับสังคม ตลอดจนมนุษย์ด้วยกัน เนื่องด้วยมนุษย์มีความเห็นแก่ตัวและทะยานอยากมากเกินไป จึงหลงทิศผิดทาง เต๋าเต๋อและความปรองดองเสื่อมลง จึงเกิดวิกฤตบนโลกเป็นประวัติการณ์ มนุษย์เราจะไปสู่แห่งหนตำบลใด จะสลายความขัดแย้งและการปะทะอย่างไร จะใส่ใจการเติบโตของวัยรุ่นอย่างไร จะให้ความสนใจต่อพนักงานที่นับวันต้องมีภาระทางจิตใจและแรงกดดันทางกายมากยิ่งขึ้นอย่างไร จะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขกายสุขใจอย่างไร และจะคำนึงถึงความผาสุกของปวงชนอย่างไร อันที่จริง ปัญหาสำคัญยังต้องให้มวลชนศึกษาสติปัญญาของท่านเหลาจื๋อจากคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » ให้มวลชนเข้าใจกฎาวิสัยของวิถี

แห่งฟ้า สังคมและธรรมชาติ ความหลงระเรีง โอหัง โอ้อวด ทะยาน
อยาก แก่งแย่งชิงดีชิงเด่น ล้วนแล้วแต่ฝ่าฝืนกฎธรรมชาติทั้งสิ้น ท้าย
สุดจะได้รับการลงโทษจากสังคมและธรรมชาติ ซึ่งท่านเหลาจื๋อขนานนาม
ว่า “สิ่งไม่มีชีวิต”

ในคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » บทที่ 81 ท่านเหลาจื๋อกล่าวว่า “วิถี
ธรรมชาติ ให้คุณไม่เป็นพิษเป็นภัย วิถีของเมธีคือ มอบอุทิศไม่คิดชิงดี
กับใคร” วันนี้เรามาดูนโยบายต่างประเทศของจีนคือ “ไม่ว่าจะเป็น
ประเทศใหญ่ เล็ก เข้มแข็งหรืออ่อนแอ ล้วนแต่ส่งเสริมให้อื้อประโยชน์
ด้วยความเสมอภาพ และเคารพซึ่งกันและกัน โดยไม่ตั้งตนเป็นใหญ่”
ยินดีช่วยเหลือประเทศเล็กที่ยากจนและอ่อนแอ ดังนั้น จึงเป็นที่ยอมรับ
ทั่วไปของสังคมนานาชาติ ส่วนนโยบายในประเทศคือ “จะยึดถือการเมือง
การปกครองเพื่อประชาชน และถือประชาชนเป็นพื้นฐาน ปัญหาชีวิต
ความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นปัญหาสำคัญที่สุด เมื่อบ้านเมืองเกิดมหา
ภัยธรรมชาติจะ คำนึงถึงชีวิตและผลประโยชน์ของมวลชนเป็นอันดับแรก
เสมอ จึงเกิดพลังรวมตัวอันเข้มแข็งเกรียงไกรสุดเปรียบปาน” ใน
สภาพแวดล้อมทางสังคมอันดั่งามเช่นนี้ เรามีเหตุผลพอจะกล่าวล่วงหน้า
ไว้ว่า “หากสามารถจัดวัฒนธรรมเต๋าต่อเหลาจื๋อให้ประชาชนทั่วประเทศ
ศึกษาปฏิบัติ จะก่อเกิดพลังความปรองดองที่รวมตัวกันอย่างมหาศาล”
เป็นเพราะคัมภีร์เหลาจื๋อ « เต๋าเต๋อจิง » ถือกำเนิดจากจีน ทัศนะฟ้าคน
รวมเป็นหนึ่งในที่่านอรรถาธิบายเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็น
ปฤชณธรรมดาทั่วไปหรือว่านักวิชาการในสังคม นักวิทยาศาสตร์ผู้ยิ่งใหญ่
ตลอดจนบุคคลผู้มีชื่อเสียงและบาร์มีของวงการต่างๆ นานาประเทศทั่ว
โลก ล้วนแต่ได้คิดที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิต ดังนั้น จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่
คัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » มีปริมาณการจำหน่ายเป็นที่หนึ่งของโลก

ทัศนะแต่เตอซึ่งท่านเหลาจื่อส่งเสริมคือ จิตใจกว้างขวาง รักเมตตา ความอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ชิงดีชิงเด่น กลับประสบความสำเร็จไปทุกเรื่อง ประชาชาติจีนมีประวัติทางอารยธรรมมาเป็นเวลาห้าพันปีตามเหตุผลแล้วพึงมีส่วนอุทิศเพื่อความปรองดอง อารยธรรมและความก้าวหน้าของโลก เชื่อกันว่า ประชาชาติที่มีวัฒนธรรมแต่เตออยู่ในสายเลือดอย่างลึกซึ้งแล้ว ต้องเป็นประชาชาติที่ชาวโลกให้ความเคารพอย่างแน่นอน ในเวลาเดียวกัน วัฒนธรรมแต่เตอมีส่วนช่วยยกระดับคุณภาพร่างกายของประชาชนและเสริมสุขภาพทั้งกายและใจของผู้คนได้เป็นอย่างดี ในด้านนี้เราได้ปฏิบัติทางสังคมมามากต่อมากแล้ว และได้รับผลดียิ่งในสังคมเชิงบวก ควรกล่าวว่า วัฒนธรรมแต่เตอเหลาจื่อที่ขึ้นามนุษย์ได้ครอบจักรวาล ผู้คนในระดับชั้นที่แตกต่างกันจะให้การชี้แนะในด้านที่ไม่เหมือนกัน แต่เนื้อหาสาระที่สำคัญที่สุดคือ ให้เรารู้จักความสัมพันธ์ของคนกับธรรมชาติ ให้เราเข้าใจลึกซึ้งถึงบุญคุณการเลี้ยงดูด้วยความรักไร้ความเห็นแก่ตัวของมหาธรรมชาติ และความกว้างขวางของฟ้าดินที่ไม่ถือกำเนิดมาเพื่อตน เมื่อเราอ่านคัมภีร์เหลาจื่อ «แต่เตอจิง» จนเข้าใจแท้จริงแล้ว เราจะมีจิตใจที่ซาบซึ้งบุญคุณ อ่อนน้อมอ่อนโยนให้อภัยและพัฒนาตนให้สมบูรณ์จากส่วนลึกของจิตใจ เมื่อมีจิตใจที่เยือกเย็นเป็นหนึ่งเช่นนี้แล้ว ผู้คนจะรักมหาธรรมชาติ รักสภาพแวดล้อม การดำรงชีวิตของเรา รักแผ่นดินที่เลี้ยงดูเราผืนนี้ รักชาติของตน และรักมนุษยชาติอย่างกระตือรือร้น หากเป็นเช่นนี้แล้ว กายและใจของคนจะเกิดความปรองดองสมานฉันท์ ครอบคลุม สังคมและมนุษยชาติจะมีความปรองดองด้วย

ดังนั้น การสืบสานวิชาความรู้เชิงปรัชญาของคัมภีร์ «แต่เตอจิง» อย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายเป็นสัญลักษณ์แห่งอารยธรรม คัมภีร์

« เต้าเต๋อจิง » แพร่ไปสู่ทั่วทุกสารทิศ เป็นฐานวัฒนธรรมที่เข้ากับทุก
ปริมณฑลทั่วโลก คัมภีร์เล่มนี้เป็นบทกวีปรัชญา ซึ่งมีอักษรเพียงห้า
พยางค์ แต่อักษรทุกคำล้วนแต่อธิบายถึงจักรวาลและสัจธรรมแห่ง
ชีวิต สำหรับวิถีแห่งความปรองดอง ทุกบทในคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง »
ล้วนแต่มีคำอธิบายและชี้แนะที่สั้นๆ กระชับรัดกุมอย่างยอดเยี่ยม ซึ่งขอ
ยกตัวอย่างบทที่ 1 – 3 ดังนี้

“ไม่มี’ สำรวจลึกลับเท่าใด” ในบทที่ 1 มีความหมายว่า รูปลักษณะ
ของเต๋า คือ ความกว้างใหญ่ไพศาล ไร้ขอบไร้เขต มีความเหนือกว่า
อักษรและคัมภีร์ใดๆ คือ ให้มนุษย์เราเจริญรอยตามคุณสมบัติของเต๋า
ไปเข้าใจให้ลึกซึ้งด้วยตนเองโดยใช้ความคิดที่ยิ่งใหญ่ มีน้ำใจมากและมี
จิตใจกว้างขวาง ไปแสวงและพิสูจน์ขุมทรัพย์ที่ตกตวงได้ไม่มีวันเหือด
แห้ง และใช้ได้ไม่มีวันหมดสิ้นจากภาพที่เป็นจริงในมหาธรรมชาติ

ในบทที่ 2 “อริยบุคคลบริหารด้วยอุบาย สอนด้วยไร้วาจา ไม่
ก้าวก่าย เจริญพัฒนา ให้เกิดไม่ถือครอง เกื้อกูลไม่หวังผล มีผลงาน
ไม่อวดตน ไม่ถือความดีความชอบ ผลงานไม่สูญหาย” มีความหมาย
ว่า ฟัสดินมีลักษณะพิเศษจำเพาะในการสร้างสรรค์ หล่อเลี้ยง และให้
สรรพสิ่งก่อเกิดอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งยังมีคุณสมบัติพิเศษที่ไม่ถือครอง
ไม่หวังผล และไม่อวดตน ดังนั้น อริยบุคคลใช้การสอนโดยไร้วาจา
เจริญรอยตามคุณสมบัติของธรรมชาติ ท่านเหลาจื่อให้เราสัมผัสจิตใจที่
ไม่เห็นแก่ตัวและไร้อัตตาของฟัสดินที่ตั้งตามอภูทิศ ทำให้ชีวิตของเรา
ได้แสดงถึงพลังพัฒนาอันกว้างขวาง

ในบทที่ 3 กล่าวว่า “ไม่ยกย่องแต่ผู้ปรีชา ประชาชนจะไม่ยื้อ
แย่ง ไม่สนใจสิ่งหายาก ผู้คนไม่เป็นโจร ไม่มีสิ่งขั้วๆ จิตใจไม่ว้าวุ่น
วิธีของอริยบุคคลให้จิตบริสุทธิ์ ใส่ใจคน ลดแก่งแย่ง เสริมสุขภาพ ไม่

ฟุ้งซ่าน ไม่โลกเป็นนิตย์ ผู้ฉลาดมีบั้งอาจก่อกรรมทำเข็ญ ปฏิบัติอย่างอุ่เหวย บริหารได้ทุ่เรื่อง” บทนี้ท่านเหลาจื่อเน้นถึงความสำคัญของความปรองดองสมานฉันท์ในสังคม ใช้คุณธรรมปกครองบ้านเมืองทำให้ประชาชนมีท่วงทำนองที่เรียบง่าย จะให้สังคมมีความสงบสุขต้องเริ่มต้นจากจิตใจคน จากการดำเนินชีวิตที่มั่นคง และกายใจที่นุ่มนวลอ่อนโยน ทั้งยังมีสุขภาพดีด้วย ส่งเสริมให้ลดความเห็นแก่ตัวละกิเลสตัณหา ทำให้จิตใจของประชาชนไม่สับสน ให้ความสำคัญกับชีวิตความเป็นอยู่และความสุขของประชาชน ทำให้สังคมมีความสงบและเรียบง่ายอย่างยั่งยืน เมื่อเป็นเช่นนี้จะเห็นได้ว่า คัมภีร์เหลาจื่อ « เต๋าเต๋อจิง » เป็นวิถีแห่งความปรองดอง วิถีแห่งการบำรุงรักษาสุขภาพ วิถีที่ทำให้ประชาชนมั่งคั่ง ประเทศชาติเข้มแข็ง และเป็นวิถีแห่งความอยู่เย็นเป็นสุข ส่งเสริมให้ปวงชนศึกษาคัมภีร์เหลาจื่อ « เต๋าเต๋อจิง » ซึ่งมีแต่ประโยชน์ไม่มีพิษไม่มีภัย ให้เต๋าเต๋อแพร์หลายไปทั่วโลก สอดคล้องกับความปรารถนาของประชาชนทั่วประเทศจีน

3. คัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » ทำให้จีนมีความโดดเด่นมากในสายตาของคนทั่วโลก

ท่านเหลาจื่อเป็นมหาบุรุษท่านหนึ่งในประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของจีน คัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » มีอักษรห้าพันคำ นับแต่ตีพิมพ์จำหน่ายเป็นต้นมาชนรุ่นหลังก็ยกย่องให้เป็น “กวีปรัชญา” บ้าง “ราชาแห่งหมื่นคัมภีร์” บ้าง และ “หนังสือสวรรค์ที่ไร้อักษร” อักษรห้าพันคำเป็นเพียงคำนำเท่านั้น เนื่องจากคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » ประกอบด้วยสัจธรรมธรรมชาติของจักรวาล

อันไร้ขีดจำกัด แผลงเร้นด้วยขอบเขตอันกว้างใหญ่ไพศาล อาทิ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ชีววิทยา ตลอดจนวิชาการเมือง ปรัชญา แพทย์ศาสตร์ จริยศาสตร์ เป็นต้น ทั้งยังถูกขนานนามเป็น “หนังสือสารานุกรม” ด้วย

ทางประวัติศาสตร์จีนมีฮ่องเต้ 376 พระองค์ เว็บไซต์ไปตู้ได้ทำการสำรวจความปรารถนาของประชาชนครั้งหนึ่ง ถามว่า องค์ฮ่องเต้ที่ดีที่สุดเป็นอันดับหนึ่งในประวัติศาสตร์ของจีนเป็นใคร คำตอบคือ ถึงไท่จง (หลี่ซื่อหมิน) แห่งราชวงศ์ถังนั่นเอง ราชวงศ์ถังเป็นราชวงศ์หนึ่งที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดในประวัติศาสตร์ของจีน บ้านเมืองมีพลังเข้มแข็งเกรียงไกร เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง มีอารยธรรมที่โชติช่วงชัชวาล บรรลุถึงจุดสุดยอดแห่งประวัติการพัฒนาสังคมของจีน อารยธรรมระดับสูงนี้ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศและเขตแคว้นต่างๆ มากมาย อาทิ ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น เป็นประเทศที่เข้มแข็งเกรียงไกรที่สุดของโลกในยุคสมัยนั้น จนถึงปัจจุบันหลายๆ ประเทศของโลกยังคงรักษา “ไชน่าทาวน์” เอาไว้ ประหนึ่งการสร้างสรรค์ “การปกครองแบบเงินก้วน” อันรุ่งโรจน์ชัชวาลทางประวัติศาสตร์ของจีน และ “การปกครองแบบเหวินจิง” ในสมัยราชวงศ์ฮั่น ฮ่องเต้ทั้งสองพระองค์นี้ต่างทรงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่คัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » และเคยทรงอธิบายด้วยพระองค์เองทั้งนั้น ทรงถือคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » เป็นเคล็ดลับที่ทำให้ประชาชนมั่งคั่ง บ้านเมืองเข้มแข็ง และสังคมสงบสุขอย่างยั่งยืนเป็นพิเศษ ในคัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » แผลงไว้ด้วยพลังพัฒนาอันเข้มแข็งเกรียงไกรสุดประมาณ ซึ่งเพียงพอสำหรับทำให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรือง ประชาชาติคึกคักมีชีวิตชีวา คัมภีร์เหลาจื๊อ « เต้าเต๋อจิง » เป็นหนึ่งในคัมภีร์โบราณที่ผู้คนสมัยนั้นให้ความสำคัญและเคารพนับถือ ผู้คนล้วนแต่ถือเต้าเต๋อเป็นอาหารทางจิตใจที่

ขาดเสียมิได้ พวกนักปราชญ์จะศึกษาและปฏิบัติ จึงได้ปลุกฝังจิตใจ
ผู้คนสมัยนั้นให้มีความเรียบง่าย สังคมมีโฉมหน้าและท่วงทำนองที่สูงส่ง
ปรากฏให้เห็นสภาพสังคมที่เจริญเฟื่องฟูและสงบสุข บ้านเมืองสงบสันติ
ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ประชาชาติคึกคักมีชีวิตชีวา เป็นหนังสือที่
เขียนถึงความเจริญรุ่งเรืองทางประวัติศาสตร์ของประเทศจีน จากประวัติ
ที่เป็นจริงนี้มองเห็นได้ว่า พลังอันมหาศาลสุดเปรียบปานของเต๋าเต๋อ
มีเพียงเป็นต้นธารแห่งอารยธรรมทางจิตใจของสังคมเท่านั้น ทั้งยังเป็น
พลังอันหนาแน่นที่ใช้ขับเคลื่อนวัตถุและทรัพยากรด้วย

ประวัติการพัฒนาในยุคโลกๆ นี้ของจีน ปรากฏว่า วัฒนธรรม
เต๋าเต๋อเหลาจื่อได้ขาดตอนไปเป็นเวลาหลายร้อยปี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คือ ว่างเว่นไปเกือบหลายสิบปี เป็นเหตุให้สังคมเกิดเหตุการณ์ผิดปกติ
และไม่ปรองดอง แต่ว่าปัจจุบันประเทศจีนได้เริ่มก้าวสู่หนทางอันอุดม
สมบูรณ์และมีความเข้มแข็งแล้ว ผู้คนนับวันมีความต้องการวัฒนธรรม
เต๋าเต๋อมากยิ่งขึ้น เรื่องที่น่าดีใจที่สุดคือ รัฐบาลจีนได้วางเค้าโครงเพื่อ
รังสรรค์ให้สังคมมีความปรองดองสมานฉันท์ โดยถือเป็นเป้าหมายใหญ่
และเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหลาจื่อที่สำคัญที่สุดก็คือ วิธีแห่ง
ความปรองดอง การปลุกต้นไม้จะใช้เวลาได้ต้องใช้เวลาสิบปี ส่วนการ
สร้างคนต้องใช้เวลาเป็นร้อยปี การแบกรับภาระหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรม
เหลาจื่อ « เต๋าเต๋อจิง » เพื่อความปรองดองของทั่วโลก ทำให้จีนมี
ความโดดเด่นมากในสายตาของคนทั่วโลก ทั้งยังเป็นวิธีแห่งความ
ปรองดองที่ผู้คนใฝ่ฝันอีกด้วย

4. การเผยแผ่วัฒนธรรมเต๋าต่อเหลาจื๋อ สู่สังคมในเชิงปฏิบัติ

ปัจจุบันรูปแบบการใช้ชีวิตในสังคมมีจังหวะที่เร่งรัด ทำให้คนจำนวนมากเกิดความเครียดกันมาก จิตใจที่แก่งแย่งกันทำให้เกิดภาวะจิตที่ไม่สมดุล การดำเนินชีวิตมีวัตถุที่อุดมสมบูรณ์ แต่กลับมีจิตใจคับแคบ แสวงหาความเสพสุขส่วนตนจากวัตถุเกินควร ทำให้ระหว่างคนด้วยกันมีน้ำใจที่จิตจางลง คนจนกับคนรวยมีช่วงห่างกันมาก สังคมมีปัญหามากยิ่งขึ้น เป็นเพราะได้เกิดปัญหาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้กายและใจของผู้คนจำนวนไม่น้อยอ่อนระโหยโรยแรง ก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ไม่เข้ากับอารยธรรมของสังคมซึ่งมีวัตถุระดับสูงในยุคปัจจุบันอย่างยิ่ง เบื้องหลังสภาพเช่นนี้ เราได้เริ่มขยายการปฏิบัติในสังคมไปอย่างกว้างขวางตั้งแต่ปี ค.ศ. 1996 ก่อนอื่น เริ่มเผยแผ่วัฒนธรรมเต๋าต่อเหลาจื๋อกับนักธุรกิจชาวจีนและปัญญาชนเชื้อสายจีน คัมภีร์เหลาจื๋อ « เต๋าเต๋อจิง » มิใช่สอนตามทฤษฎีล้วนๆ แต่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นสภาพที่มีความสุขทั้งกายและใจ ซึ่งทดสอบข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง

เพื่อให้ทุกท่านสามารถศึกษาปฏิบัติ และเข้าใจคัมภีร์เหลาจื๋อ « เต๋าเต๋อจิง » ได้ง่ายขึ้น เราจึงอาศัยหลักของคัมภีร์เหลาจื๋อ « เต๋าเต๋อจิง » สรรค์สร้าง “เทคนิคเต๋าเต๋อซันซี” ขึ้นชุดหนึ่งซึ่งมีความเรียบง่าย สะดวก และใช้ได้ผลจริง “เทคนิคเต๋าเต๋อซันซี” ประกอบด้วย 8 สาขาวิชา สาขาวิชาที่สำคัญได้แก่ กายบริหาร รำมวย เต็นรำ การพัฒนาซอฟต์แวร์ เต๋าเต๋อซันซี อ่านคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » และรับใช้สังคม เป็นต้น เนื้อหา

สาระของสาขาวิชาเหล่านี้ล้วนแต่ล้อมรอบด้วยคัมภีร์เหล่าจื๊อ«เต๋าเต๋อจิง» และอรรถาธิบายขยายความตามหลักทฤษฎี อาทิ มวยเต๋าเต๋อซินซี ประกอบด้วย 9 กระบวนท่าดังนี้

- กระบวนท่าที่ 1 รักเมตตาทำความดี
- กระบวนท่าที่ 2 จิตสงบลดกิเลสตัณหา
- กระบวนท่าที่ 3 อ่อนน้อมอ่อนโยน
- กระบวนท่าที่ 4 เกิดเต๋าทุนเต๋อ (คุณธรรม)
- กระบวนท่าที่ 5 คนทั่วโลกเพื่อส่วนรวม
- กระบวนท่าที่ 6 สร้างนาบุญให้กว้าง
- กระบวนท่าที่ 7 ปกครองด้วยอุบาย
- กระบวนท่าที่ 8 ดีเสมอต้นเสมอปลาย
- กระบวนท่าที่ 9 พำดินยืนยง

ส่วนกายบริหารเต๋าเต๋อซินซีประกอบด้วย 3 ท่า ได้แก่

- ท่าที่ 1 รวบรวมสมาธิ
- ท่าที่ 2 พำคนรวมเป็นหนึ่ง
- ท่าที่ 3 เต๋าธรรมชาติ

การรำมวยและกายบริหารเต๋าเต๋อซินซีนี้ง่ายมาก เพียงสละเวลาฝึกฝนทุกวันๆ ละ 30 นาทีเท่านั้น จึงจะมีผลในการเสริมสุขภาพให้แข็งแรงได้ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ท่ามกลางการฝึกฝนรวมหมู่ที่ใกล้ชิด ธรรมชาติ และทำนองเพลงเต๋าชินอันไพเราะเพราะพริ้ง จึงเริ่มเข้าใจเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหล่าจื๊อซึ่งมีประวัติมายาวนานได้ลึกซึ้ง โดยเป็นไปเองตามธรรมชาติ และค่อยๆ ซาบซึ้งกับกฎธรรมชาติ ซึ่ง คัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » ได้เปิดเผยไว้ว่า สรรพสิ่งในโลกมีแต่เกิดเต๋าและทุนเต๋อ (คุณธรรม) กันทั้งนั้น เข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า มนุษย์จะมีชีวิตที่สุข

กายสุขใจ เกษมสำราญ จึงพึงต้องศึกษาคุณสมบัติธรรมชาติที่ว่า “วิถีธรรมชาติ ให้คุณไม่เป็นพิษเป็นภัย วิถีของเมรีคือ มอบอุทิศไม่ชิงดีกับใคร” และทำให้เป็นจริงในการดำเนินชีวิตก็คือ ต้องมีจิตใจกว้างขวาง ชอบทำบุญ กตัญญูรู้คุณบิดามารดา ขยันประหยัดมัธยัสถ์ อ่อนน้อม อ่อนโยน ทดแทนการบ่นการโทษผู้อื่นด้วยคุณธรรม ผู้คนเมื่อได้ร่วมวัย และออกกายบริหารเต้าเต๋อซันชีแล้ว มิเพียงได้เสริมร่างกายให้แข็งแรง มีอารมณ์ผ่อนคลาย ทั้งยังได้รับการกลมเกลียวจากวัฒนธรรมเต้าเต๋อซันชีอีกด้วย ทำให้มีจิตใจกว้างขวาง เปลี่ยนจิตใจที่เคยตื้นเขินเป็นความชอบคุณ เปลี่ยนจิตใจที่แก่งแย่งเป็นจิตใจที่นุ่มนวลอ่อนโยนมีไมตรี โรคที่มีสาเหตุมาจากจิตและรักษาเป็นเวลานานแล้วยังไม่หายจำนวนมากก็ได้รับการฟื้นฟูสุขภาพตามธรรมชาติด้วยประการฉะนี้ อาทิ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน เนื้องอก อากาโรคกระดูก โรคผิวหนัง ไขข้ออักเสบและโรคภัยไข้เจ็บอื่นๆ ในเวลาเดียวกัน ยังได้ปลูกเร้าให้ผู้คนมาทำความเข้าใจและศึกษาวัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื้อด้วยความสนใจ และกระตือรือร้นมากยิ่งขึ้น เทคนิคเต้าเต๋อซันชีเปรียบเสมือนสะพาน อาศัย 8 สาขาวิชาที่เรียบง่าย สะดวก ชี้นำผู้คนสู่การศึกษาปฏิบัติตามคัมภีร์เหลาจื้อ « เต้าเต๋อจิง » โดยตรง เกิดผลดีมากในทางสังคม

เมื่อปี ค.ศ. 1998 ได้รับการอนุมัติจากส่วนที่เกี่ยวข้องระดับชาติของไทย ก่อตั้งเป็นมูลนิธิเต้าเต๋อซันชีในประเทศไทย ภายใต้การผลักดันของบุคคลผู้มีชื่อเสียงและบารมีจำนวนหนึ่ง ต่อมา ค.ศ. 2000 เริ่มสร้างเมืองวัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื้อสากล โครงการที่ 1 ได้สร้างเสร็จจุลวงเมื่อปี ค.ศ. 2001 โครงการที่ 2 ตามที่คาดคะเนไว้จะแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2009 มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองสภาพแวดล้อมการศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้แก่ บุคคลวงการต่างๆ มาศึกษาและสืบเสาะวัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื้อได้ผลดี

จนเป็นที่สนใจของผู้คน เมื่อผู้คนจำนวนมากได้รับการฟื้นฟูสุขภาพ ในเวลาเดียวกันก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดอย่างมากไปด้วย ผู้ที่แต่ก่อนคำนึงแต่ตนเอง เอาใจใส่ผู้อื่นน้อย ก็สามารถเป็นฝ่ายคอยเอาใจใส่และช่วยเหลือผู้อื่นแล้ว ผู้ที่เครียดกับมนุษย์สัมพันธ์ก็รู้จักจัดการด้วยภาวะจิตที่ดี การศึกษาคัมภีร์เหล่าจื๊อ « เต๋าเต๋อจิง » ทำให้ผู้คนมีจิตใจกว้างขวาง รู้สำนึกบุญคุณ อ่อนน้อมถ่อมตนและมีความรักที่ยิ่งใหญ่ กล่าวได้ว่า วัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหล่าจื๊อได้สรรค์สร้างชีวิตมากมายขึ้นอย่างปาฏิหาริย์ ในเวลาเดียวกัน ยังได้เขียนบทเพลงสดุดีความรักไว้มากมาย

เมื่อปี ค.ศ. 2006 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกับมูลนิธิเต๋าเต๋อซินซีได้ร่วมมือกันจัดอบรมเต๋าเต๋อแก่เด็กวัยรุ่น ทำนองเดียวกัน ยังได้ผลเป็นที่ปลาบปลื้มยินดีของผู้คน หลังจากเด็กนักเรียนวัยรุ่นศึกษาเทคนิคเต๋าเต๋อซินซีแล้ว มิเพียงได้เสริมสุขภาพให้แข็งแรงแล้ว ยังได้ยกระดับด้านไอคิวและอีคิวอย่างเด่นชัด สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าคือ ได้ยกระดับเต๋าเต๋อไปด้วย แสดงให้เห็นว่า มีความกตัญญูทวดที่ต่อบิดามารดา มีไมตรีจิตมิตรภาพต่อเพื่อนนักเรียนเมื่อประสบปัญหา สามารถใคร่ครวญและจัดการปัญหาโดยใช้มุมมองของอีกฝ่ายหนึ่งได้ ปัจจุบันเทคนิคเต๋าเต๋อซินซีได้เผยแพร่และปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางในโรงเรียนชั้นประถม ชั้นมัธยม และมหาวิทยาลัยหลายแห่งแล้ว อาทิ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นต้น ล้วนแต่กำลังร่วมมือกับมูลนิธิเต๋าเต๋อซินซี และตั้งหัวข้อวิจัยเฉพาะเพื่อดำเนินการค้นคว้าและปฏิบัติในสังคม

การก่อตั้งเมืองวัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหล่าจื๊อสากล เพื่อสนองความสะอาดมากมายให้ประชาชนไทยและมิตรสหายประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมา

ศึกษาวัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื่อ มีมวลชนชั้นชนต่างๆ มาร่วมศึกษากันอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ปลื้มปิติยินดี หมู่คนที่เข้าร่วมการศึกษาส่วนใหญ่เป็นบุคคลในวงการวิชาการ อาทิ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ นายแพทย์ นักธุรกิจ ข้าราชการ ทหาร อาจารย์ นักเรียน นิสิตนักศึกษา ทั้งยังมีมวลชนทั่วไปอีกจำนวนมาก การเผยแพร่และขยายวัฒนธรรมเต้าเต๋อเหลาจื่อให้กว้างขวาง เป็นที่ต้อนรับและยอมรับกันทั่วไปของผู้คน มีรัฐวิสาหกิจ โรงพยาบาล ธนาคาร และโรงเรียน จำนวนไม่น้อยได้กำหนดเวลาทยอยจัดคนมาร่วมอบรมศึกษาที่เมืองวัฒนธรรมเต้าเต๋อสากล เพื่อยกระดับคุณสมบัติวัฒนธรรมเต้าเต๋อและร่างกายของพนักงาน ทั้งยังมีหน่วยงานภาครัฐและรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ อาทิ กรมชลประทาน กรมสรรพากร การเคหะแห่งชาติ กรมทางหลวง เป็นต้น และผู้บริหารระดับกลางและสูงขององค์กรเฉพาะได้เชื้อเชิญอาจารย์ผู้บรรยายของมูลนิธิเต้าเต๋อซินซีไปอบรมวัฒนธรรมเต้าเต๋อ จากการปฏิบัติทางสังคมมากมายพิสูจน์ว่า เต้าเต๋อเหลาจื่อเป็นตัวแทนวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมที่สุด สามารถให้คุณประโยชน์แก่มวลมหาชน สังคม และประเทศชาติโดยไม่มีผลข้างเคียงใดๆ ทั้งสิ้นจริงๆ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเจริญของอุดมการณ์ที่ท่านเหลาจื่อกล่าวไว้ว่า “วิถีธรรมชาติ ให้คุณไม่เป็นพิษเป็นภัย วิถีของเมธีคือ มอบอุทิศไม่ชิงดีกับใคร”

ปัจจุบันมีมิตรสหายจากเขตแคว้นและประเทศต่างๆ ไม่น้อยหลังจากมาศึกษาที่เมืองวัฒนธรรมแล้ว ได้นำคัมภีร์เหลาจื่อ « เต้าเต๋อจิง » และเทคนิคเต้าเต๋อซินซีไปสูบ้านเกิดเมืองนอนและมาตุภูมิของตน พร้อมทั้งก่อตั้งกลุ่มย่อยอ่านคัมภีร์เหลาจื่อ « เต้าเต๋อจิง » เผยแพร่กิจกรรมออกกำลังกายยามเช้าด้วยการรำมวยและออกกำลังกายบริหารเต้าเต๋อซินซีให้

กว้างขวาง อาทิ ประเทศจีน ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา เป็นต้น รวมทั้งเขตฮ่องกงของจีนก็ได้ผลิตทางสังคมเช่นเดียวกัน

การที่วัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหฺลาจื่อได้รับความเคารพรักและติดตามจากผู้คนทั่วไปอย่างอบอุ่น เป็นเพราะคัมภีร์เหฺลาจื่อ « เต๋าเต๋อจิง » เชื่อมความสัมพันธ์จากโบราณจนถึงปัจจุบัน มีสาระอุดมสมบูรณ์และลึกซึ้ง ซึ่งมีขอบเขตต่างๆ เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สังคม ชีวิต การปกครอง บ้านเมือง และการบำรุงรักษาสุขภาพ เป็นต้น มีเนื้อหาสาระที่สำคัญที่สุดคือ ความปรองดองสมานฉันท์โดยรวม ให้คุณประโยชน์แก่สรรพสิ่ง นุ่มนวลอ่อนโยน ไม่ชิงดีชิงเด่น มีจิตใจกว้างขวาง อ่อนน้อมถ่อมตน พัฒนาค้นหาให้สมบูรณ์และปกครองด้วยอุบาย ดังนั้น วัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหฺลาจื่อเป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม สร้างความสุขสันต์ ความผาสุกและความปรองดองสมานฉันท์ รวมทั้งเราได้ประยุกต์ใช้และปฏิบัติกันมากมายก็ได้พิสูจน์ถึงสิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจริง ๆ

คัมภีร์เหฺลาจื่อ « เต๋าเต๋อจิง » มีต้นกำเนิดจากจีน ประชาชาติจีนเป็นประชาชาติที่ยิ่งใหญ่ ประเทศจีนได้เริ่มก้าวสู่หนทางแห่งความมั่งมี ดังนั้น การแพร่ขยายการศึกษาวัฒนธรรมเต๋าเต๋อเหฺลาจื่อให้กว้างขวางสามารถทำให้ประชาชาติจีนแสดงให้เห็นโฉมหน้าแท้จริงว่า จีนเป็นประเทศใหญ่ มีการอบรมเต๋าเต๋อซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระของวัฒนธรรม ในเวลาเดียวกัน ยังมีคุณค่าที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงซึ่งมีอาจประเมินได้ในด้านการสรรค์สร้างสังคมและสากลโลกให้มีความปรองดองสมานฉันท์ ทั้งยังมีความหมายอันลึกซึ้งยาวนานทางประวัติศาสตร์อีกด้วย

5. ข้อสรุป

สิ่งที่ศตวรรษที่ 21 ต้องการมากที่สุดคืออะไร คือ ความปรองดอง
สมานฉันท์ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์เราด้วยกัน สังคม
และประเทศชาติ ล้วนแต่ต้องมีความปรองดองสมานฉันท์ทั้งนั้น เงื่อนไข
ประการแรกของความปรองดองคือ ส่วนลึกของจิตใจมนุษย์เราต้องมีความ
ปรองดอง และหนังสือแบบเรียนที่ดีที่สุดสำหรับความปรองดองก็คือ
คัมภีร์เหลาจื๋อ « เต๋าเต๋อจิง »

จ้าวเมี่ยวกว่อ

วันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ. 2008

บทที่ 1

ประตูสู่มวลล้าลักษณ์อักษร

วิธีมีมากมาย

มิใช่วิธีนี้รันดร์

ชื่อมีมากมาย

มิใช่ชื่ออมตะ

“ไม่มีนาม” เริ่มแรกฟ้าดิน

“มีนาม” มารดาสรรพสิ่ง

“ไม่มี” สรรวจลึกลับเท่าใด

“มี” สรรวจจุดเริ่มและสิ้นสุดได้

มาจากแหล่งเดียวกันแต่มีนามต่างกัน

เป็นประตูแห่งความลึกลับอักษรทั้งมวล

คติธรรม

- 1) เต้าเป็นที่พึงพิง ย้อนกลับ และเป็นประตูที่เผยความลึกลับของทุกสิ่งบรรดามี
- 2) “ไม่มี” เป็นรูปแบบการดำรงอยู่ของเต้า สรรพสิ่งในโลกถือกำเนิดจาก “ไม่มี” ถ้ากุมวิธี “มี” และ “ไม่มี” ได้ แล้วคล้อยตามฟ้าสอดคล้องคน จึงจะมีความเป็นอิสระ
- 3) คนเราเกิดและดับท่ามกลางธรรมชาติ เดิมทีสรรพสิ่งในโลกนั้นเจริญเติบโตตามธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องใส่ใจ แต่จะไม่ใส่ใจก็ไม่ได้ ต้องรู้จักเป็นไปตามธรรมชาติ
- 4) พบปัญหา ต้องใคร่ครวญอย่างสงบและเยือกเย็น ไม่จำเป็นต้องรีบชี้แจง ขอเพียงมีความบริสุทธิ์ใจก็เพียงพอแล้ว
- 5) ประตูแห่ง “เต้า” เกิดขึ้นเพื่อความสงบ ผู้คนที่ส่งเสียงดังก็ให้พวกเขาส่งเสียงไปเถิด มิใช่ไม่ใช่ดีเขา แต่ต้องดูแลเขาด้วยความสงบ จะดูแลเขาก็ต้องสบายใจก่อน
- 6) เดิมทีมนุษย์และเต้าธรรมชาติเป็นองค์เดียวกัน เห็นห่างเต้าธรรมชาติเท่ากับทำลายมนุษย์ให้พินาศ เพื่อให้โลกและมนุษย์ได้อยู่อย่างยั่งยืน และให้ชนรุ่นลูกรุ่นหลานของเราได้สืบสานอย่างต่อเนื่อง ขอให้ทุกท่านจงทำความเข้าใจ “เต้า” ให้ลึกซึ้งด้วยจิตใจที่อ่อนน้อมและอ่อนโยน จงทะนุถนอม “เต้า” ในดวงจิตของมนุษยชาติ

บทที่ 2

มีกับไม่มีก่อเกิดซึ่งกันและกัน

คนทั่วหล้ารู้ว่ามี ความงาม
จึงมีอุปลักษณะ
ต่างรู้ว่ามี ความดี
จึงมีความชั่ว
มีกับไม่มีก่อเกิดซึ่งกันและกัน
ยากกับง่ายประสานให้งานสำเร็จ
ยากกับสั้นเกิดเปรียบเทียบ
สูงกับต่ำเสริมกันและกัน
เสียงกับเสียงสะท้อนประสานกัน
หน้ากับหลังเรียงกัน
เป็นกฎนิรันดร์
อริบุคคลจึงบริหารด้วยอุบาย
สอนด้วยไฉ่ว้าจา
ให้สรรพสิ่งเจริญพัฒนาโดยไม่ก้าวถอย
ให้เกิดโดยไม่ถือครอง
เกื้อกูลโดยไม่หวังผล
มีผลงานแต่ไม่อวดตน
เพราะไม่ถือความดีความชอบ
ผลงานจึงไม่สูญหาย

คติธรรม

- 1) ภาวะสูงสุดของเต๋า ก็คือ “ไม่มี” ภาวะสูงสุดของคุณภาพ คือ ความว่างเปล่า
- 2) การยึดติดเป็นบ่อเกิดของข้อบกพร่องทั้งปวง จงอย่ายึดติด ต้องปล่อยวาง ปล่อยวางจึงจะเป็นอิสระได้
- 3) พื้นดินมีความสวยงามแต่ไม่ปรีปาก
- 4) ความสำเร็จหมายถึง ประสพผล มิใช่ไปถือครองผล ควรคิดว่า ผลเป็นของคนทั้งหลาย อย่าคิดว่าผลนั้นเป็นของตน
- 5) คำว่า “อุ้งเหว” มิได้หมายความว่า “ไม่ทำ” แต่หมายถึงทำแล้ว ปล่อยวางได้
- 6) การสอนโดยไร้จากมิใช่ไม่พูด แต่พูดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม ไม่ต้องเป็นห่วง ขอเพียงจิตเข้าใจเป็นอันใช้ได้
- 7) เราควรมีจิตใจที่สอนผู้อื่นโดยไม่รู้จักเบื่อหน่าย ชั่วชีวิตพยายาม สร้างกุศลไปทั่วให้เต็มที อริชฐานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวให้โลก และมนุษยชาติสันติสุข

บทที่ 3

ใช้อู่เหวอย่างชาญฉลาด

ไม่ยกย่องแต่ผู้ปรีชา
ประชาชนจะไม่ย้อแย้ง
ไม่สนใจสิ่งหายาก
ผู้คนไม่เป็นโจร
ไม่มีสิ่งยั่วยุ
จิตใจไม่ว้าวุ่น
วิธีของอริยบุคคล
ทำให้จิตผู้คนบริสุทธิ์
ใส่ใจชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน
ลดการแก่งแย่ง
เสริมสุขภาพ
ทำให้ผู้คนไม่ฟุ้งซ่านไม่โลภเป็นนิตย์
ผู้ฉลาดก็มีบึงอาจก่อกรรมทำเข็ญ
ปฏิบัติอย่างอู่เหว
บริหารได้ทุกเรื่อง

คติธรรม

- 1) เราใช้ชีวิตรวมหมู่ในสังคม ความตั้งใจและอารมณ์ของเรามักถูกกระทบและรบกวนจากสังคม เนื่องจากจิตใจฟุ้งซ่านทำให้จิต

ดั้งเดิมที่บริสุทธิ์กลายเป็นสับสนและหุนหันพลันแล่น แล้วเราจะ
ต้านทานสิ่งรบกวนและผลกระทบจากความคิดสับสนที่มีสาเหตุมา
จากภายนอกได้อย่างไร

ประการแรก ฝึกฝนด้วยตนเอง ต้องสันตัดจำแนกผิดถูกของ
ความคิดสับสน ทำการกลั่นกรองด้วยจิตสำนึกโดยเป็นไปเอง
ตามธรรมชาติ

ประการที่สอง สร้างฉากกั้นต้านทานความผิดถูก โดยไม่รับ
ไม่ติดพันและไม่ร่วม ทำให้ความคิดสับสนไม่อาจแทรกเข้าได้

ประการที่สาม บ่มเพาะตนเป็นผู้มีทำนองคลองธรรมสามารถ
แก้ไขปัญหาได้ดี

- 2) มีความโลภมาก ทิ้งแก่นเอากระพี้ แสวงแต่เรื่องซีผิง เพราะ
สนใจเรื่องเล็กทำให้เสียการใหญ่
- 3) อย่าได้หลงใหลต่อสมณานามในมโนภาพ จิตใจต้องสงบ อย่าได้
สับสน
- 4) วิญญาณสำคัญของคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” คือการฝึกฝนจิต การปรับ
โภชนาการเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการบำรุงรักษาสุขภาพ
อย่าได้สนใจกับคำพูดที่ไม่ถูกใจมากเกินไป สุขภาพร่างกายเป็น
เรื่องที่สำคัญที่สุด
- 5) อย่าถือว่าตนฉลาด อย่ามัวทำงานเพื่อชื่อเสียงและผลประโยชน์
และจุดมุ่งหมาย
- 6) อย่ามัวคิดคำนึงแต่ผลได้ บางครั้งการเป็นไปเองตามธรรมชาติก็
คือตำรับยาที่แท้จริง

บทที่ 4

โครงร่างเต่าว่างเปล่า

เต่ากว้างใหญ่ไพศาล
มีบทบาทมีรูสึ้น
ลุ่มลึกยาวนาน
คล้ายบรรพบุรุษของสรรพสิ่ง
ไม่อวดเก่ง
สลายข้อพิพาท
กลมกลืนแสง
คลุกเคล้าฝุ่น
ล้าลึกสุดหยั่ง
คล้ายมีคล้ายไม่มี
ข้าไม่รู้เป็นลูกใคร
ละม้ายคล้ายอยู่ก่อนหน้าพระผู้เป็นเจ้า

คติธรรม

- 1) จุดเทียนเล่มหนึ่งไว้ในห้องมืด ความมืดหายไปในบัดดล หากเพิ่มจำนวนเทียนไข ห้องจะสว่างมากยิ่งขึ้น แต่การแปรเปลี่ยนสีขาวดอยู่ที่เทียนไขเล่มแรก เพราะเทียนได้สลายความมืด ดังนั้นเราต้องทำให้เตาในจิตผุดผ่อง การตั้งปณิธานก้าวแรกจึงมีความสำคัญมาก
- 2) ศึกษาจนชีวิตหาไม่และรักษาจิตให้ว่างเปล่าเสมอ จึงจะมีบรรยากาศแห่งความมงคลอย่างต่อเนื่องได้
- 3) อย่าใช้คำพูดที่เหน็บแนม ทำร้ายจิตใจผู้อื่น เป็นการทำลายตนเอง มีท่าทีที่อ่อนโยนและช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ ก็คือ การทำนาบุญ
- 4) ต้องศึกษาเจตนารมณ์ของดอกบัวที่โผล่พ้นโคลนตมได้โดยไม่แปดเปื้อนโคลนตม รักษาความบริสุทธิ์ มีจิตใจผูกพันกับมวลมหาชน
- 5) ต้องทะนุถนอมรักคนรอบข้างของท่าน และเอาใจใส่พวกเขา อยากจะเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์ให้ดียิ่งขึ้น ต้องเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดียิ่งขึ้นเสียก่อน
- 6) ความสำเร็จของคนเราเริ่มจากในส้นอก มีเพียงฝึกฝนหลอมหล่อจิตให้ดี จึงจะมีความสำเร็จได้แท้จริง และมีความสุขยาวนาน ถ้าไม่ได้ฝึกฝนหลอมหล่อจิตให้ดี ถึงแม้จะประสบความสำเร็จก็ไม่อาจรักษาได้ยั่งยืน
- 7) ต้องให้ความเคารพผู้ใหญ่ เมตตาผู้น้อย มีท่าทีที่อ่อนโยนต่อผู้อื่นและจริงจังต่อการทำงาน

บทที่ 5

ไมเอนไมเอียง

ไม่อาจกล่าวได้ว่าฟ้าดินมีความเมตตา
สุดแต่สรรพสิ่งเจริญเอง
ไม่อาจกล่าวว่ายิบบุคคลมีความเมตตา
สุดแต่ประชาชนดำรงชีวิต
ระหว่างดินฟ้า เหมือนกระบอกลมมิใช่หรือ
แม้ว่างเปล่าแต่มีลม
ยิ่งสูบยิ่งมีลม
พุดมากเป็นภัย
มิสู้รักษาความเป็นกลาง

คติธรรม

- 1) ต้องศึกษาเจตนารมณ์ตั้งฟ้าดิน ลดความเห็นแก่ตัวละความทะยานอยาก อย่าได้มีแรงกดดัน ทำอย่างสุดความสามารถ
- 2) หากมีคนทำร้ายท่าน ขอให้ท่านเผชิญเหตุการณ์ด้วยความสงบ โดยไม่สนใจไยดีเขา นี่เรียกว่า ท่านได้ฝึกปฏิบัติจิต ปล่อยจิต ให้ง่วงขวาง จะมีบุญวาสนามาก
- 3) หากท่านจดจำแต่เรื่องที่ผู้อื่นทำร้ายท่าน นี่เรียกว่า เข้าหาทางตัน เรียกว่า จิตใจคับแคบ หากท่านยังจะใส่สื่อให้มีอายุน้อยยืน มีสุขภาพแข็งแรง ประสบความสำเร็จ และมั่งมีมากยิ่งขึ้นก็ไม่มีที่ใหใส่ได้ เพราะใจท่านได้บรรจุเรื่องสับสนวุ่นวายจนเต็มหมดแล้ว
- 4) ชีวิตต้องมีความสุขและประสบความสำเร็จ จึงต้องคอยรักษาดวงจิตตนให้ว่างเปล่าอยู่เสมอ
- 5) ถือฟ้าดินเป็นกระเจกเงา พุดน้อยแต่ทำมาก ถือผู้อื่นเป็นกระเจกเงา ผู้ที่หมั่นตรวจสอบสิ่งที่ตนบกพร่อง จึงจะเป็นการรักษาความเป็นกลาง มีความเป็นอิสระและประสบความสำเร็จมาก
- 6) อันที่จริงโลกเป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง การรู้จักใช้ข้อมูลที่มีชีวิตชีวารอบข้างประกอบการเรียนการสอนได้ดี ความมุ่งหวังที่ดีมีการสิ้นสุดที่ดี ความดีแบบอุ่เหวยประสบความสำเร็จทุกประการ

บทที่ 6

มูลรากฟ้าดิน

ธรรมชาติเป็นอมตะ
เป็นมารดาจักรรย์
ประตู่จักรรย์
คือที่มาฟ้าดิน
ต่อเนื่องเนื่องอนันต์
ใช้ไม่หมดสิ้น

คติธรรม

- 1) มีจิตใจกว้างขวางว่างเปล่ามาก เป็นตำรับยาดีที่สุดสำหรับฟื้นฟูสุขภาพ
- 2) การปล่อยวางเป็นการได้อีกแบบหนึ่ง การสละทิ้งอาจทำให้มีได้มากยิ่งขึ้น
- 3) เรื่องราวในโลกมักต้องมีต้นเหตุ ต้นเหตุนั้นอยู่ในฟ้าดิน ต้องสนใจบริหารจัดการการใช้ชีวิตให้ดี ยิ่งต้องสนใจฝึกปฏิบัติส่วนลึกของจิตใจให้กว้างขวางว่างเปล่า
- 4) ตะเกียบ 1 อันหักได้ง่าย แต่ตะเกียบ 1 มัดหักได้ยากมาก การพัฒนาตนให้สมบูรณ์ท่ามกลางการสร้างพนาบุญ เป็นการทำให้จิตใจคนเรายิ่งกว้างขวางและสูงส่ง
- 5) ความทุกข์ทรมานท่ามกลางความยากลำบากเป็นทรัพยากรอันล้ำค่าของชีวิต การดำเนินชีวิตที่ไม่มีแรงต้าน ย่อมไม่อาจแสดงให้เห็นคุณค่าของคนได้ เส้นทางสัจจที่ยากลำบากและอันตรายจะทำให้ชีวิตมีสีสันที่อุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น คนไม่กลัวความทุกข์ทรมาน กลัวแต่การละทิ้งความแข็งและอ่อน คนไม่กลัวฝึกฝนด้วยความยากลำบาก กลัวแต่ความหมดหวัง

บทที่ 7

อยู่นอกเหนือสรรพสิ่ง

ดินฟ้ายืนยง
ดินฟ้าอยู่ยืนยงได้
ไช้อยู่เพื่อตน
จึงอยู่ยั่งยืน
อริบุคคลวางตนอยู่หลังกลับได้นำหน้า
อยู่นอกเหนือเป็นตายผลได้เสีย
กลับรักษาชีวิตได้
เพราะไม่เห็นแก่ตัวมิไช้หรือ
จึงประสบความสำเร็จ

คติธรรม

- 1) ในพุทธศาสนากล่าวว่า “จิตใฝ่มารคือมาร จิตใฝ่ธรรมะคือคนใจพระ” ความสุขสันต์และความสำเร็จของคนเรา ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับระดับการฝึกปฏิบัติจิตของตน
- 2) ผู้รับใช้ผู้อื่นได้เป็นผู้มีความสุขมากที่สุด
- 3) ผู้มีชีวิตอยู่เพื่อตนมากเป็นการทำลายตนเองมากไปด้วย
- 4) ภาวะจิตกำหนดชะตาชีวิต ดวงชะตาจึงกุมอยู่ในมือของตน
- 5) ช่วยผู้อื่นประสบความสำเร็จ เป็นการช่วยตัวท่านให้ประสบความสำเร็จด้วย
- 6) หลีกทางให้โดยไม่แก่งแย่ง เป็นตำรับยาเอก ผู้อื่นพัฒนา ตัวท่านก็ได้พัฒนาไปด้วย
- 7) จะให้เรื่องราวเปลี่ยนแปลง ต้องเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน อยากให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงได้ดียิ่งขึ้น ต้องเปลี่ยนแปลงตนเองให้ดียิ่งขึ้นเสียก่อน
- 8) เรามีน้ำหนึ่งใจเดียวกันอธิษฐานให้ครอบครัว มนุษยชาติและไตรภพสันติสุข คือหน้าที่ของเรา

บทที่ 8

อุปมาเต๋าดั่งน้ำ

ความดีสูงสุดเหมือนดั่งน้ำ
หล่อเลี้ยงสรรพสิ่งโดยไม่ยื้อแย่ง
อยู่ที่ต่ำซึ่งผู้คนรังเกียจ
จึงใกล้เคียงเต๋า
สันตติเลือกสรรที่อยู่ได้เหมาะสม
จิตว่างเปล่าสงบนิ่ง
มีรักเมตตา
วาจามีสัจจะ
เชี่ยวชาญการปกครอง
ทำงานด้วยจิตสำนึก
เหมาะกาลเวลา
เพียงไม่แย่งชิงใคร
จึงไม่ผิดพลาด

คติธรรม

- 1) หัวใจของคัมภีร์ « เต๋าเต๋อจิง » คือ วิชาแห่งจิต เป็นวิชาแห่งความนุ่มนวลอ่อนโยน อ่อนน้อมถ่อมตนและให้อภัย
- 2) ความปรองดองสมานฉันท์เป็นภูมิปัญญาและภาวะสูงสุดในการอยู่ร่วมกัน
- 3) น้ำที่ไหลลงสู่ทะเลมหาสมุทรมาจากแม่น้ำลำคลองและท่อน้ำเสีย สมมุติว่ามหาสมุทรเลือกที่รักมักที่ชัง ไม่ยอมให้สายน้ำเล็กและสกปรกไหลมา จะกลายเป็นมหาสมุทรได้อย่างไร
- 4) ความสัมพันธ์ของผู้คนก่อปรด้วยภาษาและสัญญาณพิเศษ ต้องสนใจคำพูดของตน เพราะถ้อยคำภาษาคือพลัง ซึ่งสามารถสร้างสวรรค์และนรกได้
- 5) การยอมรับและชมเชยผู้อื่น ในเวลาเดียวกันก็เป็นวิธีปลอบใจตนเองได้ดีที่สุด

บทที่ 9

วัตถุดิบพัฒนาถึงที่สุดย่อมย้อนกลับ

เอาเสียจนล้นปริ่ม
มีผู้รับพอดีไว้
มีดคมแหลมปลาย
คงคมได้ไม่นาน
มีหยกมีทองเต็มหอ
ใครหนอรักษาไว้ได้
ยโสสูงศักดิ์กว่าใคร
นำภัยสู่ตน
มีผู้ถอนตัวเมื่อสัมฤทธิ์ผล
นี่คือวิถีเต๋าเอ๋ย

คติธรรม

- 1) เล่าความยิ่งใหญ่ของตน เท่ากับยอมรับความโง่เขลาของตน
- 2) เราจะไม่กล่าวพรสุวาทาจาตลอดไป ไม่ว่าเขาจะเลวทรามและร้ายมากแค่ไหน ท่านดำเขา ใจท่านก็มีมลทินแล้ว
- 3) รู้จักหาเงิน ยังต้องรู้จักใช้เงินด้วย
- 4) ให้ผู้มาทีหลังอยู่ในตำแหน่งสูงกว่า เมื่อสัมฤทธิ์ผลแล้วถอนตัวแบบนี้คือความสูงส่ง ยิ่งเป็นชีวิตที่มีรูปแบบ และมีอิสระเสรี
- 5) ท่านให้ความรักจะได้โลกทั้งโลก ท่านใช้ความแค้นจะสูญเสียโลกทั้งโลก
- 6) วิธีที่ทำให้ตนโดดเด่นเดี่ยวและผู้คนรังเกียจได้รวดเร็วที่สุดคือ ความเห็นแก่ตัว เทียบนิทานผู้อื่น จิตใจคับแคบและพุดจาถากถาง

บทที่ 10

อบรมบ่มเพาะคุณธรรมอันล้ำลึก

รวมเป็นหนึ่งกายกับใจ

ไม่แยกกันได้ไหม

อ่อนโยนแลตั้งใจ

คล้ายทารกได้ไหม

ชำระล้างจิตใจ

มีจุดต่างพร้อยหรือไม่

ดูแลรักประชา

คล้อยตามอุ่เหว้ยไหม

ประตุสวรรคเปิดปิด

สงบนิ่งได้ไหม

รอบรู้แลเข้าใจ

อ่อนน้อมได้ไหม

กำเนิดสรรพสิ่ง

สร้างสรรค์ไม่ถือครอง

สร้างคุณไม่อวดตน

ให้เติบโตไม่ครอบงำ

คือคุณธรรมล้ำลึก

คติธรรม

- 1) วาจาอ่อนโยน ปฏิบัติตนและจัดการปัญหาคำนึงความปรองดอง
เซลล์ทั่วทั้งร่างกายก็มีความกลมกลืนไปด้วย
- 2) เป็นฝ่ายมีเหตุผลก็ต้องให้อภัยผู้อื่น เมื่อมีเหตุผลพูดได้เต็มปาก
แต่สภาพจิตต้องอ่อนโยน
- 3) รู้จักตนเอง เอาชนะตนเอง เปลี่ยนแปลงตนเอง จึงจะสามารถ
เปลี่ยนแปลงผู้อื่นได้
- 4) จิตสงบเลื่อมบริสุทธิ์ เลื่อมบริสุทธิ์ไร้โรคา
- 5) อุปสรรคประสบได้แสงไม่ได้ ต้องทะนุถนอมและสำนึกบุญคุณ
เพราะมันเป็นทุนสำหรับการพัฒนา
- 6) การให้ได้บุญเป็นอานิสงส์มากกว่าการเรียกขอ
- 7) เคราะห์ดีเคราะห์ร้าย โชคและภัยชั่วชีวิตของเราทุกคน ตนเป็น
ผู้ก่อทั้งสิ้น หากกล่าวว่าผู้อื่นเป็นผู้ก่อละก็ เป็นความเท็จและ
ปรักปรำผู้อื่น
- 8) หากเราก็มหันากั่มตาสร้างคุณงามความดี โดยไม่หวังผลตอบแทน
เช่นนี้จะเป็นการสั่งสมคุณงามความดีอย่างต่อเนื่อง จึงเกิด
อานิสงส์ขึ้นเบื้องหน้าเองตามธรรมชาติ ชีวิตเช่นนี้ช่างอิสระเสรี
เหลือเกิน

บทที่ 11

“มีกับไม่มี” เป็นสองสิ่งตรงกันข้าม

ซีดุมล้อล้อมแกนรถ
เพราะกลางแกนว่างเปล่า
รถจึงแล่นได้
เคล้าดินปั้นภาชนะ
เนื่องจากมีที่ว่าง
จึงใช้ประโยชน์ได้
สร้างบ้านเจาะประตูหน้าต่าง
ด้วยบ้านมีที่ว่าง
จึงใช้ประโยชน์ได้
“มี” อำนวยความสะดวก
“ไม่มี” ก่อปัญหาตนเอง

คติธรรม

- 1) ชีวิตที่อิสระสมบูรณ์ มีไช้วางตนอยู่เหนือผู้อื่นและสรรพสิ่ง แต่เป็นการปล่อยวางจิตให้ว่าง เชื่อมสัมพันธ์กับสรรพสิ่งในโลกและคลุกคลีดีไม่งกับมหาชน นี่คือการเคล็ดลับแห่งความยั่งยืน
- 2) รู้จักพอ รู้คุณ สันตติการแก้ปัญหาและให้อภัยประกอบขึ้นเป็นยาบำบัดรักษาจิต 4 ประเภท อันเป็นตำรับยาขนานเอกสำหรับรักษา “ข้อพิพาทโต้แย้งต่างๆ ”
- 3) มีเพียงจิตใจตนสอดคล้องกับเต๋าเท่านั้น จึงจะมีทำที่ที่ดีปฏิบัติต่อผู้อื่นและสรรพสิ่งได้
- 4) ชีวิตคนเราจะให้ผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ได้ ควรต้องมีที่ว่างไว้เผื่อขาดเผื่อเหลือ การมีที่ว่างไว้เราจะได้เขียนภาพที่ใหม่กว่าและสวยงามกว่าได้
- 5) การปล่อยวาง มีแต่ปล่อยวางเท่านั้น อันที่จริงไม่ต้องถามว่า ความเป็นไปได้หรือไม่ เพราะสิ่งที่เป็นไปได้แท้จริง คือย้อนคืนสู่ภาวะที่ว่างเปล่า ความว่างเปล่าเป็นภาวะสูงสุดในพุทธศาสนา
- 6) การยึดติดถือถือหิฐิยอมนำมาซึ่งความทุกข์ การปล่อยวางเป็นยาขนานเอก การใช้ความว่างเปล่าอย่างชาญฉลาด ผลรับจึงจะอ่อนก่อนันต์

บทที่ 12

ละทิ้งฟุ่มเฟือย อยู่อย่างสมถะ

สีทั้งห้าทำให้ตาพร่ามัว
เสียงทั้งห้าทำให้หูเสียการฟัง
รสทั้งห้าทำให้ลิ้นไม่รู้รสชาติ
ล่าสัตว์ตามอำเภอใจทำให้ใจเสียจริต
ของมีน้อยทำให้คนมีพฤติกรรมเลวและละโมภ
อริยบุคคลใส่ใจแต่อัมตัง ไม่ใส่ใจเสียงสีสัมผัส
จึงฟังละทิ้งสิ่งหลังเลือกสรรสิ่งหน้า

คติธรรม

- 1) จิตของเราควรต้องเหมือนดังกระจกเงา มองเห็นโลกและตนเอง
- 2) ทดแทนบุญคุณโลกคือความเมตตา อุทิศจิตแห่งความรักคือบุญวาสนา ฝึกปฏิบัติไร้อัตตาคือการหลุดพ้น
- 3) ผู้ที่ช่วยเหลือผู้อื่นได้เป็นผู้มีบุญ ผู้ที่ช่วยชีวิตคนได้เป็นผู้มีธรรมะ
- 4) ดวงตาเป็นหน้าต่างของวิญญาณ หากมุ่นแต่ไล่ตามผู้อื่น วิญญาณอาจหนีไปจากหน้าต่างบานนี้ก็เป็นได้
- 5) อย่าทำงานที่เกินความสามารถ อย่าเพียรพยายามจนเกินขีดจำกัด ความสามารถที่เกินคนยิ่งต้องทะนุถนอม พึงทราบไว้ว่า สิ่งใดที่เกินเลย อยากหันกลับมา นั้นยากยิ่งนัก
- 6) มีดินผสมมูลไ่ว้มากหน่อยดี เพราะเป็นปุ๋ยแก่ที่นาได้ ส่วนทรัพย์สินเงินทองต้องมีไวน้อยหน่อย เพราะมีมากเกินไปอาจนำมาซึ่งอันตราย
- 7) ยุติการไล่กวาด สิ่งที่ท่านต้องการคือความสงบและสบายใจ

บทที่ 13

โลกดั่งครอบครัวตน

โปรดปรานเหยียดหยามทำให้วันไหน
สนใจมหาภัยตั้งร่างกายตน
โปรดปรานเหยียดหยามทำให้วันไหนคืออะไร
ผู้ถูกโปรดปรานนั้นต่ำต้อย
ดีใจแลตกใจ
สูญเสียก็วันไหน
นี่แหละคือโปรดปรานเหยียดหยามทำให้วันไหน
อะไรคือสนใจมหาภัยตั้งร่างกายตน
การที่ข้าประสบมหาภัย
เป็นเพราะมีอัตตา
หากข้าไร้อัตตา
จะไม่มีเภทภัย
รับใช้คนทั่วหล้าจุจสนใจร่างกายตน
จึงมอบโลกให้เขาดูแล
ด้วยรักถนอมโลกดั่งชีวิตตน
จึงฝากโลกให้เขาดูแล

คติธรรม

- 1) ไม่ต้องใส่ใจว่าจะถูกโปรดยปธานหรือเหยียดหยาม ยังคงปฏิบัติตนเหมือนเดิม ขอเพียงเป็นผู้มีจิตใจธรรมดาทั่วไปก็ใช้ได้แล้ว
- 2) ทำนทราบใหม่ว่ามหันตภัยคือตัวเราเอง เนื่องจากวางตนใหญ่โตเกินไป โลกจึงเล็กลง
- 3) ไร้อัตตาจึงจะเป็นโฉมหน้าที่แท้จริงของตนและได้อิสระ อิสระเป็นยาวนานเอกในการพิชิตตัวตน
- 4) จงลืมหงาตาและรูปร่างของตน จึงจะค้นพบตนเองได้
- 5) อย่าเอาความผิดของผู้อื่นมาลงโทษตนเอง
- 6) อย่าเป็นเพราะถือค่าประเพณีนิยมจนละทิ้งจิตใจอันบริสุทธิ์ของตน

บทที่ 14

รูปลักษณ์เต้าเลือนราง

มองไม่เห็นเรียกว่า “ไร้รูปลักษณ์”
ฟังไม่ได้ยินเรียกว่า “ไร้เสียง”
คลำดูแล้วไม่พบเรียกว่า “ไร้ตัวตน”
ทั้งสามด้านนี้มีอาจชักใช้ไล่เสียง
เพราะรวมเป็นหนึ่งเดียวมีอาจแบ่งแยก
ด้านบนไม่สูกใส
ด้านล่างไม่มีดมัว
เนื่องอนันต์จนมีอาจบอกลักษณะ
ย้อนสู่ความว่างเปล่า
เรียกว่า ภาวะไร้รูปลักษณ์
ไม่มีภาพของวัตถุนี้
เรียก เลือนราง
เรียกว่า ภาวะไร้รูปลักษณ์
เมื่ออยู่ต่อหน้ามองไม่เห็นส่วนหัว
ครั้นเดินตามหลังกลับไม่เห็นส่วนหาง
นำเต้าแต่โบราณ
รับใช้คนปัจจุบัน
รับรู้ตันธารจักรวาล
จึงเรียกว่า กฎแห่งเต้า

คติธรรม

- 1) สิ่งที่มีธรรมะยึดถือคือเจตนารมณ์แห่งมหาเมตตา ซึ่งขอให้มวลมหาชนได้พ้นจากความทุกข์ ไม่แสวงความสงบสุขเพื่อตนเอง
- 2) เตา นั้นรู้รูปลักษณ์ ไร้เสียงและไร้ตัวตน เมื่อเราจู้จักละทิ้งรูปลักษณ์ เสียงและตัวตนแล้ว คุณงามความดีที่สั่งสมจะไม่ร่วงไหล
- 3) ผู้มีผลบุญไม่พอมักจะได้ยินเรื่องทะเลาะวิวาท ผู้มีผลบุญเพียงพอจะไม่เคยได้ยินเรื่องทะเลาะวิวาทเลย
- 4) คนเราอยู่ท่ามกลางธรรมะ และธรรมะอยู่ในตัวฉัน จึงจะมีมาตรการสอดคล้องกับเหตุการณ์ได้ไม่มีที่สิ้นสุด ไม่จำเป็นต้องอยู่ข้างหน้าหรือข้างหลัง ข้างซ้ายหรือข้างขวา ถ้าลังเลไม่แน่ใจจะเสียเวลาขบคิด
- 5) มิต้องเป็นห่วงว่า ปัจจุบันจะมีสถานการณ์อย่างไร สามารถใช้ธรรมะมาข่มงวดตนเองได้ เข้าใจและสลายด้วยธรรมะ จึงจะสามารถมีอิสระได้มากมาย

บทที่ 15

ปฏิบัติตาม “เต๋า” ด้วยความนอบน้อม

นับแต่โบราณมาผู้ปฏิบัติตามเต๋า

เข้าใจได้ลึกซึ้ง

ยากจะหยั่งรู้

ด้วยคนทั่วไปยากจะหยั่งรู้

จึงฝันพรรณนา

ระว่างดั่งเดินข้ามธารน้ำแข็ง

กริ่งเกรงคนรอบข้าง

เครื่องขรีมดั่งแซกอากาศันตุกะ

ปล่อยวางดั่งน้ำแข็งละลาย

จริงใจไม่เสแสร้ง

จิตกว้างดั่งหุบเขา

สลัดดั่งน้ำขุ่น

ใครทำให้ใสได้

นิ่งจนใส

ใครทำให้สงบได้ยาวนาน

มีชีวิตชีวา

ผู้รักษาเต๋ได้เช่นนี้

ไม่เรียกร่องเต็มเปี่ยม

เพราะไม่เรียกร่องเต็มเปี่ยม

จึงสามารถถูกรับใหม่

คติธรรม

- 1) วิถีธรรมชาติยากจะเข้าใจ ไม่จำเป็นต้องสืบเสาะอยู่เสมอ เพียงทราบว่ามีความเครพยำเกรงเท่าไรก็มีโชควาสนาเท่านั้น
- 2) การรู้จักชีวิตมิใช่ใช้จิตใจที่แปลกแยก แต่สื่อเชื่อมด้วยจิตใจที่เข้าใจกัน การสื่อเชื่อมที่ขัดแย้งเริ่มต้นจากการเครพยำเกรง
- 3) หลังจากสงบจิตแล้วค่อยเริ่มต้นใหม่ การเริ่มต้นอย่างนี้จึงจะทรงพลัง
- 4) ไม่หลีกเลี่ยงความขุ่นข้องหมองใจ สามารถทำให้สดใสได้ จึงจะเป็นฝีมือแท้จริง เพื่อนมิตรเฮ้ย จงขจัดความฟุ้งซ่านและยุติความกังวลเถิด
- 5) ชะตาของคนกำหนดจากระดับจิตที่สูงและต่ำ รวมทั้งภาวะชีวิตที่กว้างและแคบ

บทที่ 16

ว่างเปล่าสงบนิ่งย้อนสู่มูลราก

เข้าถึงสุดขั้วแห่งความว่างเปล่า
รักษาความสงบนิ่งสุด
สรรพสิ่งกำลังเจริญเติบโต
เข้าใจหลักนี้สำรวจวัฏจักรของมัน
สรรพสิ่งมีหลากหลาย
ต่างย้อนสู่แหล่งกำเนิด
เรียกว่า “สงบนิ่ง”
ย้อนสู่ภาวะเดิม
เรียกว่า “กฎเกณฑ์”
รู้จักแต่เรียก “กระ้าง”
ไม่รู้กฎ ทำเหลวไหลนำภัยมา
รู้จักแต่จึงรองรับได้
จึงเที่ยงธรรม
จึงรอบคอบ
จึงสอดคล้องธรรมชาติ
จึงสอดคล้องแต่
เมื่อสอดคล้องแต่จึงยาวนาน
ชั่วชีวาตลอดภัย

คติธรรม

- 1) ต้องเชื่อมั่นว่า ชีวิตมีวิถีโคจรที่ย้อนกลับและพัฒนาของตน ไม่จำเป็นต้องสร้างและเป็นห่วงกังวล
- 2) คัมภีร์ « เต้าเต๋อจิง » เป็นกระจกเงาสำหรับฝึกฝนหลอมหล่อชีวิตให้ประสบความสำเร็จ ใช้กระจกเงานี้เป็นประโยชน์ในการสอดส่องตนเองและพัฒนาตนให้สมบูรณ์
- 3) น้อมใจเถิด ปล่อยเขาไปตามเรื่องเถิด เขาจะเติบโตได้ดีเอง เพียงแต่คอยสนใจเอาใจใส่เขา ไม่ต้องควบคุมเขา
- 4) การให้อภัยที่แท้จริงไม่จำเป็นต้องฝึกให้อภัย ให้เขาเจริญพัฒนาไปตามสบาย
- 5) เราใช้ตามองดูโลกภายนอกและผู้อื่นมากเกินไป มองดูจิตของตนน้อยเกินไป
- 6) เต้าเป็นของเธอ ของฉัน ของเขา และของเราทุกคน เป็นวิธีอันยิ่งใหญ่ของกายทิพย์เดียวกันซึ่งร่วมใช้ชีวิตในโลก การอธิษฐานจิตให้มนุษยชาติมีความสุข ป้องกันเภทภัย เป็นหน้าที่ร่วมกันของมนุษยเรา

บทที่ 17

ข้าคือธรรมชาติ

ผู้นำที่ดี
ประชาชนรู้ว่า
ดีรองลงมา
ประชาชนยกย่องและชิดใกล้
ดีรองลงมาอีก
ประชาชนเกรงกลัว
รองลงมาท้ายสุด
คนเหี้ยมดุด่า
ขาดความซื่อสัตย์
จึงมีคนไม่เชื่อถือ
พึงระวัง
คำพูดและการกระทำ
มีผลงานราบรื่น
ประชาชนพากันกล่าวว่า
“อันที่จริง เราเป็นเช่นนี้เอง”

คติธรรม

- 1) ข้อสำคัญคือ จะทำงานให้ดีอย่างไร มิใช่ใครมีอำนาจก็ไปทำให้สำเร็จลุล่วง และผู้นั้นเป็นผู้ได้ชื่อเสียง
- 2) สิ่งที่ท่านให้คือ โลก น้ำใจ ความเป็นไปได้ แต่มิใช่ชี้นำ ควบคุม และเร่งรัด
- 3) การควบคุมอย่างเข้มงวดกวดขัน เป็นรูปแบบการบริหารที่ไม่ดีที่สุด สนองเวทีให้ทุกคนขยายจิตแห่งความรักตามความสามารถของแต่ละคน โดยเป็นไปเองตามธรรมชาติจึงจะดี
- 4) อย่าให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ท่านเป็นผู้สอนเขา อย่าให้ลูกรู้สึกที่ท่านเป็นผู้ถ่ายทอดให้เขา ให้เป็นไปตามธรรมชาติจึงจะดี

บทที่ 18

ทุกสิ่งกลับตาลปัตรเมื่อขาดเต้า

เมื่อละทิ้งเต้า
จึงเน้นเมตตายุติธรรม
เกิดมีปัญญามีเล่ห์เหลี่ยม
จึงมีสิ่งแปลกปลอม
เครือข่ายดีไม่ปรองดอง
จึงเน้นเมตตากตัญญู
เมื่อบ้านเมืองมีตม
เกิดขุนนางภักดี

คติธรรม

- 1) เน้นหนักอะไร อันที่จริงคือ สู้ญเสียอะไรไป ต้องรู้จักเสวยสุขอย่างสบายใจ อย่าได้ไล่กวดความสุข
- 2) เต่าธรรมชาติ ไร้น้ำใจหรือมีน้ำใจ ไม่มีการบีบบังคับ แต่มีเหตุผล มิต้องกังวล
- 3) สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขต้องเริ่มจากครอบครัวมีความปรองดอง ผู้ที่ทำให้บิดามารดาสบายใจเป็นผู้มีบุญที่สุด
- 4) สุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ ครอบครัวรักใคร่ปรองดอง สรรพกิจเจริญรุ่งเรือง บ้านเมืองสงบ ประชาชนรุ่งเรืองไพบูลย์
- 5) เรียนรู้การใช้ชีวิตที่ทดแทนคุณ จะมีความสุขสงบสุข เกษมสันต์ และมีมงคลสวัสดิ์ยาวนาน

บทที่ 19

ลดความทะยานอยาก

การปกครองละทิ้งปัญหาหลักแหลม
ประชาชนได้ประโยชน์ร้อยเท่าพันทวี
ละทิ้งเมตตาจอมปลอม
ประชาชนจึงพินาศตาคัตถุญ
ละทิ้งลาภยศเล่ห์กล
จะไม่มีโจร
ทั้งสามประการนี้ไม่เพียงพอ
ดังนั้น จะให้ประชาชนมีสิ่งยึดเหนี่ยว
นั่นคือ ความเรียบง่ายบริสุทธิ์
ลดความเห็นแก่ตัว ลดความทะยานอยาก

คติธรรม

- 1) อย่ามุ่งแต่อยากได้ชื่อที่สวยหรู ต้องรู้จักดำเนินงานให้เกิดผลที่เป็นจริง การดำเนินงานให้เกิดผลที่เป็นจริงคือไม่บังคับเรียกร้อง จึงจะเป็นไปตามธรรมชาติ
- 2) รู้จักพวย่อมสมบูรณ์ยั่งยืน สมณะ ไม่หวังชื่อเสียงผลประโยชน์ ควบคุมความเห็นแก่ตัวและทะยานอยาก หมั่นรักษาจิตใจให้พอใจอยู่เสมอ ย่อมมีพลังชีวิตชีวาอย่างยั่งยืน
- 3) สิ่งที่อยู่ครองอยู่คือภาระ ไม่จุจิกจู้จี้จึงจะอิสระเสรี
- 4) ผู้มองโลกในแง่ดีจะเห็นโอกาสท่ามกลางภัยพิบัติ ผู้มองโลกในแง่ร้ายจะมองเห็นภัยพิบัติท่ามกลางโอกาส
- 5) ลดอัตตาถึงขีดต่ำสุด จึงยกระดับเป็นโฉมหน้าแท้จริงของฉันได้ ลดความทะยานอยากให้มากที่สุด จึงจะสามารถยกระดับพลังขับเคลื่อนชีวิตแท้จริงได้

บทที่ 20

หลุดพ้นด้วยตนเอง

ความรู้ล้ำเลิศทำให้จิตใจไร้กังวล
ถือตนสูงศักดิ์แลสอพลอ ต่างกันเพียงใด
ดั่งมแลชั่วร้าย ต่างกันเพียงใด
สิ่งที่ผู้คนหวาดหวั่น จะไม่หวั่นก็ได้
สิ่งที่เหลวไหล ไม่มีบรรทัดฐาน
มวลชนยินดีปรีดา ดั่งร่วมงานเลี้ยงฉลองและป็นหอคอย
ข้ามทะเลแต่ผู้เดียว รักษาแต่ในจิต
มีภาวะไร้เดียงสา ดั่งทารกน้อย
ภาวะย้ายไม่เป็นที่ เหมือนไม่มีแหล่งพัก
ผู้คนต่างมีของเหลือเฟือ ลำพังข้าเหมือนมีของตกหล่น
ข้ามีจิตโง่เขลา
ผู้คนต่างเข้าใจชัดเจน ลำพังข้าเลอะเลือน
ชาวโลกต่างฉลาด ลำพังข้าซื่อสัตย์จริงใจ
สงบเยียบเอ๋ย ดั่งทะเลสุดหยั่ง
พเนจรเอ๋ย ดั่งลมแรงพัดโหม
ผู้คนต่างมีผลงาน
แต่ข้ากลับดิ่งตันโง่เงาและด้อยปัญญา
ลำพังข้าผิดแผกแตกต่างจากผู้คน
พึงฟังแต่มารดาผู้หล่อเลี้ยงพุ่มพักสรรพสิ่ง

คติธรรม

- 1) อย่ากังวลว่าศึกษาได้ไม่ดี จงปล่อยวางเถิด เมื่อไม่มีความกังวล
ไม่มีความกลัดกลุ้ม ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีได้
- 2) สิ่งที่คุณหวาดหวั่น เราจะไม่หวาดหวั่นก็ได้ เรื่องราวของโลก
ก็เป็นเช่นนั้นแล
- 3) ไม่จำเป็นต้องคิดเพื่อตนเองเสมอ ในทางกลับกันคือ ยินดีรักษา
วิถีว่างเปล่าสงบนิ่งตามธรรมชาติ
- 4) ผู้ปรีชาสามารถมากจะสร้างทำเป็นคนละเอียดอ่อน ผู้ที่ชอบคิดว่า
ตนเป็นผู้เฉลียวฉลาดกลับเป็นผู้ที่โง่เขลาที่สุดในโลก
- 5) ความสงบและสมถะจึงจะมีสุขภาพแข็งแรงและอยู่เย็นเป็นสุขได้
- 6) ผู้มีสติสัมปชัญญะย่อมปรับตนเองให้เข้ากับโลก แต่ผู้ไม่มีสติ
สัมปชัญญะกลับจะให้โลกปรับเข้าหาตน

บทที่ 21

ปฏิบัติตามเต๋าเท่านั้น

การแสดงออกคุณธรรม
เป็นการติดตามเต๋าโดยสิ้นเชิง
“เต๋า” เป็นวัตถุ
ผลุบๆ โผล่ๆ
เลื่อนรางเอย ในนั้นมีภาพ
รางเลื่อนเอย ในนั้นมีสิ่งของ
ลึกล้ำยากจะรับรู้
ในนั้นมีพลังชีวิต
คือความเป็นจริง
ศรัทธาเป็นพลัง
นับแต่โบราณมา
ชื่อไม่ถูกลบเลือน
อาศัยมารับรู้ธาตุแท้ของสรรพสิ่ง
เข้าใจผลการพัฒนาสรรพสิ่งด้วยอะไร
“เต๋า” นั่นเอง

คติธรรม

- 1) ต้องจำแนกรูปลักษณะวัตถุให้ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรม แต่ต้องก้าวข้ามวัตถุนั้น ต้องเข้าใจรูปภาพอย่างแท้จริง แต่ต้องมีพื้นที่ให้มัน
- 2) เคารพธรรมชาตินั้นไว้นาม ไว้รูป ไว้หัวใจ และไว้ภาพ เพราะเป็นธรรมชาติเท่านั้น
- 3) การคล้อยตามแต่ธรรมชาติ จึงไม่จำเป็นต้องเน้นให้มีคุณธรรมด้วยจิตสำนึก การมีน้ำใสใจจริงไม่เปลี่ยนแปลงได้ มีน้ำใสใจจริงแท้ไม่ใช่ต้องบังคับ แต่เป็นไปเองตามธรรมชาติ
- 4) การย้อนคืนสู่แต่ธรรมชาติ สิ่งต่างๆ ในโลกมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีได้มีเสีย ทุกสิ่งทุกอย่างเข้าใจได้อย่างชัดเจน
- 5) ผู้แสวงหาคำสรรเสริญเยินยอจอมปลอมจะมีผลงานไม่มาก ส่วนผู้ไม่ยินดียินร้ายกับคำบื้อยอเป็นคนทำจริง จะมีผลงานมาก

บทที่ 22

ผลักไสและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

ยอมน้อมรับจึงรักษาความบริบูรณ์
โค้งงอยึดตรงได้
ที่ลุ่มต่ำรองรับได้เต็มๆ
รื้อเก่าสร้างใหม่ได้
มักน้อยได้มาก
โลภมากลาภหาย
อริยบุคคลจึงรักษา “ความเป็นหนึ่ง”
เป็นบรรทัดฐานการปกครอง
ไม่คิดว่าตนรู้
จึงเริ่มเข้าใจได้
ไม่คิดว่าตนถูกต้อง
จึงเห็นเต้าขัดแย้ง
ไม่อวดตน จึงจะสั่งสมความดี
ไม่ผยองจึงยังยืน
เพราะไม่ย่อแ่งกับใคร จึงไม่มีใครชิงอยู่เหนือท่าน
โบราณท่านว่า “ยอมน้อมรับจึงรักษาความบริบูรณ์”
เป็นคำเตือนลอยไต่อย่างไร
เพราะทำให้เกิดความบริบูรณ์และได้อานิสงส์ดีที่สุด

คติธรรม

- 1) การมีเหตุมีผลไม่แน่ว่าต้องพูดเต็มปากเต็มคำ เวลาทำงานแม้จะมีอุปสรรค เป็นไปได้ว่าจะมีความรอบคอบมากกว่า
- 2) ต้องรู้จักหลบซ่อนเป็น แต่มีใช้ปิดบัง เพียงแต่ให้ตนมีสภาพที่สงบ ทำการสร้างสรรค์อยู่เงียบๆ และพัฒนาได้ดี
- 3) ไม่ต้องกังวลว่าเดินผิดทาง ถ้าเดินผิดทางเท่ากับได้รู้จักทางเพิ่มขึ้น จงจดจำทางนี้ให้ดี เพื่อวันหน้าจะได้ใช้
- 4) จุดเด่นของคนเหนือคนอื่นคือ ในยามที่ประสบความยากลำบาก และไม่เป็นผลดี สามารถยืนหยัดต่อสู้ด้วยความทรหดอดทน งานใหญ่สัมฤทธิ์ผลได้หาใช่อยู่ที่มีกำลังมากหรือน้อยไม่ แต่อยู่ที่สามารถเล็งเห็นทิศทางได้แม่นยำถูกต้อง และมีความพยายามไม่ระย่อท้อถอย
- 5) ชีวิตเปรียบเสมือนแผ่นกระดาษขาว ฟังต้องอาศัยตนเองตกแต่ง รจนาโดยสิ้นเชิง ทุกๆ คนต่างบันทึกประสบการณ์ชีวิตอันทรงคุณค่าของตนเก็บไว้ในแฟ้มข้อมูล

บทที่ 23

ไผ่หาคุณธรรมยอมเข้าใกล้ “เต่า”

พุดน้อยสอดคล้องธรรมชาติ
พายุมีโหมพัดตลอดกาล
ฝนไม่กระหน่ำชั้ดตลอดวัน
ผู้ใดทำเช่นนั้นได้ คือดินฟ้า
ฟ้าดินยังมีอายุยืนหยัดยาวนาน
มนุษย์อายุยืนยาวได้อย่างไร
ดังนั้น ผู้ปฏิบัติเต่าจะสอดคล้องกับเต่า
ผู้ปฏิบัติเต่าจึงมีคุณธรรม
ผู้ขาด “เต่า” แล “เต๋อ” เท่ากับสูญเสีย
ผู้สอดคล้อง “เต่า”
“เต่า” ยินดีเคียงข้างเขา
ผู้มี “เต๋อ” “เต๋อ” ยินดีอยู่ร่วมกับเขา
ผู้ทำตัวเสื่อมเสีย
ความสูญเสียยอมเป็นของเขา
ขาดความซื่อสัตย์
ยอมไม่มีความน่าเชื่อถือ

คติธรรม

- 1) ขอให้ลมพายุฝนที่โหมกระหน่ำอย่างไม่ลืมหูลืมตาจงผ่านไปเถิด เมื่อผ่านไปแล้ว ท้องฟ้าจึงแจ่มใส แผ่นดินจึงสงบสุข
- 2) โลกนี้ไม่มีภาวะความเป็นอยู่ที่สิ้นหวัง มีแต่ผู้หมดหวังในความ เป็นอยู่ ผู้ที่หวนพิศเคล้าน้ำตา จึงได้เก็บเกี่ยวด้วยรอยยิ้ม
- 3) ผู้รู้แจ้งเท่าแท้จริง อยู่ที่เขารู้จักความเล็กระจิดของตน ป้องกัน ผู้อื่นมิสู้ป้องกันตนเอง ศัตรูที่น่ากลัวที่สุดนั้นซ่อนเร้นอยู่ในใจ ของตน อารมณ์หุนหันพลันแล่นและดูหมิ่นถิ่นแคลนผู้อื่น รังแต่ จะเพิ่มเวรเพิ่มกรรม การเสียใจภายหลังมิสู้แก้ไขและปรับปรุง ตนใหม่
- 4) การรู้แจ้งเท่าเป็นเรื่องที่มีความสุขมากที่สุดของชีวิต ถ้าท่านไม่รู้ แจ้งเท่า ใครก็มีอาจช่วยเหลือท่านได้ ท่านหิว ใครก็ไม่อาจ รับประทานอาหารแทนท่านได้ ท่านง่วงนอน ใครก็นอนหลับ พักผ่อนแทนท่านไม่ได้
- 5) ถึงแม้จะเป็นความผิด ยอมให้อภัย อาจเกิดเป็นความถูกต้องได้ ถึงแม้จะเป็นความถูกต้อง เมื่อเน้นหนักอาจกลับกลายเป็นความ ผิดพลาดก็เป็นได้
- 6) การยอมรับจากภายใน เชื่อมั่นความเป็นไปเองตามธรรมชาติ จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เพราะในมหาธรรมชาติมีพลังที่ ยิ่งใหญ่เป็นเอกลักษณ์อยู่ด้วย

บทที่ 24

สำคัญตกว่าถูกต้อง

มีอาจจำแนกความถูกความผิด

เขย่งทำยี่นได้ไม่นาน

สาวทำเดินไม่ได้ไกล

ผู้เข้าใจว่ารู้มีอาจแจ้งกระจ่าง

ถือตนถูกต้องมีอาจเห็นชัดเจน

อวดตนมีอาจพบความสำเร็จ

ผู้สำคัญตนยิ่งใหญ่มีอาจยังยี่น

สำหรับ “เต้า” พฤติกรรมเหล่านี้คือเนื้อร้ายเศษขยะ

ผู้คนรังเกียจ

ดังนั้น ผู้มี “เต้า” ไม่พึงกระทำ

คติธรรม

- 1) ทำงานสอดคล้องกับความเป็นจริง ก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างมั่นคง เมื่อเดินไปถึงทางตัน นั่งพักดูเมฆบนท้องฟ้า เป็นการพักผ่อนได้
- 2) ลืมผลงานและความต้องการของตน จึงจะเป็นผู้ที่มีความสุขแท้จริง สวรรค์จะช่วยท่านได้
- 3) รวงข้าวลีบ ลำต้นจะตั้งตรงชูรวงสลอน ยามเมื่อรวงข้าวเหลืองอร่ามเต็มอู่ มันมักจะโน้มรวงก้มลงอย่างอ่อนโยน
- 4) สร้างกรรมดีจากส่วนลึกของจิตใจ โดยไม่สร้างกรรมชั่ว สร้างกรรมดีเป็นกุญแจทองไขสู่คลังวัตถุพลังงานสูง
- 5) อย่าฝืนความรู้สึก ถ้าฝืนความรู้สึกจะก่อให้เกิดโทษ ขอให้เป็นอย่างไปเองตามธรรมชาติ

บทที่ 25

เต่าเจริญรอยตามธรรมชาติ

มีสิ่งหนึ่งมีอาจแบ่งแยก

เกิดก่อนฟ้าดิน

เจียบไร้สัมผัสเสียง

ดำรงอยู่อย่างอิสระชั่วนิรันดร์

หมุนเวียนไม่หยุดตลอดกาล

ถือเป็นมารดาได้หล้า

ข้ามิรู้ชื่อ

จึงฝันเรียกว่า “เต่า”

และให้นามว่า “ยิ่งใหญ่”

ยิ่งใหญ่จนมองไม่เห็น เรียกว่า “ดำเนินไป”

ดำเนินไปถึงสุดขอบฟ้า เรียกว่า “ยาวไกล”

เมื่อย้อนกลับเรียกว่า “หวนกลับ”

เหตุนี้จึงเรียกว่าเต่ายิ่งใหญ่ ฟ้ายิ่งใหญ่ ดินยิ่งใหญ่ คนก็ยิ่งใหญ่

ในจักรวาลมี 4 ยิ่งใหญ่

คนเป็นหนึ่งในนั้น

คนเจริญรอยตามดิน

ดินเจริญรอยตามฟ้า

ฟ้าเจริญรอยตามเต่า

เต่าเจริญรอยตามธรรมชาติ

คติธรรม

- 1) สนใจทิศทางการพัฒนา ใคร่ครวญด้วยรูปแบบวงกลมแทนทางสายเดี่ยว คำนึงถึงความเป็นไปได้ยาวนาน
- 2) การปฏิบัติตนของคนเรา เป็นเพราะใจคนสามารถรองรับทุกสิ่งของโลกในเวลาอันสั้นได้ เว้นไว้เสียแต่ว่าท่านจะถูกตนเอง
- 3) โลกธรรมชาติมีหลักเกณฑ์สมดุลง หลักเกณฑ์เหตุและผล ยามปกติยอมเสียเปรียบสักนิด ลำบากสักหน่อย ให้ผู้อื่นมากสักนิด ตนเองได้น้อยสักหน่อย ผู้อื่นจะกล่าวขวัญถึงท่านหรือไม่ จงอย่ามองว่าเป็นความลำบากหรือเป็นการเสียเปรียบ ยามปกติควรมีท่วงท่างามสง่า มีท่วงทำนองที่สูงส่งและมีระดับ ดังนี้ จึงจะนับได้ว่าเป็นคนใจกว้างและชีวิตมีคุณค่ามาก
- 4) การฝึกฝนหลอมหล่อลงเรื่อยลงแรงในคำว่า “สลัดทิ้ง” ให้ปรากฏเป็นจริง อาทิ ละทิ้งชื่อเสียงผลประโยชน์ ละทิ้งบุญคุณความแค้น สลัดทิ้งความทุกข์และตัวตนได้ เป็นต้น จึงฝึกฝนหลอมหล่อประสบความสำเร็จได้
- 5) ต้องขอบคุณผู้ที่รับการช่วยเหลือจากเรา ทำให้เรามีโอกาสสร้างกรรมดีและรับใช้สังคม

บทที่ 26

อบรมบ่มเพาะประมุข

ความหนักแน่นเป็นพื้นฐานแห่งความไม่ประมาท
ความสงบนิ่งเป็นตัวยบความหุนหันพลันแล่น
ดังนั้น ปฏิบัติการของผู้นำไม่ต่างจากรถบรรทุกของหนัก
แม้สูงศักดิ์มั่งมี
แต่อยู่เหนือวัตถุได้
เหตุใดประมุขซึ่งมีขบวนรถม้า
กลับปกครองได้หล้าด้วยความประมาท
เมื่อประมาทย่อมสูญเสียรากฐาน
หุนหันพลันแล่นย่อมเสียตำแหน่งผู้นำ

คติธรรม

- 1) บางครั้งทำอะไรบ่มบ่ามมักจะนำมาซึ่งภัยพิบัติ ดังนั้น ไม่ว่าเรา
จะทำงานอะไรก็ตาม ควรต้องข่มความบ่มบ่ามของตนด้วยความ
หนักแน่น
- 2) อย่าคิดว่านั้นเป็นภาระที่หนักอึ้ง เพราะท่านมีความสามารถในการ
แบกรับภาระหนักอยู่แล้ว ต้องทะนุถนอมให้ดี
- 3) สรรพชีวิตล้วนแล้วแต่ถือการรักษาชีวิตตนเป็นเป้าหมายสูงสุด นี่
เป็นหลักการของโลกสิ่งมีชีวิต ชะตาชีวิตท่านอยู่ที่ไหน ก็อยู่
ในใจของท่านนั่นเอง ท่านมีจิตใจกว้างมากเท่าไรจะมีบุญวาสนา
มากเท่านั้น
- 4) การตัดสินใจยาก เรียกว่า มีความระมัดระวังและรอบคอบ ถ้า
มีความระมัดระวังและรอบคอบ หมายความว่า ตนมีจิตใจที่
เคารพและยำเกรงผู้อื่น
- 5) ต้องมีจิตใจที่เคารพรักผู้ที่อยู่รอบข้างท่านเสมอ จึงจะได้รับสิ่งดีๆ
จากคนรอบข้างได้ หากท่านไม่เคารพผู้อื่น ผู้อื่นก็จะไม่เคารพ
ท่าน จะมีสื่อรบกวนท่านมากมาย

บทที่ 27

จัดการปัญหาต้องชาญฉลาด

ทำความดีไม่ทิ้งร่องรอย
วาจาดีไม่มีต่างพร้อย
คำนวณดีไม่ต้องใช้เครื่องมือ
ปิดประตูดีไม่มีใครเปิดได้
ผูกดี ๆ ไม่ต้องใช้เชือกกลับไม่มีใครแก้ได้
ดังนั้น อริยบุคคลสันตติช่วยเหลือคน
ไม่มีใครถูกทอดทิ้ง
สันตติใช้สิ่งของ
ไม่มีสิ่งใดถูกทิ้ง
นี่เรียกว่า เข้าใจเหตุผล
คนดีจึงเป็นครูของคนไม่ดี
คนไม่ดีเป็นกระเจงกเขมาของคนดี
หากไม่เคารพครูบาอาจารย์
ไม่ดูเป็นแบบอย่าง
แม้จะฉลาดกลับเลอะเลือน
ในนี้มีเหตุผลลึกลับอัศจรรย์

คติธรรม

- 1) งานที่ยิ่งใหญ่ หาใช่สำเร็จได้ด้วยพละกำลังไม่ กลับสำเร็จได้โดยใช้สติปัญญาและความอดทนต่างหาก
- 2) จิตสามัญสำนึกก็คือเต๋า ใครไปใครมาแล้วแต่บุญวาสนา ไม่ต้องใส่ใจให้มากนัก ทุกสิ่งให้เป็นไปตามธรรมชาติ
- 3) เอาแต่พูดมีผู้ก้มหน้าก้มตาตั้งใจทำงานเป็นเวลายาวนาน เหมือนตั้งตะวันจันทร์ทำให้แสงและความอบอุ่นตลอดกาล
- 4) ใช้ทองแดงเป็นกระจกเงา แต่งตัวได้ ใช้ประวัติศาสตร์เป็นกระจกเงา รับรู้ความเจริญและความเสื่อมได้ ยึดถือคนเป็นกระจกเงา แจ่มชัดเรื่องใดกับเสีย
- 5) อย่ารังเกียจผู้มีความเห็นต่อท่าน ถ้าไม่มีความคิดเห็นของพวกเขา จะเห็นถึงข้อบกพร่องของตนได้อย่างไร
- 6) ระหว่างคนด้วยกันมีคลื่นสัญญาณชีวภาพติดต่อกันโดยถูกกำหนดไว้เป็นพิเศษ ระหว่างคนกับสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ก็มีสัญญาณติดต่อกัน ทำความดีไว้มากเท่าไร เวลาที่ไม่มีใครล่วงรู้ จะเป็นเวลาที่รับสัญญาณดีๆ ได้ง่ายมากๆ

บทที่ 28

ความเรียบง่ายเป็นคุณธรรมนิรันดร์

เมื่อรู้ว่าแข็ง
กลับรักษาความอ่อนไว้
จึงเป็นสายน้ำของโลก
เมื่อเป็นสายน้ำของโลกได้
คุณธรรมนิรันดร์จึงคงอยู่
แล้วย้อนสู่ธารกน้อย
รู้ถึงความสว่าง แต่รักษาความมืดไว้
จึงเป็นแม่แบบของคนทั่วหล้า
เมื่อเป็นแม่แบบของคนทั่วหล้า
มีคุณธรรมนิรันดร์จึงไร้ผิดพลาด
แล้วย้อนสู่ถิ่นกำเนิด
เมื่อเข้าใจเกียรตินิย
แต่รักษาความอภัยไว้
จึงเป็นแม่น้ำของโลก
เมื่อเป็นแม่น้ำของโลก
คุณธรรมนิรันดร์จึงเปี่ยมล้น
แล้วย้อนสู่ความใสเรียบง่าย
ความเรียบง่ายขจรขจายเป็นสรรพสิ่ง
อริยบุคคลใช้อย่างพลิกแพลงจึงเป็นผู้นำ
ดังนั้น ระบบที่สมบูรณ์ไม่แบ่งแยก

คติธรรม

- 1) ยามดีใจ ต้องมีภาวะจิตตั้งยามลุ่มลูกคลุกคลาน ยามเสียใจไม่จำเป็นต้องหงอยเหงา แต่ต้องมีจิตสามัญสำนึก
- 2) การเป็นผู้มีฝีมือยอดเยี่ยมได้ อยู่ที่ว่าสามารถปล่อยวางได้ และกลับสู่ภาวะทารกที่มีความนุ่มนวลได้
- 3) ผู้กระตือรือร้นสามารถมองเห็นโอกาสท่ามกลางวิกฤต ส่วนผู้ที่ท้อแท้จะเห็นแต่ความยุ่งยากลำบากท่ามกลางวิกฤต
- 4) ท่วงทำนองของผู้ยิ่งใหญ่ จะไม่ทอดถอนใจด้วยความเศร้ากับวันเวลาที่ลำบากยากเข็ญ และไม่เศร้าเสียใจกับชะตาชีวิตของตน ต้องยอมรับสภาพที่เป็นจริง และอยู่เหนือความเป็นจริงได้
- 5) การควบคุมระบบที่ดีที่สุด ต้องมีจิตใจจะก้าวออกจากระบบ การก้าวออกจากระบบ มิใช่ไม่รักษาระบบ แต่มีจิตหนึ่งใจเดียวมุ่งสู่ความเรียบง่าย

บทที่ 29

ปกครองด้วยอุบาย

คิดจะใช้กำลังยึดครองโลก
ไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้
เพราะโลกอันศักดิ์สิทธิ์
มิอาจใช้กำลัง
ถ้าใช้ต้องล้มเหลว
ถ้ายึดต้องสูญเสีย
สรรพสิ่งทั่วหล้า
มีการนำมีการตาม
มีหลักมีรอง
มีแข็งมีอ่อน
มีสูงมีต่ำ
ดังนั้น อริยบุคคลต้องละทิ้งความสุดโต่ง
ละทิ้งความฟุ้งเฟ้อ
และความหลงระเริง

คติธรรม

- 1) การทำงานต้องจริงจัง แต่อย่าได้ยึดติด ต้องมีความตั้งใจ แต่ไม่ต้องเป็นห่วงกังวล
- 2) ผู้ที่ยึดติดแน่นไม่ยอมปล่อย ทำได้แต่งานเล็กๆ ผู้ที่ทำงานใหญ่ ต้องปล่อยวางได้ สิ่งไม่ควรปล่อยวางกลับไม่ยอมปล่อยวาง สิ่งที่ไม่ควรปล่อยวางกลับปล่อยวาง พึงต้องมองปัญหาด้วยปัญญา
- 3) การทำงานอย่าเกินเลย การใช้ชีวิตอย่าฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย ทำที่อย่าโอหัง ถ้าคนเราทำได้เช่นนี้ ต้องประสบความสำเร็จแน่นอน
- 4) ไม่ต้องใส่ใจกับความสำเร็จ ความล้มเหลว ผลได้และผลเสีย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หากสนใจมัน มันจะกวนใจท่าน ถ้าลืมได้ จึงจะเป็นวีรบุรุษและผู้มีฝีมือยอดเยี่ยมได้
- 5) ผู้สามารถเปลี่ยนมุมมองไตร่ตรองมองปัญหา และสัมผัสความรู้สึกของผู้อื่นได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นห่วงอนาคตของตนตลอดไป

บทที่ 30

วิธีการใช้ทหาร

ผู้ใต้เท้าช่วยผู้นำ
ไม่อาศัยกำลังทหาร
จึงจัดการปัญหาได้ดี
ที่ใดมีสงคราม
มีหน้าดงพงหนาม
หลังสงคราม
มีทุกภิกขภัย
ใช้การทหารได้ดี
ลุล่วงชอบธรรม
มีอวดอ้างศักดิ์
ไม่ยกตนข่มท่าน
สำเร็จแล้วไม่โอ้อวด
ไม่หยิ่งผยอง
ได้ผลโดยไม่ตั้งใจ
สัมฤทธิ์ผลแล้วไม่อวดอ้าง
เฟื่องฟูแล้วเสื่อมโทรม
ผู้อวดอ้างไม่ใช่เต๋า
จะสูญสลายรวดเร็ว

คติธรรม

- 1) การใช้กำลังรุนแรง รังแต่จะนำมาซึ่งความรุนแรง มีเพียงความนุ่มนวลเท่านั้นที่จะสลายความรุนแรงได้
- 2) จะทำสงครามเมื่อจำเป็นเท่านั้น และต้องยุติลงอย่างรวดเร็ว อย่าได้โอหังอวดดี เมื่อสัมฤทธิ์ผลแล้วต้องรู้จักเวทนา อย่าได้ดีใจเป็นอันขาด
- 3) สิ่งที่เกิดขึ้น จะผ่านไปเสมอ จงรอคอยเถิด ไม่ใช่วิธีแบบสายฟ้าแลบได้ก็ไม่ต้องใช้
- 4) สงครามมีแต่ความเหี้ยมโหด ต้องมีจิตใจที่เมตตาและอดทน ไม่ใช่วิธีที่ดูร้าย ต้องมีจิตใจที่เมตตาตั้งพระโพธิสัตว์
- 5) ท่านมีรักมอบให้ผู้อื่นจะได้โลกทั้งโลก ถ้าท่านมีแต่ความแค้น ท่านจะสูญเสียโลกทั้งโลก
- 6) เรามีทำทุกอย่างไว้กับผู้อื่น เขาก็จะใช้ทำอย่างนั้นกับเรา

บทที่ 31

ภาวะจิตที่ใช้กำลังทหาร

อาวุธคือสิ่งอัปมงคล
ทุกคนต่างรังเกียจ ดังนั้น ผู้มีเต๋าจะไม่ใช้
ซ้ายมือเป็นผู้สูงศักดิ์
การรบและเดินทัพนิยมขวา
อาวุธไม่เป็นมงคล ไม่ใช่ของคนดี
ใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น
ทางที่ดีต้องสงบนิ่ง
อย่าภูมิใจเมื่อได้ชัย
ผู้ภูมิใจในชัย ถือการเข่นฆ่าเป็นความสุข
เข่นฆ่าแล้วเป็นสุข จะไม่มีวันพบความสำเร็จ
เรื่องมงคลนิยมซ้าย
ฉาปนกิจและเรื่องเลวร้ายนิยมขวา
รองแม่ทัพอยู่ซ้าย แม่ทัพอยู่ด้านขวา
แสดงว่ามิจานศพทหาร
ฆ่าคนมากมาย
มีอารมณ์ร่วมเศร้า
ถึงได้ชัยมากก็ต้องจัดพิธีศพ

คติธรรม

- 1) เรื่องที่เกี่ยวข้องกับแพ้นะ ต้องจัดการด้วยจิตใจที่เป็นธรรม เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ต้องคอยดูแลเอาใจใส่
- 2) เตาธรรมชาติเป็นบ่อเกิดพลังขับเคลื่อนแห่งชีวิต จิตเป็นผืนดิน ต้องทำการเพาะปลูก ไถหว่าน ในที่นี้ท่านจะค้นพบ เตาธรรมชาติ
- 3) ทหารที่เศร้ารันทดย่อมได้ชัย ทหารฝ่ายได้ชัยเป็นผู้มีความเศร้ารันทด การได้ชัยมาหาใช่ได้ทำให้ฝ่ายตรงข้ามพ่ายแพ้ไปไม่ แต่ความเศร้ารันทดกลับได้ชัยเช่นนี้ เพราะต้องสู้อย่างสุดใจขาดดิน ชีวิตตนจึงจะพัฒนาดีขึ้นได้
- 4) เมื่อท่านรบชนะฝ่ายตรงข้ามได้แล้ว อาจเป็นไปได้ว่าท่านจะเป็นผู้แพ้ แพ้ตรงไหน แพ้ที่ท่านเป็นผู้ชนะ
- 5) ผู้โอหังอวดดีมีอาจประสบผลสำเร็จและชนะใจประชาชนได้

บทที่ 32

เต้าขบเคลื่อนโลก

เต้าตลอดกาลไร้นาม
เล็กเรียบง่าย
ไม่มีใครทำให้อยู่เหนือเต้า
ถ้าเจ้าเมืองรักษาเต้าไว้ได้
สรรพสิ่งจะมาสวามิภักดิ์
ฟ้าดินเกล้าประธานกลมกลืน
น้ำค้างฝนจะพร่างพรम
ผู้คนได้รับความชุ่มฉ่ำ
สรรพสิ่งเจริญเริ่มมีนาม
เมื่อมีพึงรู้พอเหมาะ
พึงหยุดแต่พอควร
จึงไม่มีอันตราย
เพราะเต้ามีอยู่ทั่วหล้า
ดังธารน้ำไหลสู่ทะเล

คติธรรม

- 1) ผู้รู้จักตนเป็นผู้มีคุณธรรม เนรคุณคือคนเลว
- 2) ไม่ยอมให้อภัยและยกโทษให้เวไนยสัตว์ สายตาคอยจ้องแต่จุดอ่อนและข้อบกพร่องของผู้อื่น ในที่สุดคนที่เป็ทุกขคือตัวท่านเอง
- 3) อย่าฝืนสื่อเชื่อม ต้องสัมผัสกับความเจ็บด้วยตนเอง ท่ามกลางความเจ็บมีความรักแท้ที่เรียบง่าย เป็นความรักของเต๋า
- 4) ต้องเรียนรู้การสดับตรับฟัง อย่าตอบปฏิเสธทันที รถที่วิ่งมาด้วยความเร็ว เมื่อเหยียบเบรกรอย่างกะทันหันรถจะคว่ำได้ ต้องรู้จักอ้อมค้อม จึงจะมีชีวิตรอดได้
- 5) จะปล่อยวาง แต่ปล่อยวางไม่ได้ ถ้าเช่นนั้นก็วางไว่ก่อน โดยใช้รูปแบบลืมนเสีย ให้มันกลับไปสู่ทะเลแห่งความทรงจำ

บทที่ 33

การฝึกอบรมของผู้ปรารถนา

รู้จักผู้อื่นเป็นผู้มีปัญญา
รู้จักตนเองเป็นผู้ล้าเลิศ
เอาชนะผู้อื่นเป็นผู้มีกำลัง
ชนะตนเป็นผู้เข้มแข็ง
รู้จักพอจึงมี
มีปณิธานจึงรู้ตน
ไม่สูญเสียรากฐานเป็นผู้ยั่งยืน
ตัวตายความดีอยู่
เป็นผู้ยั่งยืนแท้จริง

คติธรรม

- 1) ผู้มีจิตใจอิริยาธยา ชอบทะเลาะเบาะแว้ง มีบุญคุณความแค้น รัดตัว พุดจาไม่สุภาพ ไม่อาจเป็นผู้มีโฉมหน้าดีได้
- 2) อย่ามัวแต่ไม่พอใจผู้คนอยู่รำไป ท่านควรจะสำรวจตนเองตลอดไปจึงจะถูกต้อง หากไม่พอใจผู้คน ผู้ที่ทุกข์คือตัวท่านเอง
- 3) จงเกลียดชังซึ่งผู้อื่น เป็นความสูญเสียอย่างยิ่งของตน
- 4) สามารถอ่อนน้อมถ่อมตนมากๆ จึงจะเป็นผู้ทรงคุณค่าแท้จริง
- 5) พุดได้แต่ทำไม่ได้ มิใช่ผู้มีปัญญา และผู้ฝึกบำเพ็ญให้มีความสุขได้แท้จริง

บทที่ 34

คุณสมบัติเต๋ายิ่งใหญ่

“เต๋า” กว้างใหญ่ไร้ขอบเขต
มีอยู่ทุกทิศทาง
ให้สรรพสิ่งพึ่งพาโดยไม่บ้ายเบี่ยง
มีคุณแต่ไม่ถือครอง
หล่อเลี้ยงสรรพสิ่งแต่ไม่ครอบงำ
เต๋ารู้ความทะยานอยาก
ดูเหมือนเล็กสุดเล็ก
ให้อาศัยแต่ไม่บงการ
นี่แหละยิ่งใหญ่
อริยบุคคลไม่ถือตนเป็นผู้ยิ่งใหญ่
ดังนั้น เขาจึงยิ่งใหญ่

คติธรรม

- 1) ปลอ่ยวางได้ จึงไม่ยึดมั่นถือมั่น ไม่ยึดมั่นถือมั่นได้ จึงมีจิตใจที่กว้างขวางและให้อภัยได้
- 2) อย่าได้แข่งขันกันในเรื่องปลีกย่อย ต้องพัฒนาจากต้นกำเนิด นี่เรียกว่า เข้าร่วมวิถีแห่งฟ้าดิน
- 3) ผู้คนเกรงกลัวท่าน หาใช่ความสุขไม่ ผู้คนหลอกลวงท่าน หาใช่ทำให้ท่านเสียหายไม่
- 4) ผู้ไม่คิดว่าตนเองยิ่งใหญ่ จึงจะเป็นผู้ฝึกให้มีจิตใจกว้างขวาง มีจิตใจกว้างขวางก็มีบุญมาก
- 5) ช่วยผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จ แต่ยกบุญคุณให้แก่ผู้อื่น ตนเองยังคงอ่อนน้อมถ่อมตน ก้มหน้าก้มตาทำต่อไป นี่แหละนับว่ามีฝีมือในการฝึกฝนแท้จริง
- 6) โลก ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ต่างเป็นรูปทรงกลม การคิดและวาทะของเราที่โคจรเป็นรูปวงกลมตลอดเวลา เรามีชีวิตอยู่บนโลกกลมๆ ที่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดนี้ การมีวาจาอ่อนหวาน สร้างกรรมดี และเจริญรอยตามเจตนารมณ์ของฟ้าดินที่ไม่ถือกำเนิดมาเพื่อตนเสมอ ผู้ที่ได้คุณประโยชน์คือตัวท่านเอง

บทที่ 35

บทบาท “เต๋า” ไม่มีวันหมดสิ้น

เข้าใจและพลิกแพลงใช้เต๋ายิ่งใหญ่ได้

คนทั่วหล้าพึงพา

ไม่มีอันตราย

จึงสงบสุข

ดนตรีดีอาหารโอชะ

ผู้เดินทางผ่านต้องหยุดแวะ

พอกล่าวถึง “เต๋า”

จิตซีดไร้รสชาติ

มองก็ไม่เห็น

ฟังก็ไม่ได้ยิน

กลับใช้ได้ไม่หมดสิ้น

คติธรรม

- 1) สิ่งที่เราควรเลือกสรรคือ เป็นธรรมชาติ ราบเรียบ แต่มีใช้ช่วยชนะ
สิ่งที่ควรเลือกสรรคือ ความเข้าใจถ่องแท้ แต่มีใช้ความคึกคัก
ตื่นเต้น
- 2) ความต้องการของแขกกับเจ้าของบ้านย่อมแตกต่างกัน ลองคิด
ดูซิว่า ท่านเป็นเจ้าของบ้านหรือแขกที่เดินผ่าน การพูดจาและ
จัดการปัญหาต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- 3) หลักใหญ่ต้องเป็นหลักสามัญธรรมดาไม่มีปาฏิหาริย์แน่นอน แต่
หลักสามัญธรรมดาไม่มีปาฏิหาริย์ไม่ว่าจะเป็นหลักใหญ่เสมอ
ไป
- 4) การให้อภัยผู้อื่นเป็นคุณสมบัติของเต๋า และเป็นสัจธรรมชีวิตด้วย
ท่านให้อภัยผู้อื่นได้ ผู้อื่นจึงจะให้อภัยแก่ท่าน นี่คือนิยามวิธี
แห่งชีวิต
- 5) ภาษาของเรามี ภาษาการคิด ภาษาพูด ภาษาพฤติกรรม
ถ้อยคำภาษาเป็นพลัชนิดหนึ่ง คำพูดและการกระทำที่ไม่ดี
ก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ คำพูดและการกระทำที่ดีทำให้สุขภาพ
แข็งแรงได้ ใจคนเกิดความคิดขึ้นแวบหนึ่งเมื่อใด เทพในจิต
รับรู้ได้หมด หากดีช่วยยังไม่ตอบสนอง เพราะยังไม่ถึงเวลา
การเสียเปรียบเป็นบุญกุศล

บทที่ 36

ปัญญาที่ยิ่งใหญ่แผ่รณลุ่มลึก

จะรวมสิ่งใด ๆ
ต้องแผ่สิ่งนั้นก่อน
จะทอนสิ่งใด
ต้องเสริมให้แข็งแกร่ง
จะยกเลิกสิ่งใด ๆ
ต้องให้เจริญก่อน
จะยึดครองสิ่งใด ๆ
ต้องให้ประโยชน์ก่อน
นี่เรียกว่าชาตญาณล้ำลึก
อ่อนแอพิชิตความแข็งแกร่ง
มัจฉามีอาจแยกจากน้ำ
อาวุธของชาติมีอาจแพร่พรายตามใจชอบ

คติธรรม

- 1) มหาธรรมชาดามีสัจธรรมข้อหนึ่งว่า ที่สุดของวัตถุย่อมย้อนกลับ
จึงไม่ต้องตั้งใจและคิดมากจนเกินไป จงมอบเรื่องของสังคมให้
แก่สวรรค์เถิด เพราะสวรรค์มีตา
- 2) สำหรับปัญหาที่แฝงเร้นลุ่มลึก หลักแห่งความลึกลับ สัมผัสอย่าง
เจียบๆ ด้วยตนเอง เป็นส่วนหนึ่งในจิตของตน
- 3) การล้มล้างด้วยความนุ่มนวลเมื่อเปรียบเทียบกับ การต่อสู้อย่าง
แกร่งกล้านั้น น่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะว่าการล้มล้างแบบนี้
เป็นการพัฒนาอย่างหนึ่ง
- 4) การพร้อมรบ ถือเป็นการเตรียมอุปกรณ์การรบให้พร้อม มีการ
เตรียมพร้อมย่อมไม่มีภัย จะแพร่พรายให้ใครรู้อย่างง่าย ๆ ไม่ได้

บทที่ 37

วิธีแห่งฟ้ากับความทะยานอยากของคน

“เต๋า” อยู่เหนือตลอดกาลและกระทำทุกสิ่ง
หากเจ้าเมืองรักษาเต๋าได้
ทุกสิ่งจักพัฒนาด้วยตนเอง
เกิดหน่อความโลภ
ข้าจึงระงับด้วยความเรียบง่ายไร้นาม
รักษาความเรียบง่ายไร้นาม
จะไม่เกิดความโลภ
จิตใจจึงสงบสุข
ทั่วหล้าจึงสงบสุข

คติธรรม

- 1) คนเราปฏิบัติถึงขั้นไม่เรียกร้องต้องการอะไรคือคุณธรรม ไม่มี
การเรียกร้องเพื่อสรรพกิจคือความสูงส่ง
- 2) เতাธรรมชาติ สมองให้โดยไม่ต้องขอ มีความสามารถทำได้ทุก
เรื่อง
- 3) อย่ามัวคิดคำนึงแต่ความชอบ ผลประโยชน์และเป้าหมาย ไร้
เป้าหมายคือ ให้เป็นไปตามธรรมชาติ มีฝีมืออดเยี่ยมตาม
ธรรมชาติ
- 4) ต้อนรับผู้คนด้วยความดีงาม ผู้คนให้ความสนิทชิดเชื้อตั้งพี่น้อง
ตรงกันข้าม ต้อนรับด้วยความดูร้าย กลับมีภัยถึงขั้นใช้อาวุธ
- 5) รักคือการให้ แต่มิใช่ขอเอา รักคือการให้อภัย มิใช่ให้ท้าย รัก
คือการชี้ทางสว่างให้แก่จิต แต่มิใช่ให้โดยขาดความรู้
- 6) ไม่ละโมภและร้องขอ จะมีความสุขที่สุด หากตั้งปณิธานจากจุด
นี้จะเป็นคุณธรรมแท้จริง นี่คือนิยามที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติ เรียกว่า
เต้าเต๋อ “เต้า” ให้กำเนิดสรรพสิ่ง ส่วน “เต๋อ” (คุณธรรม) หล่อ
เลี้ยงสรรพสิ่ง

บทที่ 38

บรรทัดฐานคุณงามความดี

เลิศคุณธรรมไม่ถือตนมีคุณธรรม จึงมีคุณธรรม
ด้อยคุณธรรมแต่ถือว่าตนมีคุณธรรม จึงไม่มีคุณธรรม
ผู้เลิศคุณธรรมสร้างคุณธรรมด้วยจิตสำนึก
ผู้ด้อยคุณธรรมสร้างคุณธรรมด้วยทิว
ผู้เลิศเมตตาธรรมสร้างคุณธรรมด้วยเมตตา
ผู้เลิศเที่ยงธรรมสร้างคุณธรรมด้วยใจรัก
ผู้ถือจารีตเป็นเลิศ ชาวโลกไม่ขานรับ
จึงต่อว่าต่อขานไม่ทำตาม
ดังนั้น สู้เสียแต่ใจเห็นคุณธรรม
สู้เสียคุณธรรมหันหาเมตตาธรรม
สู้เสียเมตตาธรรมหันหาความเที่ยงธรรม
สู้เสียความเที่ยงธรรมหันหาประเพณี
อันประเพณีนี้ มีภักดีแลสัจจน้อย
เป็นการเริ่มความวุ่นวาย
รู้เห็นล่วงหน้าเป็นคำหุ คือเริ่มโง่ไร้สาระ
ดังนั้น รักษาความซื่อ
ไม่หน้าไหว้หลังหลอก รักษาความเรียบง่าย
ไม่เอาความหยาบที่ไร้สาระ
ดังนั้น ทั้งสิ่งหลังคัดสิ่งหน้า

คติธรรม

- 1) มีคนเริ่มตื่นเดิน แล้วนำพาท่านเดิน คนๆ นี้เป็นใคร คือจิตซึ่งเป็นนายของท่าน ก็คือตัวนั่นเอง
- 2) “เตอ” (คุณธรรม) คือ ปฏิบัติตามด้วยจิตใจที่ตรงไปตรงมา เข้าสู่ต้นกำเนิดโดยตรง ไม่จำเป็นต้องห่วงกังวล
- 3) ความเมตตา คือ ความรู้สึก การประสานรับ และหลอมเป็นหนึ่งเดียวด้วยน้ำใสใจจริงระหว่างกันและกันทั้งสองฝ่าย
- 4) ความยุติธรรม คือ เรียกร้องพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ ปฏิบัติจนเป็นระเบียบ โดยพยายามอย่างสุดความสามารถ
- 5) การย้อนสู่ต้นกำเนิดแห่งเต๋า ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปอย่างอิสระเสรีตามธรรมชาติ ความเรียบง่ายมีพลังมากที่สุด
- 6) จะให้คนได้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดชีวิตได้นั้น จะอาศัยแต่ความฉลาดทางปัญญาไม่ได้ มีเพียงความซื่อสัตย์เท่านั้น จึงจะมีความยั่งยืน

บทที่ 39

บรรลุต่าย่อมมีความเป็นหนึ่ง

นับแต่โบราณมาผู้รู้ “ความเป็นหนึ่ง”

ฟ้า “เป็นหนึ่ง” จึงสดใส

ดิน “เป็นหนึ่ง” จึงสงบ

เทพ “เป็นหนึ่ง” จึงศักดิ์สิทธิ์

รัฐพีช “เป็นหนึ่ง” จึงสมบูรณ์

ทุกสิ่ง “เป็นหนึ่ง” จึงเติบโตใหญ่

เจ้าเมืองมี “ความเป็นหนึ่ง” จึงยุติธรรม

มิฉะนั้นแล้วไซ้ ฟ้าไม่สดใสจะทลาย

ดินไม่หนึ่งจะกินทัพ

เทพไม่ขลังจะสูญหาย

พีชไม่สมบูรณ์จะเจาตาย

สรรพสิ่งไม่เจริญจะสูญพันธุ์

เจ้าเมืองธรรมจะพังทลาย

ดังนั้น สูงศักดิ์ไซ้ไพร่ต่ำเป็นฐาน

บนมีล่างเป็นฐาน

เจ้าเมืองเรียกตนว่า “ผู้โดดเดี่ยว” “ไม่สมบูรณ์” และ “ผู้น้อย”

มิใช่ไซ้ต่ำต้อยเป็นฐาน กระนั้นหรือ

สดดีโดยไม่มีคำสรรเสริญ

ไม่ขอเป็นหยกงาม

ขอเป็นศิลาเปี่ยมค่า (ขอเป็นศิลาที่ซื่อสัตย์จริงใจ)

คติธรรม

- 1) “1” คือร่างกาย ส่วนบ้าน รถยนต์ เงินทอง การงาน ชื่อเสียง ล้วนคือ “0” ทั้งนั้น เมื่อสูญเสียต้นกำเนิด “1” บรรดา “0” ทั้งปวง จึงไม่มีความหมาย
- 2) เกียรติยศสูงสุดคือ ไม่แสวงหาเกียรติยศ เคารพธรรมชาติคือ สามัญธรรมดา ไม่มีเกียรติยศอะไร ดังนั้น จึงสามารถดำรงอยู่ได้ชั่วนิรันดร์
- 3) ภูเขาป่าดงใช้ต้องวอนขอวิหคมาอาศัย วิหคนกเห็นมาอยู่เอง สายน้ำลำคลองท้องทะเลใช้ต้องวอนง้อปูปลาอาศัย ปลาปูแหวกว่ายมาอยู่เอง
- 4) ท่านปฏิบัติตนยังไม่ดีพอ แต่ผู้คนชมว่าดี ต้องรู้สึกละอายใจ ท่านปฏิบัติตนได้ดีมาก แต่ผู้คนยังติว่าไม่ดี ต้องหนักแน่น
- 5) ผู้สามารถอ่อนน้อมถ่อมตนได้ จึงจะเป็นผู้สูงศักดิ์แท้จริง

บทที่ 40

ทวนวิถีคือการเคลื่อนไหวของเต๋า

ทวนวิถีคือการเคลื่อนไหวของเต๋า

(การเคลื่อนไหวของเต๋าคือความเป็นเอกภาพของสองสิ่งตรงกันข้าม)

การกระทำนุ่มนวลไม่แย่งชิง

สรรพสิ่งได้หล้าถือกำเนิดจาก “มี”

มีเกิดจากไม่มี

คติธรรม

- 1) การคิดทวนวิธีสามารถเปลี่ยนแปลงโรคภัยไข้เจ็บที่เป็นอยู่ได้
- 2) คำว่า “ไร้” หมายความว่า ไม่มีหรือมีก็ได้ หรือมากจนเกินนัยน์ต
ไม่มีที่สิ้นสุดก็ได้ มีคำว่า “ไร้” ดีจริงๆ
- 3) จิตใจคนเป็นผู้พิพากษาที่เที่ยงธรรมที่สุด ท่านหลอกผู้อื่นได้
แต่หลอกใจตนเองไม่ได้ตลอดกาล

บทที่ 41

เข้าใจเต๋ารับดำเนินการ

ผู้มีระดับสูงรับฟัง “เต๋า” จะมานะดำเนินการ
ผู้มีระดับกลางรับฟัง “เต๋า” จะเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง
ผู้มีระดับต่ำรับฟัง “เต๋า” จะหัวเราะเยาะเย้ย
ถ้าไม่ถูกหัวเราะเยาะ ย่อมมิได้เป็น “เต๋า”
คนทั่วไปกล่าวกันว่า
“เต๋า” สว่างไสวคล้ายดั่งมิดมัว
ก้าวรุดหน้าดูคล้ายถดถอย
ทางที่ราบเรียบคล้ายขรุขระ
เลิศคุณธรรมเหมือนหุบห้วย
“คุณธรรม” กว้างใหญ่คล้ายไม่สมบูรณ์
สร้างคุณคล้ายขโมย
บริสุทธิ์เรียบง่ายคล้ายขุ่นมัว
ขาวสะอาดเหมือนมีรอยเปื้อน
สีเหลืองมกว้างใหญ่เหมือนไร้มุม
ภาชนะใหญ่มีอาจสร้างเสร็จเร็ว
เสียงก็ก้องกัมปนาทไร้สัมผัสเสียง
รูปลักษณะใหญ่มีมาไร้รูปทรงสัณฐาน
“เต๋า” แผงเร้นนิรันดาม
มี “เต๋า” เท่านั้น ชำนาญการให้แลความสำเร็จ

คติธรรม

- 1) ปักจ่ากล้ามากล้นเต็มท้องนา ก้มหน้าเห็นน้ำฉายนภา เต่าจริง
แท่นั้นแลอนัตตา ความก้าวหน้าผลมาจากดำถอยหลัง
- 2) เต่าคือความดีเสมอต้นเสมอปลาย โดยแสดงออกในการดำเนิน
ชีวิตของเราคือ ไม่ว่าเวลาใดก็ตามล้วนแต่ถือมวลชนเป็นญาติ
สนิทและครู ความคิดดีใดๆ ของมนุษย์ต่างสามารถสนองตอบ
โลกใบนี้ของเราได้ ทั้งยังส่งผลกระทบถึงคุณภาพชีวิตของเรา
ทุกคนอีกด้วย
- 3) เรื่องที่คนทางโลกมองว่าต่ำต้อยแต่มีคุณค่าควรแก่การทำ มักมี
พลังเจริญพัฒนาอันแรงกล้า สามารถลงมือทำได้
- 4) เต่าธรรมชาติคือธรรมชาติ คือเต่าที่ยิ่งใหญ่ ธรรมชาติจึงไม่ให้
ความสำคัญกับใคร ไม่ใส่ใจกับความยากลำบากกลุ่มๆ ดอนๆ
แต่เป็นไปเองตามธรรมชาติ
- 5) เต่านั้นมองก็ไม่เห็น ฟังก็ไม่ได้ยิน แต่อยู่ท่ามกลางการเจริญ
พัฒนาของสรรพสิ่ง

บทที่ 42

เต้าให้กำเนิดสรรพสิ่ง

“เต้า” ให้กำเนิดหนึ่ง
หนึ่งให้กำเนิดสอง
สองให้กำเนิดสาม
สามให้กำเนิดสรรพสิ่ง
สรรพสิ่งประกอบด้วยหยินและหยาง
หยินและหยางประสานเกิดสมดุล
ผู้คนไม่อยากเป็น “ก่าพรั” “คนโง่” และ “โดดเดี่ยว”
ทว่าเจ้าเมืองขุนนางเรียกตนด้วยคำเหล่านี้
สรรพสิ่งถูกทำลายกลับได้คุณ
หรือได้คุณกลับถูกทำลาย
เป็นเหตุผลที่ผู้คนสอนข้า
ข้าก็นำมาสอนผู้คน
ผู้ใช้อำนาจโหดร้ายไม่มีจุดจบที่ดี
ข้าใช้เหตุผลนี้สอนผู้อื่น

คติธรรม

- 1) เต้าคือชุมทรัพย์มากมหาศาลในจักรวาล จงใช้จิตใจที่อ่อนน้อม ถ่อมตนไปเปิดชุมทรัพย์ของท่านซึ่งตักตวงได้ไม่เหือดแห้ง และใช้ได้ไม่หมดสิ้น
- 2) ยกความดีความชอบแห่งความสำเร็จให้แก่ทุกคน เต้าคือวิถีแห่งความนุ่มนวล ความปรองดองสมานฉันท์ การเจริญพัฒนาและเป็นวิธีนิรันดร์
- 3) จิตใจสำนึกบุญคุณเป็นยาที่ได้ผลชะงัดดีในจักรวาล
- 4) สิ่งที่ข้าพเจ้าปรารถนาคือ อยากให้บุตรธิดาภักตัญญู ข้าพเจ้าก็ควรกตัญญูต่อบิดามารดาด้วย
- 5) การเสียเปรียบคือบุญกุศล ธรรมชาติมีหลักยุติธรรม บุญวาสนาในสังคมก็เป็นเช่นนั้น โปรดสงบใจเถิด

บทที่ 43

อุ๋เหวยมีคุณ

สิ่งที่อ่อนนุ่มที่สุดในโลก
ย่อมชนะสิ่งที่แข็งแกร่งที่สุดในโลกได้
สิ่งไร้รูปไม่มีช่องก็ผ่านได้
ข้าจึงทราบว่าอุ๋เหวยมีคุณ
การสอนโดยไร้วาจา
“อุ๋เหวย” มีคุณ
โลกนี้คนทำได้มีน้อยมาก

คติธรรม

- 1) สิ่งที่มีรูปมีร่างมีวันสูญสลาย สิ่งที่เราอุปไว้ร่างไม่มีวันดับสูญ
- 2) การฝึกบำเพ็ญ มิใช่ไปแสวงหา “สิ่งมี” แต่ย้อนสู่ “สิ่งไม่มี” ของชีวิต “ไม่มี” เป็นต้นกำเนิด “มี” เกิดจาก “ไม่มี”
- 3) แม้พูดแล้วมีบทบาท แต่บางครั้งการไม่พูดกลับมีบทบาทมากกว่า ระหว่างพูดกับไม่พูด ต้องจัดการให้เหมาะสม
- 4) อุ้มนั้นมิใช่ไม่ทำ แต่ทำแล้วต้องปล่อยวาง ปล่อยวางจึงอิสระและเปิดสถานการณ์ใหม่ได้
- 5) การฝึกฝนหลอมหล่อต้องปรับจิตใจของตนให้ดี หากไม่ปรับส่วนลึกของจิตใจให้ดี คำพูดจะทำร้ายคน หากวาจาความประพฤติไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เซลล์ในร่างกายก็จะไม่เข้ากันด้วย

บทที่ 44

รู้จักพอไม่อภัยศ

ชื่อเสียงกับร่างกายอะไรใกล้ตัว
ร่างกายกับทรัพย์สินอะไรสำคัญ
สูญเสียชีวิตกับลาภยศอะไรให้โทษ
ตระหนักรู้เกินไปจะสิ้นเปลืองมาก
สมบัติล้นฟ้ากลับเสียหายยับเยิน
รู้จักพอไม่อดสู
รู้หยุดได้เหมาะไม่มีภัยร้าย
จึงอยู่เย็นเป็นสุขยาวนาน

คติธรรม

- 1) คนเรามาจากธรรมชาติ ย่อมย้อนสู่ธรรมชาติ
- 2) อะไรคือความต้องการ อะไรคือความทะยานอยากและความโลภ ต้องทำความเข้าใจให้แจ่มชัดโดยพื้นฐาน จึงจะมีส่วนช่วยชีวิตได้
- 3) ชีวิตนั้นประเมินค่ามิได้ ถ้าใช้ชีวิตแลกกับสิ่งมีค่า เป็นเรื่องที่สิ้นคิด
- 4) มีข้อบกพร่องเล็กน้อย อาจรักษาส่วนทั้งหมดไว้ได้ หากมีข้อบกพร่องเล็กน้อยไม่แก้ไขกลับปิดบังไว้ อาจทำให้ส่วนทั้งหมดพังได้ รู้จักเสียใจในสิ่งที่บกพร่อง เป็นตำรับยารักษาความดีงาม ได้สมบูรณ์แบบ
- 5) ผู้รู้จักพอเป็นผู้มีงี้ ผู้รู้จักหยุดได้เหมาะเป็นผู้มีสุข สอดคล้องกับเต๋าธรรมชาติจึงยั่งยืน

บทที่ 45

ภาพแห่งความสำเร็จ

สมบูรณ์เลิศล้ำบกพร่อง
แต่บทบาทนั้นมีเสื่อมสูญ
เปี่ยมล้นคล้ายว่างเปล่า
แต่มีบทบาทมิจบสิ้น
ความเที่ยงตรงมากคล้ายคงอ
หลักแหลมมากคล้ายโง่ม
มีการมคมคายดุจซื่อๆ
การเล่นกีฬาชนะความหนาวเหน็บ
นิ่งชนะร้อนแรง
สงบนิ่งเป็นวิถีที่ถูกต้องใช้ทั่วหล้า

คติธรรม

- 1) เตาเกิดจากความว่างเปล่า เหลือที่ว่างไว้เสริมสิ่งที่ขาดได้ เนื่องด้วยฟ้าดินมีความกว้างใหญ่ไพศาล มีที่ว่างจึงรองรับสรรพสิ่งและดำรงอยู่อย่างยั่งยืนได้ จงจำไว้ว่า อย่าทำจนสุดโต่ง
- 2) ผู้มีวาทศิลป์ พุดแล้วมีที่ลงได้ เรียกว่า ไม่ตายตัว
- 3) ความสงบนิ่ง คือ ทำให้น้ำขุ่นเป็นน้ำใส และความหุนหันพลันแล่นให้สงบลงได้ ใจท่านว่างเปล่าจึงมีอิสระเสรี สรรพสิ่งจึงค้นพบอู่ที่พักพิงของตนได้
- 4) ทำตัวเป็นคนโง่บ้าง อย่าอวดฉลาดไปเสียทุกเรื่อง ด้านหนึ่งให้ผู้อื่นได้ปิติยินดีกับความเก่งของเขา อีกด้านหนึ่งตนเองก็มีโอกาสเรียนรู้กลายเป็นคนเก่งยิ่งขึ้นก็เป็นได้
- 5) คำนิ่งถึงผู้อื่นให้มาก ให้ผู้อื่นมีเวทีแสดงความรู้ความสามารถมากสักหน่อย เหลือที่ว่างเปล่าไว้สำหรับตนเองบ้าง มีการให้อภัยจึงจะเป็นคนใจกว้างได้

บทที่ 46

รู้จักพอสุขนิรันดร์

ใช้ธรรมะปกครองทั่วหล้า
ใช้มาทำนาใส่ปุ๋ย
ใช้ธรรมะปกครองทั่วหล้า
แม้ลูกม้ายังเกิดในสมรภูมิ
ผิดหนักที่สุดคือเห็นแก่ตัวและทะยานอยาก
ภัยใหญ่หลวงคือไม่รู้จักพอ
ไม่มีผิดไต่ยิ่งกว่าความโลภ
ดังนั้น รู้จักพอย่อมสมบูรณ์ยั่งยืน
จะมีพอเพียงนิรันดร์

คติธรรม

- 1) เติมที่เท่าธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ ค้นพบได้จากต้นกำเนิด มีความอิสระและสบายใจ หากมุ่งแสวงหาจากภายนอกจะไม่ได้ อะไร เมื่อมีความทุกข์ จะทำอย่างไร
- 2) การตรวจสอบความคิด หากเกิดความคิดไม่ถูกต้อง ต้องรู้จัก ปรับปรุงแก้ไข จึงจะมีโอกาส ผิดแล้วไม่ยอมกลับตัว ยึดติดจน หูตามัว ลุ่มหลงจนถอนตัวไม่ขึ้น จะแก้ไขยาก
- 3) ความทะยานอยากก่อให้เกิดพลังได้ แต่พลังชนิดนี้มักจะนำพาไปสู่ ความพินาศ พึงระมัดระวังให้ดี
- 4) สามัญธรรมาคือความจริง สามัญธรรมาคือความสุข
- 5) รู้จักพอสุขนิรันดร์ ความสุขอยู่ที่รู้จักพอ จิตใจที่รู้จักพอเช่นนี้ ทำให้สบายอกสบายใจมาก สมควรทะนุถนอมและให้ความสนใจ
- 6) ท่านไม่อาจเปลี่ยนแปลงดินฟ้าอากาศ แต่เปลี่ยนแปลงอารมณ์ ความรู้สึกได้ ท่านไม่อาจคัดสรรโฉมหน้าได้ แต่เลือกสรรการ แสดงออกทางอารมณ์และความคิดได้ ท่านไม่อาจเบิกไขวันพรุ่งนี้ล่วงหน้าได้ แต่ต้องใช่วันนี้ให้ดี

บทที่ 47

ความอัสจรรย์ของสติปัญญา

ถึงไม่ออกนอกบ้าน
ก็รู้เรื่องทั่วหล้า
ไม่มองออกข้างนอก
ก็รู้กฎธรรมชาติ
เดินทางยิ่งไกลเท่าไร
สิ่งที่รู้ยิ่งน้อย
อริยบุคคลไม่ต้องเดินทางก็รู้ได้
ไม่ต้องดูก็รู้มูลเหตุ
ไม่กระทำตามใจกลับได้ผล

คติธรรม

- 1) การรับรู้เข้าใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หมายถึง มุ่งตรงต่อสิ่งนั้นๆ แต่การวินิจฉัยมักจะกลับสู่จิตของตน ก็คือเท่า
- 2) เห็นเหตุการณ์ชัดเจบดีแล้ว ยังไม่พอ ที่สำคัญยิ่งกว่าคือ ต้องเข้าใจ การเข้าใจทฤษฎีแล้วย้อนคืนสู่ธรรมชาติ จึงจะสอดคล้องกับความเป็นจริง
- 3) การทำงานอย่างเคร่งเครียดจนเสร็จเรียบร้อย น่าจะเหนื่อยมากจริงๆ หากทำอย่างปล่อยวาง ให้งานสำเร็จไปตามธรรมชาติ จึงจะเป็นฝีมือ เป็นฝีมือตามธรรมชาติ
- 4) อย่างยันแบบไม่คิดชีวิต ต้องตั้งตัวให้เหมาะสม เสียสละให้ผู้อื่น ปล่อยให้ทุกสิ่งทุกอย่างลุล่วงไปตามธรรมชาติ
- 5) จะมีความปลอดภัย ต้องมีความสบายใจก่อน จะมีความสบายใจต้องมีความชอบธรรมก่อน มีความชอบธรรมจิตใจสบาย ทั้งครอบครัวจึงจะมีความปลอดภัย

บทที่ 48

ฝึกฝน “เต๋า” ลดกิเลส

รู้เพิ่มเมื่อศึกษา

ฝึกกรรมะบกพร่องลดน้อย

ลดน้อยและลดน้อยลง

ลู่ถึงภาวะ “อุหฺวย”

กลับประสบความสำเร็จทุกประการ

การปกครองทั่วหล้าต้องไม่หยุ่มหยม

หากบ้านเมืองวุ่นวาย

ย่อมไร้คุณสมบัติการปกครอง

คติธรรม

- 1) ชีวิตคือการต่อสู้ การบุกเบิก และเติบโตอยู่ท่ามกลางความยากลำบากทุกข์เข็ญ หากเราทนความทุกข์ยากลำบากนี้ได้ ทำให้ลูกหลานไม่ลำบาก จึงจะเป็นความสุขสุดยอดของเรา
- 2) มีนิสัยใฝ่ซื่อ สำเร็จลุล่วงตามธรรมชาติด้วยอุ้งมือ ไม่เลื่องงาน เช่นนี้จึงจะทำงานชิ้นใหญ่ได้
- 3) ไม่ต้องแสวงหายังภายนอกอยู่รำไป ต้องหวนกลับมาสำรวจตนเอง คอยสอดส่องตนเอง จิตใจจึงจะได้พักผ่อน
- 4) สิ่งสำคัญสุดของผู้เป็นนักบริหารคือ ไม่ก่อปัญหาให้ประชาชนเกิดความวุ่นวาย แต่ต้องมึງานโดยไม่มีปัญหา
- 5) ไม่ยึดมั่นถือมั่น ไม่ต้องเสแสร้ง เพียงแต่มีชีวิตอยู่กับปัจจุบัน คือ มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมายและมีปัญญา

บทที่ 49

ความปรารถนาของปวงชน

อริยบุคคลเปลี่ยนความปรารถนาตามความต้องการของมวลชน
คนดีเข้าดีต่อเขา
คนไม่ดีเข้าก็ตีด้วย
เรียกว่า ความดีงาม
ผู้มีสัจจะเข้าให้ความเชื่อถือ
ผู้ไร้อัจจะเข้าก็จริงใจ
เรียกว่า เชื่อถือความมีคุณธรรม
ดังนั้น อริยบุคคลวางตนมีจิตหนึ่งใจเดียวกับคนทั่วหล้า
ปวงชนต่างมองและฟังซึ่งกันและกัน
อริยบุคคลถือปวงชนเป็นลูกหลานของตน

คติธรรม

- 1) ทำบุญกุศลด้วยความจริงใจ เข้าสู่ต้นกำเนิดแห่งการสร้างสรรค์
ธรรมชาติ โดยไม่คำนึงถึงส่วนได้ส่วนเสีย นี่เป็นการสั่งสมคุณ
งามความดีที่แท้จริง
- 2) เตาไม่มีความเห็นแก่ตัว เพียงแต่สละให้ ประจักษ์ชัดหลักธรรม
โดยเป็นไปเองตามธรรมชาติ เพียรพยายามปฏิบัติด้วยความ
สมัครใจและเหมาะสม
- 3) เรื่องใดๆ ก็ตามย่อมมีระยะผ่าน เมื่อผ่านวันเวลาที่ทุกข์ทรมาน
สุดๆ มาได้ ท่านจะพบว่า อันที่จริง เรื่องราวทั้งปวงสามารถ
ปล่อยวางได้
- 4) ปัญญาอันใสซื่อ เปลี่ยนแปลงไปตามจิตใจ จะหยุดหรือมองก็ได้
สรรพสิ่งเป็นไปอย่างอิสระสบาย
- 5) ผีอกบรมจิตใจให้ปลาบปลื้มยินดีและรู้คุณคน สามารถควบคุม
อารมณ์ให้เยือกเย็นได้ ผู้ที่สามารถทำให้คนรอบข้างมีความรู้สึก
เบิกบานใจ จะทำให้เซลล์ทั่วร่างกายเฝ้าอบความเบิกบานใจ
ไปด้วย
- 6) ละทิ้งอดีตที่ทรงอำนาจไปได้ ในใจมักจะคำนึงถึงผู้อื่น เช่นนี้
จึงจะมีคำว่าส่วนรวมที่อยู่เหนือกว่าได้

บทที่ 50

วิธีบำรุงรักษาสุขภาพ

คนตั้งแต่เกิดจนตาย
สามในสิบอายุยืน
สามในสิบอายุสั้น
สามในสิบเดิมมีสุขภาพดีแต่กลับอายุสั้น
เพราะเหตุใด
เพราะเลี้ยงชีวิตเกินสมบุรณ์
เขาเล่ากันว่า ผู้รักษาชีวิต
เดินเท้าไม่พานพบเสือสิงห์
เข้าสมรภูมิไม่ถูกฆ่า
แรดไม่ใช้นอของมัน
เสือดุร้ายไม่ได้ใช้เขี้ยวเล็บ
อาวุธไม่ได้ใช้ความคม
เพราะเหตุใดเล่า
เพราะเรามีได้กล้ากรายเข้าแดนมรณะ

คติธรรม

- 1) คุณสมบัติของสิ่งมีชีวิต คือต่างมีชีวิตของตนเอง ด้วยเหตุนี้จึงมีอาจเรียกร้องสูงเกินและตั้งใจมากเกินไป ต้องเลอะเลือนและนั่งเียบบ้าง ปล่อยางได้ มักจะมีชีวิตที่ดีได้
- 2) สิ่งมีชีวิตมีการเกิดและมีชีวิต การเกิดคือการสร้างสรรค์ ชีวิตคือการจำกัด มองชีวิตเชิงบวก จึงจะรังสรรค์ชีวิตได้
- 3) ช้อนความอาฆาตมาดร้าย มีผู้สงบจิตสงบใจ เมื่อสงบจิตสงบอารมณ์ได้แล้วจึงไม่ถึงที่ตาย ชีวิตจึงมีหลักประกัน
- 4) ผู้มีจิตใจเปี่ยมด้วยความรักเป็นผู้มีความสุขที่สุด ผู้รับใช้ผู้อื่นมีบุญมากกว่าผู้ถูกรับใช้
- 5) หากชีวิตสามารถลดละความเห็นแก่ตัวและความทะยานอยากลงได้ จะไม่มีเรื่องให้ต่อล้อต่อเถียง ความสุขสันต์ก็จะตามมา
- 6) มีบางคนมักจะเกิดความทุกข์ขึ้นเอง เพราะคำพูดที่มีได้เจตนาของผู้อื่น แต่เขากลับตั้งใจรับไปคิดจนเกิดความทุกข์
- 7) การบำรุงรักษาสุขภาพอยู่ที่การปฏิบัติตาม “เต๋า” หากฝ่าฝืน “เต๋า” โดย “บำรุงสุขภาพ” และ “ใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือย” เกินไป มิเพียงไม่อาจบำรุงรักษาสุขภาพได้ กลับเป็นการเร่งทำลายสุขภาพเสียมากกว่า

บทที่ 51

ยกย่อง “เต๋า” เทิดทูน “คุณธรรม”

“เต๋า” ให้กำเนิดสรรพสิ่ง

“คุณธรรม” หล่อเลี้ยงสรรพสิ่ง

วัตถุมีรูป เหตุการณ์ประสานให้สำเร็จ

ดังนั้น ดินฟ้ามีแต่เกิดเต้าทูนคุณธรรม

“เต๋า” นำเคารพ

คุณธรรมล้ำเลิศด้วยจิตสำนึก

ไม่มีใครออกคำสั่ง

ดังนั้น เต๋าสร้างสรรพสิ่ง

คุณธรรมหล่อเลี้ยงเจริญเติบโตใหญ่ให้สมบูรณ์และคงอยู่

โดยไม่ถือครอง

ช่วยเหลือโดยไม่ถือเป็นความชอบ

ให้ผลโดยไม่ครอบงำ

เรียกว่าคุณธรรมล้ำลึก

คติธรรม

- 1) เหตุการณ์ที่ดำรงอยู่ย่อมต้องมีที่มา และธาตุแท้ของเหตุการณ์นั้น แหล่งที่มาั้นเรียกว่าเต้า ส่วนธาตุแท้เรียกว่าเต๋อ หากเหมือนกับแหล่งที่มาและธาตุแท้ นั้น จึงเรียกว่าเต้าเต๋อ
- 2) อย่าไปเสียเวลากับเรื่องปลายเหตุ พึงต้องพัฒนาให้ดีกับธาตุแท้ของแหล่งกำเนิด
- 3) ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความรักเมตตา ส่วนลึกของจิตใจย่อมสะอาดบริสุทธิ์ มีคุณสมบัติสูงส่ง
- 4) เต้าเต๋อเป็นดวงประทีปสำหรับยกระดับตัวตน ไม่ควรด่าประณามข้อบกพร่องของผู้อื่น
- 5) ตัดสินใจด้วยความรับรู้ สำนวจตรวจสอบด้วยสติปัญญา ทำให้สมบูรณ์ด้วยคุณธรรม และประสานเข้าด้วยกันอย่างดีด้วยเต้าที่ยิ่งใหญ่
- 6) ชีวิตคนควรสำนึกบุญคุณให้มาก และพึงทำให้เซลล์มีคุณภาพ ยอดเยี่ยมมากด้วย

บทที่ 52

ผู้รู้แจ้งเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน

สรรพสิ่งทั่วหล้าล้วนมีที่มา
เป็นมารดาของโลก
รู้ว่ามารดาเป็นเช่นไร
ก็อนุমানถึงลูกได้
เมื่อรู้ว่าเป็นลูก
จึงรักษามารดาไว้
ชั่วชีวิตจึงไม่มีอันตราย
ถ้ากันความโลภ
ปิดสิ่งรบกวน
ชั่วชีวิตจักไม่มีกังวล
หากเปิดทางให้หลงระเห็จไร้ชีวิตจำกัด
ชั่วชีวิตมีอาจเยียวยา
เห็นวิถีวัณโรคคือ “เข้าใจ”
รักษาความอ่อนละมุนคือแข็งแกร่ง
ใช้พลังแสงเต้าย้อนสู่ “ความผ่องใส” ที่มีอยู่เดิม
ตนจะไม่หายนะ
นี่คือวิถีวัณโรค

คติธรรม

- 1) เมื่อกลับสู่แหล่งกำเนิด ทุกสิ่งทุกอย่างจะจัดการได้ดี สามารถผ่านด่านอันตรายทั้งมวลได้
- 2) เมื่อเปิดประตูวิหะสัณห์และความยึดมั่นถือมั่น จิตจะวิ่งออกสู่ภายนอกอย่างรวดเร็ว โลกใบนี้จะสลายตงดงามขึ้นชั่วขณะ แต่จะเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วเช่นกัน
- 3) เताคือความรัก คือการให้ ความรักนั้นหาใช้ต้องเรียกร้องจากฝ่ายตรงข้ามไม่ แต่เป็นการให้จากตนเองต่างหาก
- 4) มีเกียรติยศเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นแต่ไม่โอ้อวด จิตผ่องใสให้ ความสว่างแก่ผู้อื่นต้องคอยสำรวจตรวจสอบตนเอง เนื่องด้วยมีการสำรวจตรวจสอบตนเอง จึงเข้าใจและซาบซึ่งใจผู้อื่นได้
- 5) ชีวิตคนสั้นๆ ดังสายฟ้าแลบ หากใช้ชีวิตให้เวลาผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์ทำให้คนบอบช้า จงใช้ทุกเวลานาทีให้เป็นประโยชน์ จึงจะสั่งสมเมล็ดข้าวให้เต็มยุ้งฉางได้

บทที่ 53

เดินสวนทาง “เต้า”

หากแม้ข้ามีความรู้สักหน่อย

จึงเดินบนทางสายใหญ่

กลัวที่สุดคือเดินทางผิด

ทางสายใหญ่แม้จะราบเรียบ

ยังมีคนชอบเดินทางผิด

เมื่อบ้านเมืองเสื่อมโทรม

ไฉนารกร้าง

พระคลังว่างเปล่า

กลับใส่เสื้อผ้าหู่

คาดกระบี่

กินดื่มเลิศจรส

ทรัพย์สินมีเหลือเฟือ

นี้แหละคือโจร

มิใช่วิถีที่ถูกต้อง

คติธรรม

- 1) อย่าคิดว่าความราบเรียบไม่มีความอัศจรรย์ จึงไม่มีอะไร ต้องรู้ว่า มีจิตใจสงบแบบธรรมดา จึงจะเข้าสู่ประตูเต๋าได้
- 2) พวกที่มีอำนาจมักจะอยู่หัวคลื่นของประวัติศาสตร์ ท่ามกลางคลื่นเป็นคลื่นตาย บุคคลผู้เป็นเสาหลักได้มีไม่กี่คน
- 3) มีเกียรติแต่ไม่โอ้อวด อยู่ได้อย่างยั่งยืน
- 4) ปรัชญาของตันหย้าคือ เป็นคนต่ำต้อย กลับมีชีวิตที่สง่างามน่าเกรงขาม สิ่งมีชีวิตนั้นมีความอ่อนละมุน
- 5) จิตของเราพึงเหมือนดังกระจกเงา มองเห็นโลกภายนอกและมองเห็นตนเอง
- 6) การรู้แจ้งเต๋าเหมือนดั่งน้ำชา มิใช่กล่าวด้วยคำพูด แต่อยู่ที่การชิมรสชาติ การรู้แจ้งเต๋าต้องรู้แจ้งท่ามกลางไร้อัตตา จึงจะแปรเป็นสติปัญญาและพลังของตนได้

บทที่ 54

ฝึกฝนคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

สันตสร้างผลงานไม่หวั่นไหว
ชำนาญอุ้มไม่หลุดมือ
จัดพิธีเช่นไหว้เพื่อสืบสาน “เต๋า”
ชั่วลูกชั่วหลานไม่สิ้นสุด
ฝึกฝนตนมีคุณธรรม
มีน้ำใสใจจริง
ฝึกฝนคนทั้งครอบครัว
ความดีจะมากล้น
ฝึกคนทั้งหมู่บ้าน
ความดีจะเพิ่มทวี
ฝึกคนทั้งประเทศ
ความดีจะอุดมสมบูรณ์
ฝึกคนทั้งโลก
ความดีจะมีทั่วปฐพี
ดังนั้น สรรวजनจะเข้าใจผู้อื่น
สำรวจครัวตนก็เข้าใจครอบครัวอื่น
สำรวจหมู่บ้านใดจะเข้าใจหมู่บ้านอื่น
สำรวจประเทศใดจะเข้าใจประเทศอื่น
สำรวจทั่วโลกจะเข้าใจทั้งจักรวาล
ข้ารู้สภาพโลกได้อย่างไร โดยใช้วิธีนี้แล

คติธรรม

- 1) การปกครองแบบเต๋า เน้นหนักที่สำรวจจิตใจของตนเอง ทั้งครอบครัว ทั้งหมู่บ้าน ทั้งจังหวัด ทั้งประเทศและทั่วทั้งโลก แล้วหวนกลับมาสำรวจตนเองอีก จะทำอะไรให้ตนเป็นผู้สันตติสร้างผลงานและเชี่ยวชาญการปกป้องรักษา มนุษย์มีเพียงหนทางเดียวคือ ถือผู้คนเป็นกระเจกเงา อาศัยการฝึกฝนคุณธรรม ให้ตนเองได้พัฒนา
- 2) การสังเกตคือ การมองด้วยการเปรียบเทียบ เป็นการดูด้วยความสงบนิ่ง เป็นวิธีการฝึกฝนคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม เป็นการสำรวจตนเอง และพัฒนาโดยเป็นไปเองตามธรรมชาติ
- 3) สามารถปล่อยวางได้ เขาจึงสามารถเจริญพัฒนา ให้โลกแก่เขา สำคัญยิ่งกว่าให้สิ่งอื่น
- 4) การที่คนเราโชคได้มาจากไหน จะอาศัยขอ ขโมย คยว หรือหลอกมาด้วยเล่ห์กลไม่ได้ทั้งสิ้น มีแต่ต้องอาศัยน้ำใสใจจริงฝึกฝนเพื่อส่วนรวมและไร้อัตตาอย่างสุดจิตสุดใจและยืนหยัดอย่างแน่วแน่ไม่คลอนแคลน จึงจะค่อยๆ สัมผัสได้

บทที่ 55

สรรพสิ่งเมื่อแข็งแกร่งเต็มที่ย่อมเสื่อม

ผู้ฝึกฝนคุณธรรมล้ำลึก
เปรียบดังทารกแรกเกิด
แมลงมีพิษไม่กัดต่อย
สัตว์ร้ายไม่กระโจนใส่
นกดูร้ายไม่โฉบจิก
กระดุกเอ็นอ่อนแต่มือทำได้แน่น
อวัยวะเพศมีสมรรถภาพตามธรรมชาติ
เพราะมีพลังชีวิตสมบูรณ์
ร้องทั้งวันแต่เสียงไม่แหบ
เพราะมีภาวะสมดุล
กลมกลืนเรียกนิรันดร์
รู้ “นิรันดร์” เรียก “รู้แจ้ง”
มีคุณต่อชีวิตเรียกสิริมงคล
จิตเลี้ยวพลังชีวิตเรียกเข้มแข็ง
สรรพสิ่งมีรูปแข็งแกร่งย่อมโรยรา
เรียกไม่ปฏิบัติตาม “เต๋า”
ไม่ปฏิบัติตาม “เต๋า” จะดับสูญก่อนเวลาอันควร

คติธรรม

- 1) ทิศทางพื้นฐานของการบำรุงรักษาสุขภาพคือ การย้อนสู่ภาวะทารก หัวใจแห่งภาวะทารกคือความปรองดองและนุ่มนวล พลังชีวิตที่นุ่มนวลมีความเข้มแข็งมากกว่าพลังชีวิตที่แข็งแกร่งมากต่อมาก
- 2) ท่านเหลาจืดยกย่องลักษณะพิเศษจำเพาะของเด็กทารกว่า มีพลังชีวิตสมบูรณ์และมีความสมดุลเต็มที่ ท่านเหลาจืดยังได้สังเกตลักษณะพิเศษจำเพาะของเด็กทารกว่า มีกระดูกเอ็นอ่อนแต่มีกำลังได้แน่น เพราะว่าในนี้มีพลังชีวิตของเต๋าอยู่ด้วย
- 3) มีความปรองดองสมานฉันท์ ไม่แตกแยก ไม่รีบเร่ง จัดการปัญหามีหลักการ มีความสามารถในการแก้ปัญหาได้
- 4) บางท่านมาแล้วก็ไป เขาไปๆ มาๆ ท้ายสุดได้หยุดอยู่ที่นั่นแล้ว เต๋ามักจะรับด้วยพลังรักที่ไม่ปรีปากเสมอ อย่างนี้เรียกว่า ภาวะนิรันดร์
- 5) ชีวิตทุกคนถูกลิขิตไว้แล้ว บางคนใช้การฝึกฝนหลอมหล่อจนอยู่เหนือชะตาเดิมของตนได้ บางคนควรมีอายุยืนกลับจากโลกนี้ไปก่อนเวลาอันควร บทนี้ท่านเหลาจื๋อเน้นบอกวิธีฝึกฝนคุณธรรมอันล้ำลึก การมีอายุยืนยืน สิ่งสำคัญที่สุดคือ ฝึกฝนจิตใจที่ไม่ทอดถอนใจวันรันดร์

บทที่ 56

เข้ากับสังคมไม่อดความสามารถ

ผู้ที่ไม่พูดมาก
พูดมากไม่รู้ “เท่า”
สกดกันความโลภ
ปิดกันสิ่งรบกวน
ทำลายพลังอีกheim
ขจัดข้อพิพาทนานา
ปรับแสงให้สมดุล
เข้ากับทางโลก
นี่แหละคุณธรรมล้ำลึก
ผู้ “คุณธรรมล้ำลึก”
ไม่มีสิ่งที่เกลียด
ไม่มีสิ่งที่เห็นห่าง
ไม่มีสิ่งที่เป็นผลประโยชน์
ไม่มีสิ่งที่ทำลาย
ไม่มีสิ่งที่สูงศักดิ์
ไม่มีสิ่งที่ต่ำต้อย
จึงเป็นที่เคารพของคนทั่วหล้า

คติธรรม

- 1) โปรดระวังคำพูดของตน เพราะปลาหมอตายเพราะปาก สิ่งใดก็ตามที่มีความแหลมคม จะต้องแตกหักแน่นอน จะใช้จากทิ่มแทงผู้อื่นไม่ได้ การทะเลาะวิวาทรังแต่จะทำลายตนเองและผู้อื่น
- 2) ที่ใดมีคนทีนนัย่อมมีความขัดแย้ง ผู้ไร้ธรรมะทำให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้น ผู้มีธรรมะจะสลายความขัดแย้ง
- 3) เรายินดีชูคบเพลิง อุทิศเวลาและความรู้ไปปรับใช้ผู้อื่น รวมทั้งส่องสว่างให้แก่ผู้คนรอบข้าง นี่ก็คือ การกลมกลืนแสง เราอ่อนน้อมถ่อมตน มิวางตนเหนือผู้อื่น ก็คือการคลุกเคล้าฝุ่น เมื่อเป็นเช่นนี้จึงสามารถทำให้เรื่องราวดำเนินไปได้อย่างราบรื่น อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความปรองดอง และส่งผลถึงให้ชีวิตมีความสมานฉันท์และอยู่เย็นเป็นสุข
- 4) ด้วยมีความลึกล้ำจึงมีความอัศจรรย์ เมื่อทำการวิเคราะห์เป็นเวลายาวนานด้วยความสงบลึกซึ้ง จึงรับรู้การปรับความสมดุลและเข้ากันได้ เป็นเพราะได้ปรับให้เกิดความสมดุลและเข้ากันได้ จึงรู้ถึงความอัศจรรย์
- 5) ปักดอกไม้ที่สวยงามทุกวันมีสัปลูกต้นไม้ที่ออกดอกได้ยาวนาน โปรดอย่าสนใจรูปร่างภายนอกของชีวิต พึงสนใจแก่นแท้ของชีวิต
- 6) ภาวะสูงสุดของการมีชีวิตคือคุณธรรมล้ำลึก คุณธรรมล้ำลึกคือทำลายพลังฮึกเหิม ขจัดข้อพิพาทนานา ปรับแสงให้สมดุล เข้ากับทางโลก ผู้ที่บรรลุภาวะนี้ได้ ขจัดความฮึกเหิมและความวุ่นวายสับสนทั้งปวง ไม่มีจิตใจเอาชนะคะคานแม้แต่น้อย มีคุณธรรมและพลัง ทั้งยังสามารถรับใช้ประชาชนทั่วไปด้วยจิตใจ

ที่กระตือรือร้น มีเพียงภาวะนี้เท่านั้น มนุษย์จึงจะสอดคล้องเป็น
หนึ่งเดียวกับเต๋าได้ จึงจะไม่มีจิตแปลกแยก และเป็นผู้มีคุณธรรม
อันล้ำลึก มีความสงบและอิสระได้

บทที่ 57

ปกครองด้วยความเที่ยงธรรม

ปกครองเที่ยงธรรม
ชนะด้วยกลยุทธ์
ปกครองโดยไม่ก่อปัญหา
เข้าใจเหตุผลได้อย่างไร
เพราะว่าทั่วหล้ามีข้อห้ามมากมาย
ปวงชนจึงยิ่งอดอยาก
ปวงชนมีอาวุธมาก
ชาติจึงยิ่งมีตมณสับสน
คนละโมภยิ่งฉกฉวย
ความชั่วร้ายจึงเกิดขึ้นมากมาย
กฎหมายมากเข้มงวด
โจรผู้ร้ายจึงเพิ่มทวี
ดังนั้น อริยบุคคลกล่าวว่า
ข้าอู่เหวี่ยงปวงชนจึงเปลี่ยนแปลงเอง
ข้าไม่ก่อปัญหาประชาจะมีภัย
ข้าสงบนิ่ง ปวงชนจึงสุภาพเรียบร้อย
ข้าไร้ทะยานอยาก ปวงชนจะเรียบง่าย

คติธรรม

- 1) การปกครองด้วยอุบายเป็นหัวใจวิธีการปกครองของท่านเหลาจื๋อ
อุบายมิใช่ไม่ทำอะไรเลย แต่จะไม่ทำในสิ่งที่มีขอบและใช้กำลัง
รุนแรง ต้องให้เป็นไปตามธรรมชาติ เป็นอุบายตามธรรมชาติ
- 2) ผู้นำของชาติบ้านเมืองพึงต้องรู้เจตนารมณ์ และปฏิบัติตามความ
ปรารถนาของประชาชน ขจัดทำที่ทางการเมืองที่สุดโต่ง รุนแรง
และเห็นแก่ตัว สนองสภาพแวดล้อมที่ปรองดองสมานฉันท์อัน
กว้างใหญ่เพื่อให้ประชาชนพัฒนาตามธรรมชาติ
- 3) การปกครองบ้านเมืองต้องยึดถือความปรารถนาของประชาชน
เป็นหลัก ความปรารถนาที่ดีหรือไม่ดีล้วนต้องมีทำที่ที่ดีต่อเขา
เช่นนี้จึงมีความดีมาก ความปรารถนาของปวงชนผู้มีสัจจะหรือ
ไม่มีก็ให้ความเชื่อถือและจริงใจ จึงได้รับความเชื่อถืออย่างยิ่ง
นี้แหละคืออุบายและกระทำทุกสิ่งที่มีคุณ อาศัยอุบายจนบรรลุ
ผลงานเชิงบวกที่สุด
- 4) กล่าวสำหรับธุรกิจหนึ่งแล้ว ประชานกรรมการเป็นมือหนึ่งควร
ต้องอุบาย ผู้จัดการต้องมีความสามารถ ทั้งสองประสานกัน
หมายถึง ราชาอุบาย ขุนนางมีความสามารถ ข้าอุบายประชา
เปลี่ยนแปลงเอง แน่นนอน มือหนึ่งขององค์กรหนึ่งและแผนกใด
แผนกหนึ่งต้องปกครองด้วยอุบาย เช่นนี้จึงจะสามารถทำอะไร
ได้ทุกสิ่ง
- 5) จงอุบายตามธรรมชาติเถิด มิต้องเป็นห่วงกังวล ขอเพียงมี
ความตั้งใจ เอาใจใส่ สงบนิ่ง ไม่เป็นทุกข์ ไม่ละโมภ ทุกสิ่ง
ทุกอย่างจะมีความก้าวหน้า

- 6) การใช้โอกาส มีผู้ปล่อยไปตามธรรมชาติ การกระทำด้วยเจตนา มีผู้ให้เป็นไปตามธรรมชาติ มีความเรียบง่ายและอุ้มเหวตามธรรมชาติ นี่แหละคือโอสถยาขนานเอก

บทที่ 58

หลักการปกครอง

ปกครองแบบมีน้ำใจ
ประชาชนจะซื่อสัตย์จริงใจ
ปกครองแบบโหดร้าย
ประชาชนจะแค้นเคือง
ภัยเอ๋ย โศคลาภได้พึงพา
โชคเอ๋ย ภัยแฝงเร้นอยู่ด้วย
ใครรู้ผลการเปลี่ยนแปลง
ไม่มีข้อกำหนดภัยกับโชค
ทุกสิ่งพลิกผันได้
ดั่งลมเป็นเลวร้ายได้
ผู้คนงนมาช้านาน
ดังนั้น อริยบุคคลจึงมีความซื่อไม่เถรตรง
สุจริตไม่ทำลายคน
เปิดเผยแต่ไม่ผิดใจคน
มีความรุ่งโรจน์แต่ไม่โอ้อวด

คติธรรม

- 1) มีพลังพัฒนาชนิดหนึ่งซึ่งมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น แต่มีคุณค่าแก่การศึกษามาก เรียกว่า การสร้างสรรค์ธรรมชาติอย่างเจียมๆ
- 2) ในภัยพิบัติแฝงเร้นด้วยโชค ในความล้มเหลวแฝงไว้ด้วยความสำเร็จ ทั้งภัยและโชคต่างพึ่งพาอาศัยกันและกัน ปัญหาสำคัญอยู่ที่ว่า เราจะพลิกผันด้วยภาวะจิตแบบไหน
- 3) ห่วงใยแต่ปัญหาภัยและโชคตลอดเวลา มิสู้กลับมารู้จักจิตของตนอย่างแท้จริง ผู้ใดก็ตามที่กลับมารู้แจ้งเต๋าจากร่างกายตนเป็นผู้มีโชค
- 4) เมื่อได้ตั้งหลักการไว้แล้ว ฟังต้องวางมือ จึงจะสามารถก้าวสู่ชีวิตใหม่ของตนได้
- 5) จะให้ความสว่างแก่ผู้อื่น แต่อย่าให้ความสว่างจนเขาลืมตาไม่ขึ้น มองไม่เห็นอะไร เห็นแต่ความมืดมน
- 6) เมื่อเราปฏิบัติตนและจัดการปัญหา ฟังจำไว้ว่า มีความซื่อแต่ไม่เกรตรง สุจริตไม่ทำลายคน เปิดเผยแต่ไม่ผิดใจคน มีความรุ่งโรจน์แต่ไม่โอ้อวด จึงจะเป็นวิธีที่ถูกต้อง

บทที่ 59

การปกครองเน้นคุณธรรม

ปกครองปวงชนตามกฎหมายชาติ
ดีที่สุดคือประหยัดเรียบง่าย
หากประหยัดเรียบง่าย
เรียกว่าเตรียมแต่เนิ่น
เตรียมแต่เนิ่นเป็นการสั่งสมความดี
สั่งสมความดีไม่มีวันปราศัย
ย่อมมีพลังงานมีอาจประเมินได้
จึงปกครองชาติบ้านเมืองได้
สร้างชาติมีรากฐาน
จะรักษาได้ยาวนาน
นี้แลหยั่งรากได้ลึก
มีฐานเหนียวแน่น
เป็นเหตุที่อยู่ได้ยาวนาน

คติธรรม

- 1) การปกครองด้วยอุบายต้องยึดถือการประหยัดเป็นหลัก กล่าวสำหรับผู้มาแล้ว ท่านมีอำนาจแต่ไม่ใช่ เพื่อสนองเวทีให้ผู้ได้สังกัดได้แสดงความสามารถ ส่วนคุณธรรมแบบอุบายเป็นการสร้างสรรค์ชีวิตใหม่
- 2) การรู้แจ้งเท่าคือ ยกระดับการฝึกฝนและกล่อมเกลাজิตใจ ซึ่งมีใช้เป็นไปได้ในวันๆ เดียว เขากล่าวกันว่า การสร้างคนต้องใช้เวลาถึงสิบปีร้อยปี เมื่อเราถูกกระทบด้วยข่าวสารที่ไม่ดี เราต้องใช้จิตธรรมดาสมาธิและไร้อัตตาอยู่เสมอ จึงจะปกครองคนได้ เรียกว่า เน้นการสั่งสมคุณธรรม ถ้าท่านเน้นคุณธรรมได้ จึงจะค่อยๆ สั่งสมธุรกิจและทรัพย์สมบัติได้
- 3) สมมุติว่าเราฝากเงินไว้ที่ธนาคาร แต่เราสั่งจ่ายเช็คไม่อัน ในที่สุดเช็คต้องตั้งแนนอน หากเราฝากเงินเข้าเป็นประจำ สะสมจากน้อยไปสู่มาก การปฏิบัติด้วยคุณธรรมของเราก็คงเช่นกัน เราฝึกฝนร่างกายกล่อมเกลাজิตใจก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน
- 4) หากเกิดปัญหาในข้อปลีกย่อย ไม่จำเป็นต้องสนใจมากนัก ท่านพึงให้ความสนใจกับส่วนที่แผ่ร่นและมองไม่เห็น
- 5) มีธรรมะ ทุกสิ่งทุกอย่างจัดการได้ง่าย ธรรมะต้องคอยอบรมกล่อมเกลายุ่งเสมอเป็นเวลานาน ซึ่งมีอาจจับต้องได้
- 6) ให้พื้นที่ไว้ผืนหนึ่ง จึงพัฒนาเติบโตได้ การให้โอกาสแก่ผู้อื่นก็เป็นการให้โอกาสแก่ตนเอง

บทที่ 60

ปกครองด้วยเต๋า

การปกครองชาติใหญ่
เหมือนทอดปลาตัวน้อยๆ
ใช้ “เต๋า” ปกครองแผ่นดิน
ปีศาจไม่สำแดงฤทธิ์
เชื่อว่าเขาไม่มีฤทธิ์
แม่เทพก็ไม่ทำร้ายคน
มิเพียงผีและเทพไม่ทำร้ายคน
อริยบุคคลปฏิบัติตามเต๋าไม่ทำร้ายคน
ทั้งสองไม่ทำร้ายกัน
คุณธรรมทั้งปวงหนุนสู่ประชา

คติธรรม

- 1) กระบวนการปกครองชาติใหญ่เหมือนทอดปลาตัวน้อยๆ เป็นการปกครองด้วยอุ้งเหวี่ยงที่ให้ความรู้สึกที่สนุก ผ่อนคลาย มีความสุข อุ้งเหวี่ยงมีใช้ไม่ทำ แต่มีใช้ทำโดยฝืนคุณสมบัติของปลาตัวน้อย อย่าทำอย่างสุ่มสี่สุ่มห้า จึงจะรักษาภาวะจิตที่สุขสันต์ รักษาภาวะที่สมดุล ประองตองและพัฒนาได้ ธุรกิจกับการบำรุงรักษาสุขภาพก็เช่นกัน
- 2) อย่างว่าคำหนึ่งว่าสภาพการณ์เป็นอย่างไร ต้องคำนึงว่ามีเหตุผลอะไร เมื่อจัดการปัญหาไปตามเหตุตามผล จึงจะพัฒนาได้
- 3) มีที่ดินจึงจะเจริญเติบโตได้ สิ่งที่สำคัญยิ่งใหญ่นักเน้นหนักคือ จุดเล็ก ๆ แบบนี้แหละ
- 4) อย่าใช้รูปแบบป้ายสีให้ดำ จะยิ่งป้ายยิ่งดำ ควรใช้รูปแบบให้ความสว่าง

บทที่ 61

การทูตควรอ่อนน้อมถ่อมตน

“มหาประเทศ” วางตัวอยู่ต่ำ
เป็นที่บรรจบของสายน้ำ
จึงเป็นมารดาทั่วหล้า
ใช้อ่อนพิชิตแข็งแกร่ง
ใช้ความนิ่งแสดงความลึก
ประเทศใหญ่ใช้ความอ่อนน้อม
ประเทศเล็กจะซาบซึ่งใจ
ประเทศเล็กอ่อนน้อม
มหาประเทศไว้เนื้อเชื่อใจ
ใช้ความอ่อนน้อมได้ความสวามิภักดิ์
ใช้ความอ่อนน้อมได้รับการยอมรับ
ประเทศใหญ่สร้างความสุขให้มาก
ประเทศเล็กเพียงต้องการพึ่งพา
ทั้งสองต่างพอใจในสิ่งที่ตนปรารถนา
ประเทศใหญ่พึงต้องสนใจการถ่อมตน

คติธรรม

- 1) ผู้บังคับบัญชาควรเป็นผู้ให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาจึงจะมีโอกาสได้รับ
สิ่งนั้น นี่เป็นเหตุผลธรรมดา
- 2) ผู้นำที่ดีมิใช่ยืนชี้นิ้วบัญชา แต่ควรเป็นผู้มองในฐานะผู้ใต้บังคับ
บัญชา พร้อมทั้งต้องรู้จักกลับมามองจากจุดเริ่มต้น
- 3) ไม่จำเป็นต้องทำร้ายร่างกายสังขาร เพราะเดิมทีก็ไม่มีร่างกาย
สังขารอยู่แล้ว บ้างมีชีวิตอยู่ให้สอดคล้องและเหมาะสมเท่านั้น
- 4) แก่นแท้ของความอ่อนน้อมถ่อมตน คือ ละทิ้งความยศโอหัง
จึงจะมีคุณธรรมสูงส่งที่รองรับสารพัดเรื่องได้

บทที่ 62

“เต๋า” ปราศจากความดีความชั่ว

“เต๋า” คุ่มครองสรรพสิ่ง
เป็นสิ่งที่พิเศษของคนดี
เป็นที่พึงของคนเลว
คำไฟเราะแลกความเคารพได้
ความประพฤติดีได้รับความสนใจ
คนเรายังมีคนเลว
จะละทิ้ง “เต๋า” ได้อย่างไร
เจ้าฟ้าขึ้นครองราชย์แต่งตั้งมหาอำมาตย์
แม้มีพิธีถวายอาชาไนย หินหยกเป็นบรรณาการ
มิเท่าเคารพและคุยเรื่องเต๋า
เหตุใดนับแต่โบราณจนถึงปัจจุบันจึงให้ความสำคัญกับเต๋าล่า
เพราะกล่าวว่าทำตามเต๋าขอสิ่งใดย่อมได้
มีโทษทัณฑ์ก็ได้ภัยโทษมิใช่หรือ
จึงเป็นสิ่งล้ำค่าของโลก

คติธรรม

- 1) เตาธรรมชาติเป็นแหล่งลี้ลับที่สรรพสิ่งศรัทธาบูชา เพราะถือการให้อภัยเป็นคุณธรรม
- 2) โลกแห่งสังคมโลกีย์ ให้เขาอะอะโววายวายพักหนึ่ง แล้วก็เงียบไป เงียบแล้วก็ดี เตาจะรอเขาทุกวันคืน
- 3) การพัฒนาจะอาศัยความหุรหุรสดไสแต่เปลือกนอกไม่ได้ เพราะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ต้องอาศัยภายในที่เรียบง่ายไม่ตกแต่ง
- 4) เตา นั้น ไร้รูป เมื่อละทิ้ง “รูป” เข้าสู่ภาวะ “ไร้” จึงจะเข้าสู่เตา ปฏิบัติตามและฝึกฝนเตาได้ สุดท้ายเข้าสู่ “ความยิ่งใหญ่” ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง นี่เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีหยุดนิ่ง
- 5) เมื่อเราระหายน้ำ ต้องไปหาน้ำดื่ม เป็นไปไม่ได้ที่น้ำจะวิ่งมาหาเรา เตาก็เป็นเช่นนี้ ตนต้องเป็นผู้ไปค้นหา เตาเป็นมูลรากชีวิตของมนุษย์ เราต้องเข้าใจเตาให้ลึกซึ้ง ศึกษาด้วยความเคารพ เสมอต้นเสมอปลาย และศึกษาจนชีวิตหาไม่

บทที่ 63

เริ่มทำจากเรื่องเล็ก

การกระทำไม่เสแสร้ง
ทำงานไม่ก่อปัญหา
อาหารการกินเน้นสมถะ
ปัญหาใหญ่เล็กและมากหรือน้อย
ล้วนทดแทนกันได้ด้วยคุณธรรม
แก้ความยากเริ่มจากง่าย
ทำงานใหญ่เริ่มจากเล็ก
เรื่องยากในโลกต้องเริ่มจากเรื่องง่าย
เรื่องใหญ่ในโลกต้องเริ่มจากเรื่องเล็ก
อริยบุคคลไม่อวดดีเสมอ
จึงสัมฤทธิ์ผลที่ยิ่งใหญ่ได้
รับปากง่ายยอมเสียความน่าเชื่อถือ
มองปัญหาง่ายเกินยอมประสพความลำบากมากมาย
อริยบุคคลจึงให้ความสำคัญกับความยาก
สุดท้ายจึงไม่ลำบาก

คติธรรม

- 1) การทำงานพึงจำหลักการข้อหนึ่งว่า “ทำเรื่องง่ายก่อนเรื่องยาก เมื่อผ่านเรื่องง่ายแล้ว เรื่องยากก็กลายเป็นเรื่องง่าย
- 2) การทำงานพึงเอาจริงเอาจัง อย่ากังวล ต้องปล่อยวาง แต่มีใช้ลิ้ม จนหมดสิ้น ต้องค่อยๆ จัดการ
- 3) ไม่ต้องวางแผนอีกแล้ว เริ่มต้นใหม่เถิด เมื่อมีก้าวแรก ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมาด้วยดีเอง
- 4) เรื่องง่ายใดๆ เวลาจัดการปัญหาต้องถือเป็นเรื่องยาก เรื่องเล็กใดๆ ต้องทำให้สำเร็จลุกล่วงโดยถือเป็นเรื่องใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำยสุด จะไม่มีเรื่องใดยากเลย
- 5) อย่าคิดว่าตนนั้นยิ่งใหญ่ มองข้ามเรื่องเล็ก และดูหมิ่นถิ่นแคลนผู้อื่น เช่นนี้แล้วจึงจะบรรลุลงานใหญ่ได้และเป็นการฝึกฝนคุณธรรมไปด้วย

บทที่ 64

ดีเสมอต้นเสมอปลาย

ยามสงบง่ายที่จะประคอง
ยังไม่เกิดปัญหาวางแผนง่าย
เมื่อหนอยังอ่อนแอออกง่าย
เมื่อยังเล็กสลายง่าย
ต้องจัดการก่อนเกิดปัญหา
และก่อนเกิดความวุ่นวาย
ต้นไม้อายุสองโอบ
เติบโตจากหน่ออ่อน
หอคอยสูงเก้าชั้น
สร้างจากดินที่ละกอง
การเดินทางไกลพันลี้
เริ่มต้นจากก้าวแรก
ใช้อำนาจบังคับย่อมล้มเหลว
ไม่ยึดหยุ่นย่อมสูญเสีย
ดังนั้น อริบุคคลให้อู้อวย
จึงไม่มีวันล้มเหลว
ไม่ควบคุมสิ่งใด จึงไม่สูญเสีย
คนทั้งหลายประกอบกิจ
มักล้มเหลวในเวลาใกล้จะสำเร็จ
เมื่องานจะเสร็จมีความรอบคอบเหมือนเริ่มแรก

จะไม่ล้มเหลว

ดังนั้น อริยบุคคลไม่เกิดความละโมภ

ไม่สนใจสิ่งที่มีค่า

เรียนสิ่งที่ผู้อื่นไม่เรียน

แก้ความผิดของผู้คน

ช่วยพัฒนาสรรพสิ่งโดยมิบังอาจทำเรื่องเหลวไหล

คติธรรม

- 1) วิธีการปกครองบ้านเมือง การบริหารจัดการ การให้การศึกษา การบำรุงรักษาสุขภาพ เป็นต้น ล้วนแต่ต้องให้ความสำคัญกับปัญหาเล็กๆ ของการบริหารปกครอง สันตติในการกุมจังหวะโอกาส และใช้ให้เป็นประโยชน์เต็มที่ อย่าให้ปัญหาส่งผลกระทบขยายกว้างออกไป เพราะเขื่อนดินยาวพันลี้พังได้ด้วยมดปลวก ตึกสูงระฟ้าถูกไฟไหม้ได้ด้วยประกายไฟดวงน้อยๆ เรื่องเหล่านี้ล้วนแต่เป็นบทเรียนทั้งนั้น
- 2) อำนาจการปกครองมิใช่ได้มาด้วยการรบทัพจับศึก แต่ด้วยผู้คนมอบแต่ท่าน หากไม่มอบแต่ท่าน แล้วจะอย่างไร การที่จะให้ผู้คนมอบแต่ท่าน ท่านจึงต้องรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตนไว้บ้าง
- 3) ยามที่งานใกล้จะเสร็จเป็นเวลาอันตรายที่สุด ต้องรู้จักวิริยะอุตสาหะ และมีความระมัดระวังรอบคอบเหมือนตอนเริ่มต้น เป็นเหตุปัจจัยของการทำความดีเสมอต้นเสมอปลาย การทำความดีเสมอต้นเสมอปลายก็เป็นผลของความระมัดระวังรอบคอบเหมือนยามเริ่มต้น
- 4) ท่านต้องให้อภัยแก่เวไนยสัตว์ตลอดกาล ไม่ว่าเขาจะเลวสักแค่ไหน กระทั่งเคยทำร้ายท่าน ท่านก็ต้องปล่อยวางให้ได้ จึงจะได้รับความสุขอย่างแท้จริง

บทที่ 65

สติปัญญาเลิศดูล้ายโง่เขลา

โบราณผู้นำเต่าแพร่สู่ทั่วโลก
ไม่สนใจคนที่ฉลาด
แต่สนใจคนซื่อสัตย์จริงใจ
การที่ปวงชนปกครองยาก
เพราะฉลาดหลักแหลมเกินไป
ดังนั้น การใช้ความหลักแหลมปกครอง
บ้านเมืองจึงหายนะ
ไม่ใช้ความหลักแหลมปกครอง
บ้านเมืองจึงมีประโยชน์สุข
เมื่อรู้ทั้งสองด้านนี้แล้ว
จึงรู้แบบอย่างการปกครอง
รัฐภคินิเทศ
เป็นคุณธรรมล้ำลึก
คุณธรรมอันล้ำลึกสุดหยั่ง
ไกลสุดขอบฟ้า
ตรงกันข้ามกับความรู้ทั่วไป
แล้วจึงมีความกลมกลืนและราบรื่นมาก

คติธรรม

- 1) เรื่องใหญ่ๆ ในโลกมิใช่ลู่ลวงด้วยจิตใจที่คิดเล็กคิดน้อย แต่ลู่ลวงได้ด้วยความจริงใจ
- 2) จงรักษาความโง่ คุณล้ายไม่ฉลาด อันที่จริงคือ มีสติปัญญาเลิศ คุณล้ายโง่เขลา มีความเรียบๆ ง่ายๆ ตามธรรมชาติ จึงจะเจริญพัฒนาได้
- 3) ยอมรับว่าตนเองยิ่งใหญ่เท่ากับยอมรับว่าตนโง่
- 4) ความจริง ท่านไม่จำเป็นต้องหันหน้ากลับไปดูว่า ใครเป็นคนสาปแช่งท่าน หากมีหมาบ้าตัวหนึ่งมากัดท่าน แล้วท่านจะก้มตัวลงไปกัดมันตอบกระนั้นหรือ
- 5) ผู้สร้างโอกาสคือผู้กล้าหาญ ผู้รอคอยโอกาสคือผู้โง่เขลา
- 6) เรื่องที่ลืบล้ออัครรยนั้น ดูเหมือนไม่มี แท้ที่จริงมี เคล็ดลับของสิ่งมีชีวิตก็อยู่ที่ตรงนี้แหละ

บทที่ 66

อ่อนน้อมไม่วางตนเหนือผู้อื่น

เหตุที่ท้องทะเลเป็นที่บรรจบของลำน้ำนับร้อย ๆ
เพราะทะเลอยู่ปลายน้ำ
จึงเป็นเจ้าแห่งสายน้ำนับพันหมื่นมาบรรจบ
หากอริยบุคคลจะอยู่เหนือผู้คน
พึงใช้คำพูดที่อ่อนน้อม
จะอยู่หน้าผู้คน พึงต้องวางลางยศอยู่หลัง
ดังนั้น อริยบุคคลจึงอยู่เหนือแต่ประชาไม่รู้สึกรับการะ
แม้อยู่หน้าแต่ไม่รู้สึกรับเป็นภัย
คนทั่วโลกจึงยินดีให้การสนับสนุน
ด้วยเหตุที่เขาไม่แย่งยื้อ
จึงไม่มีใครแย่งชิงกับเขาได้

คติธรรม

- 1) หากท่านเป็นผู้นำแล้ว ท่านควรต้องอ่อนน้อมให้มากที่สุด หากท่านใกล้จะเป็นผู้นำ ท่านก็ควรฝึกให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตนไว้
- 2) การเข้าสู่กลไกการแข่งขัน จะมีเหตุผลเอาชนะเขาได้อย่างไร มีแต่ไม่เข้าสู่กลไกการแข่งขันเท่านั้น จึงจะเอาชนะใจคนได้
- 3) การให้อภัยผู้อื่น เป็นการให้โอกาสแก่ตนเองในการฟื้นคืนมิตรภาพ
- 4) วิธีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อยู่ที่ความอดทนอดกลั้นไว้ขัดจำกัด

บทที่ 67

ของวิเศษสามสิ่ง

ทั่วหล้ากล่าวว่าเต่ายิ่งใหญ่ ไม่มีใครเหมือน
เป็นเพราะเต่ายิ่งใหญ่มากจนไม่มีอะไรเทียบ
หากเต่าเหมือนสิ่งใด ก็เป็นสิ่งที่เล็กระจิดมานานแล้ว
ข้ามีสามสิ่งวิเศษ ยืนหยัดรักษาไว้
หนึ่งคือ รักเมตตา
สองคือ ประหยัด
สิ่งที่สามคือ อ่อนน้อมถ่อมตน
มีรักเมตตาจึงกล้าหาญ
ประหยัดจึงมั่งมี
อ่อนน้อมถ่อมตน จึงเป็นผู้นำปวงชน
ปัจจุบันทั้งเมตตาแสงความกล้า
ทั้งประหยัดแสงมั่งมี
ทั้งอ่อนน้อม เอาแต่वादดี
สุดท้ายมีแต่ความตาย
ใช้ความรักเมตตา
สู้รบย่อมมีชัย
รักษาย่อมมั่นคง
สวรรค์จะช่วยเหลือ
ด้วยรักเมตตาปกป้องไว้

คติธรรม

- 1) ความแค้นจะไม่อาจสลายความแค้นได้ตลอดกาล มีแต่ความเมตตากรุณาเท่านั้นที่สลายความแค้นได้ นี่เป็นเหตุผลชั้นวัชรันดร
- 2) ผู้มีจิตใจรักผู้อื่นโดยไม่เห็นแก่ตัว จึงจะมีทุกสิ่งทุกอย่าง
- 3) คนเราต้องมีคุณสมบัติตั้งน้ำที่ยอมอยู่ในที่ต่ำ ไม่ชิงดีชิงเด่น มีความนุ่มนวลอ่อนโยน อ่อนน้อมผ่อนปรน ถ่อมตน มีภาวะสูงส่ง กลับสามารถมีชัยไปทุกแห่ง แม้กำแพงเหล็กอันแข็งแกร่งก็มีอานุภาพเกรียงไกรที่สามารถทำลายได้
- 4) จงอย่าใจร้อน แม้อยู่ข้างหลัง ขอเพียงมีพลังที่จะพัฒนา ก็มักจะวิ่งมาอยู่ข้างหน้าได้
- 5) เกิดสงครามเพราะสุดวิสัย ขอเพียงมีรักจึงจะสลายสงครามได้

บทที่ 68

ใช้พลังของคน

แม่ทัพที่ดีไม่บ้าบิ่น

ผู้เชี่ยวชาญการรบไม่โมโห

ผู้เชี่ยวชาญชนะข้าศึกไม่ประจันหน้า

ผู้เชี่ยวชาญใช้คนย่อมอ่อนน้อม

นี่คือคุณธรรมที่ไม่ซิงดี

นี่คือการใช้พลังของคน

นี่เรียกว่าบรรทัดฐานสูงสุดแต่โบราณ

คติธรรม

- 1) การตามแก้ปัญหาที่ลำบากมาก ต้องรู้จักพลิกแพลง เหลือที่ว่างไว้ จึงจะมีพื้นที่พลิกแพลงได้
- 2) การบันดลโทษะเป็นสิ่งที่ไม่ดี ต้องรู้จักไม่โกรธ จึงจะมีความกล้าพิชิตความยากลำบากได้
- 3) งานอะไรตนก็รับเหมาทำหมด จะต้องเหน็ดเหนื่อยมากแน่นอน ผู้นำเป็นผู้นำพาคนทำงาน มิใช่ต้องเหมาทำงานจนเหนื่อยตาย
- 4) รวงข้าวที่ห้อยระย้าในฤดูเก็บเกี่ยวบอกว่า ฟังต้องเรียนรู้การอ่อนน้อมถ่อมตน ต้นหญ้าที่งอกจากซอกหินได้บอกว่า นั่นคือความแข็งแกร่งไม่ย่อท้อถอย เวลาตะสมัผัสต้นนางอายมันจะค่อยๆ หุบใบ บอกเราว่า อย่าได้เที่ยวกระพือข่าวจนเกินความเป็นจริง
- 5) เมื่อสัมพันธ์กับใครก็ตาม ต้องถามตนเองเสมอว่า ฉันทำตัวเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือไม่ และทำให้เขาได้รับประโยชน์อย่างไร หากฉันไม่อาจใช้ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ และพลังจากการฝึกภาวนาทำให้ผู้คนได้รับประโยชน์ เท่ากับว่าฉันได้ติดหนี้เขาไว้

บทที่ 69

ประมาทเข้าศึกภัยมหันต์

พิชัยสงครามว่า

“ไม่รู้รบก่อน

ยินดีตั้งรับ

ไม่รู้ศึกหน้า

ยอมถอยร่น”

นี่ก็คือ มีการปฏิบัติการแล้วแต่ดูเหมือนไม่มี

ชุมชนให้บุกเข้าโจมตีแต่ดูเหมือนไม่ได้ชู

บุกตีศัตรูเหมือนไรศัตรู

มือถืออาวุธแต่ดูเหมือนไม่ได้ถือ

ประมาทเข้าศึกมีภัยมหันต์

ดูหมิ่นข้าศึกจะสูญเสียของวิเศษ

สองทัพประจันหน้ากัน

ฝ่ายรันทดมีรักเมตตาและเป็นธรรมยอมกำชัย

คติธรรม

- 1) ผู้มีชีวิต จึงเป็นผู้เข้าร่วมด้วยจิตอาสา ส่วนผู้ไร้ซึ่งชีวิต จึงเป็นฝ่ายถูกกระทำ
- 2) มีความเมตตาและการเอาใจใส่ที่ดี ไม่ว่างงานใดๆ เมื่อผ่านพ้นไปแล้ว จะต้องประสบความสำเร็จแน่นอน
- 3) เมื่อได้ใช้ทั้งกำลังและสติปัญญาไปแล้ว มัวสนใจว่าจะชนะหรือไม่ เป็นเรื่องที่ฟุดยาก ทุกสิ่งทุกอย่างให้มันเป็นไปตามธรรมชาติเถิด การปล่อยวางย่อมเป็นกำลังอันมหาศาลที่สุด
- 4) ถ้ามีทางหนีทีไล่ ไม่ต้องรีบโต้กลับ เมื่อมีกำลังมากขึ้น มันก็เสื่อมถอยแล้ว โปรดเมตตากรุณาเถิด
- 5) ความเลวมิใช่เลวที่คน แต่เลวที่ความเคยชิน คนเราทุกคนต่างมีความเคยชินที่ไม่ดีกันทั้งนั้น เพียงแต่มากน้อยต่างกัน ขอแต่เขามีจิตใจใฝ่ดี ให้อภัยเขาได้ก็ควรให้อภัย อย่ามองว่าเขาเป็นคนเลว

บทที่ 70

ต้นกำเนิดจิตอริยบุคคล

วาทาข้าเข้าใจง่าย

ปฏิบัติก็ง่าย

แต่ใครๆ ไม่เข้าใจ และทำไม่ได้

คำพูดมีมูลราก

เรื่องราวมีหลักมีรอง

สัตย์ซื่อไม่ใช่โง่

คือไม่อวดตน

ผู้ที่เข้าใจเข้าใจมีน้อยมาก

ผู้ดำเนินตามรอยจึงทรงคุณค่า

ภายนอกดูพื้นๆ

มีขุมทรัพย์อยู่ภายใน

คืออริยบุคคล

คติธรรม

- 1) ผู้บรรลุธรรมเหมือนผ้าสีขาวห่อทอง ปุถุชนเหมือนปลอกหมอนมีลายปักที่สวยงาม แต่ใส่ในเป็นหญ้าแห้ง ตราสินค้ามีชื่อเสียงนั้นตกแต่งและประดับประดาเพื่อคนทั่วไป ส่วนผู้บรรลุธรรมเป็นผู้สมณะเรียบง่ายเท่านั้น
- 2) ไม่ต้องพูดมาก เมื่อเข้าใจความหมายก็ต้องหยุด งานไม่ต้องมาก เมื่อสำเร็จก็ต้องเลิก
- 3) เมื่อมีความรู้ตรงกันคุยกันง่าย ทำงานด้วยกันก็ง่าย จะให้ความรู้เหมือนกันนั้นยาก ต้องตั้งใจอบรมบ่มเพาะ
- 4) โดยทั่วไปต้องเก็บรักษาสิ่งล้ำค่าไว้อย่างทะนุถนอม ไม่จำเป็นต้องอด

บทที่ 71

รู้จักภาวะจิตตน

รู้แต่ไม่คิดว่าตนถูกต้อง คือยอดคน
ไม่รู้แต่กลับคิดว่าตนถูกต้อง จึงเป็นข้อบกพร่อง
อริยบุคคลไร้ข้อบกพร่อง
เพราะท่านแก้ไขข้อบกพร่อง
รู้ข้อบกพร่องแล้วแก้ไขเท่านั้น
ท่านจึงไร้ข้อบกพร่อง

คติธรรม

- 1) สำหรับสิ่งที่ตนรู้ต้องรู้อย่างชัดเจน ส่วนสิ่งที่ไม่รู้ย่อมต้องให้ความเคารพเสมอ
- 2) ต้นกำเนิดของสิ่งทั้งมวลนั้นยากจะรู้อย่างทะลุปรุโปร่งได้ แต่ในชีวิตกลับมีโอกาสได้พบ
- 3) จงจัดจิตที่ยึดมั่นถือมั่น ให้ชีวิตตนกลับไปสู่แรกเริ่มของชีวิต แล้วพัฒนาให้ดีขึ้นด้วยตนเองได้ง่าย
- 4) ต้องรับรู้ความเจ็บปวดและการเจ็บไข้ให้ดี จะได้ไม่ต้องเจ็บปวดและเจ็บไข้ นี่คือฝีมือสำหรับทดสอบชีวิต
- 5) หากท่านมองเห็นจุดอ่อนข้อบกพร่องของผู้อื่นเหมือนกับค้นพบจุดอ่อนข้อบกพร่องของตนเองละก็ ชีวิตท่านจะไม่ธรรมดาทีเดียว

บทที่ 72

บารมีแท้จริง

ไม่เกรงกลัวอำนาจบารมี
มหาภัยจะคืบคลานมา
ไม่กดขี่ประชาชนจนไม่เป็นสุข
อย่าบีบบังคับประชาชน
ขอเพียงไม่บีบบังคับ
ประชาชนจะไม่ชิงชังและทอดทิ้ง
อริยบุคคลรู้ชัดแจ้งแต่ไม่คิดว่าตนถูกต้อง
รักเกียรติของตนแต่ไม่ถือว่าสูงศักดิ์
จึงทิ้งสิ่งหลังใช้สิ่งหน้า

คติธรรม

- 1) พลังของผู้อยู่เบื้องล่างนั้นอ่อนแอ แต่ในทางกลับกันก็เป็นพลังอันมหาศาล ขุนนางกตขี้อีฬา ชาวประชาຍ່ອມກ່ອກပဏ္ဍ โลกจะพินาศย่อยยับ ฟังต้องระมัดระวังให้ดี
- 2) ต้องรู้จักชื่นชมพลังของประชาชน ต้องจัดการให้ดี อย่าได้กตขี้อีฬาเป็นอันขาด
- 3) ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองมาควบคุมบริหาร หมายถึง ไปควบคุมผู้ปกครองเหล่านั้น หาใช้ให้ท่านมาบริหารด้วยตนเองทั้งหมดไม่ใช่ให้ท่านมาบริหารด้วยตนเองทั้งหมด
- 4) การรับรู้ด้วยตนเองเป็นจุดเริ่มต้นของการรับรู้ทั้งหมด ต้องเข้าใจตนเองเสียก่อน
- 5) ผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่ แสดงว่าเป็นผู้มีบุญ จึงควรทะนุถนอม ยามที่เงินโอตครวญไม่มีรองเท้าจะใส่ กลับพบว่าไม่มีคนไม่มีเท้า

บทที่ 73

ตาข่ายฟ้ากว้างใหญ่ไพศาล

กล้าแลอวดดีจะต้องถึงชาติ
กล้าแต่ไม่อวดดีย่อมมีชีวิ
ความกล้าสองประเภทนี้ ให้คุณหรือให้โทษ
สิ่งที่สวรรค์เกลียดชัง
ผู้ใดทราบเหตุผล
อริบุคคลให้ความสำคัญต่อสิ่งหลัง
เหตุผลของเบื้องบน ไม่แย่งแต่ชนะได้
ไม่พาที่แต่สนองตอบ
ไม่เรียกหาแต่มาเอง
สุขุมแปรเปลี่ยนเอง
กฎเกณฑ์ตาข่ายฟ้า
กว้างใหญ่ไพศาลแต่ไม่มีสิ่งใดเล็ดลอด

คติธรรม

- 1) หากมีใครมาแหย่ถามท่านว่าท่านกลัวหรือไม่ ท่านก็ตอบเขาอย่างหน้าด้านๆ ว่า ฉันไม่กลัวจริงๆ
- 2) เรื่องราวในโลกมีความลึกลับในตัวเอง เป็นดาข่ายอันกว้างใหญ่ไพศาลไม่มีใครเล็ดลอดได้จริงๆ จงทำใจให้กว้างๆ ไว้เถิด
- 3) การใช้คำสั่งมีผู้ใช้คำบอกกล่าว การใช้คำบอกกล่าวมีผู้ใช้การสื่อสารด้วยจิต
- 4) ความลึกลับนั้นมิใช่ให้ท่านยอมรับและทำความเข้าใจ แต่ให้ท่านไปสัมผัสและเข้าใจด้วยตนเอง
- 5) ผู้คนไม่มากก็น้อยก่อนจะจากโลกนี้ไป ต่างจะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “ไม่รู้จะอย่างไรกับโลกใบนี้ดี น่าเวทนาจริงๆ ”

บทที่ 74

ประมวลกฎหมายอาญาแบบวิภาษ

ประชาไม่กลัวตาย
เหตุใดจึงใช้ความตายไปข่มขู่เขา
หากทำให้ประชากลัวตาย
พวกก่อกรรมทำเข็ญ
จับมาประหารเสีย ใครยังจะกล้าอีก
มีองค์กรเฉพาะดูแลการประหาร
หากผู้ไม่มีหน้าที่มาทำแทน
ตั้งร้ออันตัดไม้แทนช่างไม้
ผู้ร้ออัน มักตัดถูกมือตนเอง

คติธรรม

- 1) ความกลัวตายเป็นต้นกำเนิดของความกลัวทั้งปวง หากประชาชน
แม้แต่ความตายยังไม่กลัว โลกนี้ก็ต้องเปลี่ยนแปลงแล้ว
- 2) หากต้องโบยตีคนๆ หนึ่ง ขอให้ช้าหน่อยเถิด เพราะว่าในมหา
ธรรมชาตมีความลึกลับที่จะดำเนินวิธีการลงโทษเขาเอง
- 3) เรื่องใดไม่ต้องลงมือทำก็ไม่ทำ เพราะแต่ธรรมชาติมีคุณธรรมที่
ดีเหลือเกิน
- 4) เปลี่ยนความหวาดกลัวเป็นความเคารพยำเกรง แล้วกลายเป็น
ความเคารพด้วยใจ นี่มีดีดอกหรือ
- 5) ท่านเหลาจื๋อเป็นนักคิดของสังคมที่ให้ความสนใจต่อปากท้องของ
ประชาชนมาก และถือคนเป็นพื้นฐาน

บทที่ 75

การบำรุงรักษาสุขภาพจนเกินเลย

การที่ประชาหิวโหย
เพราะถูกรีดนาทาเร้นเกินไป
จึงอดอยากปากแห้ง
การที่ประชาปกครองยาก
เป็นเพราะผู้ปกครองทำตามอำเภอใจ
จึงยากแก่การปกครอง
เหตุที่ประชาไม่กลัวตาย
เป็นเพราะผู้ปกครองฟุ่มเฟือย
ประชาจึงไม่กลัวตาย
ไม่ถือบำรุงสุขภาพเกินไป
จึงเป็นผู้ถนอมชีวิต

คติธรรม

- 1) ไต่บังคับบัญชาของนายพลผู้เก่งกล้าไม่มีทหารผู้อ่อนแอ ความเก่งกล้าเช่นนี้มีใช้ทางด้านกำลัง แต่เป็นความเก่งกล้าที่เอาชนะตนเองได้ และเป็นผู้เก่งกล้าที่สามารถถอยไปอยู่หลังสุดได้
- 2) หวังผลและเสแสร้ง ผลงานที่ได้รับอาจยังคงมีจำกัด ส่วนอยู่เหวี่ยงตามธรรมชาติจึงจะสามารถพัฒนาเองได้ดี
- 3) เมื่อผู้ใดสังกัดไม่คิดจะรักทะนุถนอมชีวิตของตนเมื่อไร องค์กรนี้พึงล้มเลิกนานแล้ว
- 4) ท่านเหลาจื๋อเสนอว่าชีวิตนั้นล้ำค่า ไม่เสนอให้จงใจบำรุงรักษาสุขภาพเป็นพิเศษ แต่ให้บำรุงรักษาสุขภาพโดยเป็นไปตามวิถีธรรมชาติ จะได้ผลดีกว่า
- 5) อยู่นอกเหนือความเป็นความตายและผลได้ผลเสีย กลับรักษาชีวิตได้ อยู่หลังกลับได้นำหน้า เป็นวิธีรักษาสุขภาพที่เหนือชั้นกว่า

บทที่ 76

อยู่ในฐานที่อ่อนนุ่ม

มีชีวิตร่างกายจะอ่อนนุ่ม
สิ้นชีวิตจะแข็งทื่อ
ต้นไม้มีชีวิตจะอ่อนละมุน
หลังจากตายแล้วจะเฉาแห้ง
ดังนั้น สิ่งที่แข็งคือไม่มีชีวิต
สิ่งมีชีวิตอ่อนละมุน
อวดอำนาจด้วยทหารไม่ได้ช่วย
ต้นไม้ใหญ่จะถูกตัดโค่น
เข้มแข็งใหญ่โตอยู่ที่ฐาน
สิ่งที่นุ่มนวลอยู่ด้านบน

คติธรรม

- 1) เห็นว่าตนถูกต้องแล้วมองผู้อื่นไม่ขึ้น เป็นความโง่เขลาและขาด
ธรรมะ
- 2) หลักการของชีวิตคือ มองจากภายใน มิใช่มองจากภายนอก
และดูจากการพัฒนา มิใช่ดูจากเปลือกนอก
- 3) ผู้เข้มแข็งที่แท้จริงคือผู้อ่อนแอ เป็นผู้มีกระดูกเอ็นอ่อนแต่มีอกำ
ได้แน่นเหมือนดั่งทารก
- 4) การปฏิบัติอย่างตายตัวมีอะไรดี มีสุฟลิคแพลงตามสภาพที่เป็น
จริง

บทที่ 77

กฎธรรมชาติและหลักเกณฑ์ทางสังคม

กฎธรรมชาติ เหมือนการรังคันธุมิใช่หรือ

สูงไปกตลดต่ำลง

ดันคันสูงขึ้นถ้าเล็งต่ำ

มากเกินก็ลดลง

ไม่พอก็เพิ่มเติม

กฎธรรมชาติ ลดส่วนเกินเพิ่มส่วนขาด

แต่การปฏิบัติของผู้คนหาเป็นเช่นนั้นไม่

ตัดส่วนขาดแคลนมาสนองความพอใจผู้เหลือเพื่อ

ใครจะนำสิ่งที่เหลือมาเผื่อแผ่ให้คนทั่วหล้า

มีเพียงผู้มีเต้าเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ อริยบุคคลสร้างสุขแก่ผู้คนไม่ถือเป็นผลงาน

มีคุณูปการแต่ไม่ยกตนมีคุณธรรม

ไม่ทะเยอทะยานกลับสำเร็จ

คติธรรม

- 1) ธรรมชาติมีหลักการปรับคุณภาพ ด้วยการลดส่วนเกินมาเพิ่มส่วนขาด แต่ผู้คนมักจะตัดส่วนขาดมาสนองความพอใจแก่ผู้มีเหลือเพื่อ
- 2) คล้อยตามแต่แต่ไม่คล้อยตามอำนาจอิทธิพล คล้อยตามเหตุผล ไม่คล้อยตามคน หลักการนี้ง่ายมาก อย่าได้ผสมปนเป
- 3) ขยายโอกาสให้มาก จิตใจจึงจะกว้างขวางเอง ขยายเวลาให้ยาวขึ้น วิสัยทัศน์จะยาวไกล การขยายเวลาก็ดี ขยายโอกาสดีย่อมมีรูปแบบที่ใหญ่สมบูรณ์
- 4) สามารถหลุดพ้นจากกรอบในปัจจุบัน โดยอยู่เหนือกว่า ท่านจะเกิดความปลื้มปิติชนิดที่คาดคิดไม่ถึงจริงๆ

บทที่ 78

ความคิดเห็นที่ถูกต้องดูเหมือนไม่ถูกต้อง

โลกนี้ไม่มีสิ่งใดอ่อนละมุนเท่าน้ำ
ทำลายสิ่งที่แข็งไม่มีสิ่งใดเหนือกว่าน้ำ
ดังนั้น ไม่มีสิ่งใดทดแทนได้
อ่อนพิชิตแข็งได้
นุ่มพิชิตแกร่งได้
ผู้คนทั่วหล้ารู้ดี แต่ทำไม่ได้
อริบุคคลจึงกล่าวว่า ผู้รับอภัยของชาติได้
จึงสมเป็นประมุขของชาติ
ยอมรับภัยพิบัติ จึงเรียกว่าผู้นำได้
พูดด้านตรงเหมือนด้านกลับนั่นเอง

คติธรรม

- 1) คำพูดจะพูดอย่างไรนั้นไม่สำคัญ เรื่องราวจะพัฒนาไปอย่างไรจึงเป็นข้อสำคัญ โปรดให้ความสำคัญกับหลักการและพฤติกรรมที่เป็นรูปธรรม
- 2) ถ้อยคำภาษามีลักษณะสองด้าน เมื่อทำความเข้าใจลักษณะสองด้านนี้แล้ว ตรงเข้าสู่ต้นกำเนิด ท่านจึงจะสามารถเข้าใจเหตุผลของเรื่องราวได้อย่างแท้จริง
- 3) น้ำมีคุณสมบัตินุ่มนวล เข้มแข็งและรุนแรงที่สุด ความนุ่มนวลพิชิตความแข็งแกร่งได้ แต่ความแข็งแกร่งพิชิตความนุ่มนวลไม่ได้
- 4) ชีวิตที่เป็นจริง แนวโน้มของสถานการณ์การล้มล้างและล่มสลายด้วยความนุ่มนวลนำมาซึ่งการพัฒนาที่แท้จริง ไม่จำเป็นต้องเน้นโครงสร้างที่เกร็งเกินไป
- 5) คำพูดด้านตรงเหมือนด้านกลับ แต่ไม่แน่ว่าคำพูดด้านกลับจะเหมือนด้านตรงไปด้วย ด้านตรงด้านกลับ ต้องคิดทบทวนให้ดี หากมีสติ มีความเข้าใจ และสามารถพลิกแพลงได้ คือการฝึกฝนที่แท้จริง

บทที่ 79

วิธีแห่งฟ้าไม่นับญาติ

สลายความแค้น
ต้องมีความแค้นหลงเหลือ
จะจัดการให้เหมาะสมอย่างไร
อริบุคคลรักษาหลักฐานการกู่ยม
ไม่บังคับทวงหนี้
จัดการสัญญาด้วยคุณธรรม
หากไร้คุณธรรมจะเร่งรัดทวงหนี้
วิธีเท่าไม่นับญาติ
มักจะช่วยเหลือคนดี

คติธรรม

- 1) หลังเกิดเหตุการณ์แล้วยังต้องติดตามแก้ไข มีสุญญาให้มีเรื่องมีราวเสียดีกว่า หากรู้แต่เนิ่นว่าจะมีเหตุการณ์ในวันนี้ ไหนเลยจะให้เกิดเรื่องดังกล่าว เรื่องเหล่านี้ควรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาของเหตุการณ์ไว้บ้าง
- 2) ย้อนสู่โฉมหน้าที่แท้จริง ยอมให้มีพื้นที่ว่าง โลกใบนี้จึงจะสวยงามสดงงามมิใช่หรือ
- 3) ในองค์กรที่มีคนมากจะรู้สึกอึดอัดมาก ออกไปอยู่ข้างนอก ทุกสิ่งทุกอย่างจะโล่งสบายมิใช่หรือ เป็นไปได้ต้องขยายองค์กรขึ้นใหม่
- 4) คำพูดประโยคเดียวก็ทำลายคนได้ แต่การบ่มเพาะคนๆ หนึ่ง กลับต้องใช้คำพูดเป็นร้อยเป็นพัน โปรดเหลือเยื่อใยไมตรีไว้ให้มาก

บทที่ 80

สังคมที่รักใคร่ปรองดอง

ประเทศเล็กมีประชากรน้อย
หากมีเครื่องใช้ไม่สอยไม่นำมาใช้
ทำให้ประชาชนไม่ยอมย้ายไปถิ่นอื่น
แม้มีรถมีเรือ แต่ไม่ต้องโดยสาร
มีอาวุธพร้อม แต่ไม่ต้องวางแผนรบ
ให้ปวงชนอ่อนสู่ยุคเรียบง่าย
กินดีอยู่ดีอาภรณ์งามวัฒนธรรมประเพณีดีงาม
ประเทศเพื่อนบ้านแลเห็นซึ่งกันและกัน
เสียงไก่ขันได้ยินถ้วนหน้า
ประชาชนอยู่จนล้มตาย
ไม่ยอมย้ายไปถิ่นอื่น

คติธรรม

- 1) รังสรรค์ครอบครัวยุติให้มีจิตใจที่อยู่ด้วยกันอย่างสงบไม่มีเรื่องมีราว มีความปรองดองสมานฉันท์เป็นธรรมชาติ ใช้ชีวิตที่สงบ สมถะ และเป็นสุข
- 2) ท่านเหลาจื๋อหวังให้ทุกคนได้ใช้ชีวิตตามอุดมการณ์ที่กินดีอยู่ดี สวมใส่อาภรณ์งามและมีวัฒนธรรมประเพณีดีงาม
- 3) สังคมปัจจุบัน ความเจริญทางวัตถุสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่นับวันผู้คนมีความทุกข์กังวลมากยิ่งขึ้น เราจะขจัดความสับสน วุ่นวาย การแย่งชิงและความทุกข์ในชีวิตให้เป็นจริงกันอย่างไร ใช้ความคิดเหลาจื๋อรังสรรค์ให้ครอบครัวมีความสุขทางใจ อาจ เป็นการเลือกสรรที่เฉลียวฉลาดก็เป็นได้
- 4) ท่านไม่จำเป็นต้องโต้แย้งกับเหตุและผล เพราะเหตุและผลไม่เคยทำให้คนเสียหาย และท่านก็ไม่จำเป็นต้องโต้แย้งกับชะตาชีวิต เพราะดวงชะตาเป็นผู้พิพากษาที่ยุติธรรมที่สุด ความถูกต้อง ความผิดและผลได้ผลเสีย ผลสุดท้ายจึงจะเป็นการตัดสินที่ชี้ขาดได้

บทที่ 81

ช่วยเหลือโดยไม่ชิงดีชิงเด่น

คำพูดเชื่อถือได้ อาจจะไม่สวยหรู
คำสวยหรู ไม่แน่ว่าจะเชื่อถือได้
คนดีไม่แก้ต่าง
คนแก้ต่าง ไม่แน่ว่าเป็นคนดี
ผู้รู้จริง ใช้จะรู้มากหลายด้าน
ผู้รู้มากหลายด้าน ไม่แน่ว่ารู้จริง
อริยบุคคล ไม่สะสมเพื่อส่วนตน
ช่วยเหลือผู้อื่นสุดใจตนเองยิ่งมั่งคั่ง
ให้ผู้อื่นเต็มที ตนเองยิ่งอุดมสมบูรณ์
วิถีธรรมชาติ ให้คุณไม่เป็นพิษเป็นภัย
วิถีของอริยบุคคลคือ มอบอุทิศ ไม่คิดชิงดีกับใคร

คติธรรม

- 1) ต้องฟังคำพูดที่เป็นจริง อย่าฟังคำพูดที่สวยหรู ต้องคบผู้มีจิตใจดีงาม อย่าคบคนที่พูดเก่ง บางครั้งการเสียเปรียบก็เป็นการได้เปรียบอย่างหนึ่ง
- 2) ให้คุณแก่เขาก็เป็นคุณแก่เรา หลักการนี้เป็นหลักการร่วมเจริญพัฒนาด้วยกัน
- 3) ถอยอยู่หลัง ให้ผู้ที่เหมาะสมขึ้นเวทีมาร้องรำทำเพลงด้วยลีลาใหม่ๆ จึงจะมีบรรยากาศใหม่ๆ
- 4) การไม่แก่งแย่งเป็นภาวะมีธรรมะ (เต๋า) ที่ยิ่งใหญ่ เป็นภาวะจิตที่สมถะและสงบนิ่ง ยิ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งความสุข
- 5) ผู้อื่นจะละเมิดเหตุและผล รวมทั้งใส่ร้ายป้ายสีเราได้ แต่เราจะชิงชังผู้อื่นด้วยเหตุนี้มิได้ เพราะเหตุใด เพราะเราต้องรักษากมลสันดานที่ดีพร้อมและจิตใจที่สงบบริสุทธิ์

ธรรมะเต้าเต๋อมีหลักการ
เป็นต้นสายธารแห่งชีวิต
กล่อมเกลาค้นคว้าคิดหาอ่าน
คุณอนันต์มากมหาศาล
ให้แง่คิดคติสติปัญญา
เสริมคุณธรรมเพิ่มคุณค่าจรรยาบรรณ
สุดแต่वासนาพาสืบสาน
ชวนิรันดร์สันติสุขเอย